

יסודות האמונה

מאת: תקווה לישראל, פדות

כל הזכויות שמורות ©

יולי 2016

ISBN 978-965-572-039-6

אין לצלם או לעתיק ספר זה או קטעים ממנו
ללא אישור בכתב מהמחבר או מהמוציא לאור

Printed in Israel, July 2016

הודפס בישראל, תמוז תשע"ו

תוכן העניינים

5	פרק א - עקרונות יסוד
71	פרק ב - מהו דבר האלוהים? ומהי חשיבותו?
31	פרק ג - הקב"ה
43	פרק ד - המשיח בן האלוהים
59	פרק ה - רוח הקודש
73	פרק ו - קהילת המשיח ותלמידות
89	פרק ז - תורה וישועה
103	פרק ח - חגי ישראל
121	פרק ט - ארץ ישראל - הארץ המובטחת לפי התורה
137	נספח - משמעות המספרים בכתבי הקודש
158	סיכום

עקרונות יסוד

רוב האנשים בעולם תוהים מהי המשמעות האמיתית לחייהם, ולכן הם הוגים בשאלות הקשורות לחיים כגון: האם יש חיים לאחר המוות? מדוע דברים רעים קורים? האם קיים משהו מלבד העולם בו אנחנו נמצאים? התנ"ך מתאר את מקור החיים בעולם בכלל ושל בני האדם בפרט. אחד מהעקרונות הנגלים דרכו הוא שלא ניתן להבין את החיים באופן מלא, בלי להכיר את בורא העולם ומעניק החיים. הבנת תיאור בריאת העולם בידי הקב"ה הוא עניין בעל חשיבות רבה, ולכן חשוב לשים לב לתיאור העולם מיד אחרי שנברא:

"וְהָאָרֶץ הִיְתָה תֵהוֹ וְבָהוּ וַחֲשֶׁךְ עַל-פְּנֵי תְהוֹם..." (בראשית א, ב)

אנחנו יודעים שאלוהים הוא כל-יכול. העובדה שהוא ברא את העולם ככתוב "וְהָאָרֶץ הִיְתָה תֵהוֹ וְבָהוּ" מצביעה על נקודה משמעותית ביותר. הפירוש הנכון של הביטוי "תוהו ובוהו" הוא "אי סדר". דהיינו, כאשר הקב"ה ברא את הארץ, היא לא היתה במצב הנכון בהתחלה. במילים אחרות, הארץ הייתה זקוקה לתיקון. במשך ששת ימי בריאת העולם, עברה הבריאה את התיקון הראשון ככתוב: "וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת-כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה וַהֲגָה-טוֹב מְאֹד וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר יוֹם הַשֵּׁשִׁי" (בראשית א, לא).

בספר בראשית מסופר על חטא עץ הדעת, העץ ממנו אכלו אדם וחוה על אף שאלוהים אסר עליהם לעשות זאת. גם אחרי חטא זה נזקק העולם לתיקון, וזאת עקב הפירוד שנוצר בין אלוהים לבין האנושות, עניין המהווה גם את הסיבה לכך שאיננו חווים באופן מלא את האושר, הסיפוק, השלום ושביעות הרצון שאלוהים רוצה שיהיו מנת חלקנו. חיינו חסרים את הסדר האלוהי, וכדי לתקן מצב זה עלינו להבין טוב יותר את השקפתו של אלוהים. אין זה מקרה שכתוב בסוף הפסוק שציטטנו למעלה "וַחֲשֶׁךְ עַל-פְּנֵי תְהוֹם..." כוונת המילה "חושך" היא חוסר הבנה, לא סתם חוסר הבנה באופן כללי, אלא הבנה בדבר רצונו של אלוהים ותכניתו. הפסוק הנ"ל מסתיים במילים "וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל-פְּנֵי הַמַּיִם", משמע רוח ה' הייתה בין הארץ לשמים. בזכות רוח

אלוהים יכולה האנושות לקבל הבנה רוחנית לגבי רצונו של הקב"ה, תכניתו ושאלות נוספות הקשורות למשמעות החיים. בפסוק הבא כתוב:

"וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי-אוֹר"
(בראשית א, ג)

מכאן אנחנו למדים שהפתרון היחיד לחושך הוא אור ה'. התורה אינה מדברת על אור כלשהו, אלא אודות התגלות אלוהית (דבר האלוהים), וזו הסיבה שהפסוק פותח במילים "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים". ממילים אלה אנחנו מבינים שלא ניתן למצוא את משמעות החיים האמיתית ללא הבנה של דבר האלוהים. כיצד אנחנו יודעים שהאור המדובר בפסוק הנ"ל אינו סתם אור? מפני שאלוהים לא ברא את המאורות שברקיע השמים עד היום הרביעי לבריאה (בראשית א, יד). דבר האלוהים נמשל לאור פעמים רבות במקרא, לדוגמה:

"נֵר-לְרַגְלֵי דְבַרְךָ וְאוֹר לְנִתְיָבְתִּי"
(מזמור קיט, קה)

על כן, אם ברצונו של אדם למצוא את משמעות החיים האמיתית, הוא זקוק להארה שנמצאת אך ורק בדבר האלוהים. מהפסוק הבא אנחנו למדים מדוע כתבי הקודש (דבר האלוהים) חשובים כל כך על מנת להבין את רצונו של הקב"ה:

"וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת-הָאוֹר כִּי-טוֹב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ"
(בראשית א, ד)

רק באמצעות דבר האלוהים ניתן להבדיל בין אור לחושך (בין טוב לרע). מדוע? מפני שדבר האלוהים מציג בפני הקורא את האמת האלוהית. הארץ, במצבה הראשוני, הייתה שרויה בחושך, ועד שהקב"ה דיבר לא הופיע האור בעולם. באותה מידה, לאחר חטא עץ הדעת נמצאה האנושות גם כן במצב של חושך, ולפיכך היא הייתה זקוקה לאמת (אור) האלוהים על מנת שתוכל לצאת מהחשיכה. התורה אומרת שה' ברא את האור ביום אחד (ראה פסוק ה - "וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קִרְא לַיְלָה וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר יוֹם אֶחָד"). מעניין לראות שהתורה מדברת בלשון שונה על כל שאר ימי הבריאה הבאים, להם אנחנו קוראים בשמות: יום שני, יום שלישי, יום רביעי, יום חמישי, יום השישי, יום השביעי. מדוע קוראת התורה ליום זה אחד במקום יום ראשון? התשובה היא ששם זה נועד להדגיש את רעיון ה"אחדות". ה' רוצה שתהיה בינו לבין האנושות מערכת יחסים, שכמו כל מערכת יחסים אחרת, צריכה להיות מבוססת על האמת (אמת האלוהים). בהיעדר מערכת יחסים אמיתית ותקינה בינינו לקב"ה, לא נוכל להבין את המשמעות האמיתית של חיינו.

משמעות השבת והבנת סדר העדיפויות

כולנו מכירים את הפתגם: "סוף מעשה במחשבה תחילה". לפיכך, לא היה זה צירוף מקרים שאלוהים יצר את האדם ביום השישי, בתור הדבר האחרון שנברא, שהרי האדם הוא תכלית הבריאה. מהי משמעות הסמיכות בין בריאת האדם ליום השביעי? התשובה לכך היא שהשבת קודשה על ידי אלוהים באופן מיוחד, על מנת לחזק את היחסים בין אלוהים לאנושות. העובדה שהאנושות הייתה הדבר האחרון שה' ברא לפני השבת, מראה עד כמה חשובה האנושות לאלוהים! בנוסף, מכאן אנחנו למדים שהשבת אינה גמול או שכר על עבודה קשה במשך כל השבוע, כי אם עניין מהותי עבור כל אדם. על מנת שנוכל לנצל את ששת ימי השבוע האחרים באופן חיובי ומלא, עלינו להבין את המשמעות האמיתית של השבת ואת שלל הטובות החבויות ביום קדוש זה. אלוהים קידש את השבת על מנת לעשות סדר בחיינו, ורק באמצעות התחברות אמיתית בין אלוהים לבנינו נוכל לקבל את ההשראה הנחוצה כדי לדעת את רצונו ולציית לו. זהו תהליך בו אנחנו צומחים ומתפתחים כל ימי חיינו. יש השואלים למה דווקא יום השבת? האם אלוהים עסוק בשאר הימים ופנוי אלינו רק בשבת? בהחלט לא, אך אי אפשר להתחמק מהעובדה שה' בירך את היום השביעי באופן מיוחד.

"וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל-צְבָאָם: וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלֶאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְכָל-מְלֶאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת-יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי בּוֹ שָׁבַת מְכָל-מְלֶאכְתּוֹ אֲשֶׁר-בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת" (בראשית ב, א-ג)

לפי הכתוב בפסוק זה, מה היה הדבר הראשון שעשה אלוהים לאחר שסיים את בריאת האדם?

התשובה היא שהוא שבת או נח. ניתן לומר בוודאות שה' לא נח מכיוון שהוא היה עייף, אלא מפני שהוא רצה לבלות עם האדם. העובדה שאלוהים בירך וקידש את היום השביעי, וכן שיום השבת היה הדבר הראשון אותו חווה אדם הראשון, מגלה לקורא שמכל הבריאה, נמצאת האנושות במקום הראשון בסדר העדיפויות של הקב"ה.

באיזה מקום צריך לדעתך להיות אלוהים בסדר העדיפויות שלנו?

התשובה היא שכשם שאנחנו ממוקמים ראשונים בסדר העדיפויות של הקב"ה, כך אלוהים רוצה ומצפה להיות ראשון בסדר העדיפויות שלנו (במילים אחרות, כפופים

לרצונו בכל דבר בחיינו). רק כאשר ה' נמצא במקום הראשון בחיינו ניתן יהיה לממש במלואה את כוונת הפסוק הבא:

”וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת-הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר
וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם”
(בראשית א, כז)

★ איזו מילה מתארת את מהות המילה ”צלם” בפסוק זה?

(א) העתק

(ב) תמונה

(ג) השתקפות

(ד) צורה

התשובה היא השתקפות. אלוהים רוצה שהאנושות תשקף את תכונותיו בעולם הזה, ככתוב בישיעה:

”קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת מְלֵא כָל-הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ”
(ישעיה ו, ג)

חשוב לדעת שפסוק זה הינו חלק מהפסקה בה קורא הקב"ה לישיעה לשרתו, ומכאן ניתן להסיק שהדרך היחידה למלא את העולם בכבודו של אלוהים היא לשרת אותו. רק כאשר אנחנו משרתים את הקב"ה נוכל לשקף את תכונותיו. עולה כעת השאלה: כיצד אנחנו יכולים לשרת את הקב"ה?

פרק ב' של ספר בראשית מספק נקודת מבט שונה על סיפור הבריאה, ובו מידע נוסף על בריאת האדם, ממנו אנחנו למדים יותר על האדם ומה ה' מצפה ממנו. הפרק פותח ביום השביעי בו אלוהים שבת מכל מלאכתו. בפסוק ז' אנחנו מוצאים מידע נוסף על בריאת האדם. בעוד בפרק א' משתמשת התורה במילה הכללית ”ברא”, בפרק ב' עושה התורה שימוש במילה אחרת:

”וַיַּיְצֵר יְהוָה אֱלֹהִים אֶת-הָאָדָם עָפָר מִן-הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נְשָׁמַת
חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה”
(בראשית ב, ז)

לפי דברי חז"ל, המילה ”וַיַּיְצֵר” מתייחסת לאדם באופן מיוחד. על פי פירושים, העובדה שהמילה ”וַיַּיְצֵר” נכתבה עם שתי יו"דין מרמזת לשתי יצירות, יצירה לעולם הזה ויצירה לתחיית המתים. לעומת זאת בבהמה, שאינה עתידה לעמוד לדין, לא נכתב כך (ראה רש"י). כמובן שמשמעות שתי היו"דין נולדה במוחו של המפרש ואינה תורה משמייים, יחד עם זאת, ניתן למצוא בה אמת עמוקה בקשר ליום הדין. בנוסף, התורה

עצמה מגלה שהקב"ה יצר את האדם בדרך מיוחדת, ככתוב: "וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נְשֵׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה". פעולה אישית ואינטימית זאת היא שנתנה חיים לאדם, בעוד לגבי שאר היצורים שהאל ברא לא נאמרו מילים אלה. מדוע? מפני שהאנושות שונה מכל צורת חיים אחרת, ואלוהים רוצה במערכת יחסים אישית עם האדם.

מהברית החדשה אנחנו למדים שאף על פי שהאדם נעשה לְנֶפֶשׁ חַיָּה, לאחר חטא עץ הדעת הוא לא היה במצב המאפשר לשרת את האלוהים. זו הסיבה בעטיה כתוב:

"וַיִּסַּף יֵשׁוּעַ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם שְׁלוֹם לָכֶם כַּאֲשֶׁר שָׁלַח אֹתִי הָאֵל בְּנֵי אָנָכִי שָׁלַח אֲתֶכֶם: וְאַחֲרַי דְּבָרוּ זֹאת וַיִּפַּח בָּהֶם וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם קָחוּ לָכֶם אֶת־רוּחַ הַקֹּדֶשׁ"
(הבשורה על פי יוחנן כ, כא-כב)

באותו אופן שאדם הראשון היה מת עד שהקב"ה נפח באפיו נשמת חיים, זהו גם מצבו של כל אדם, טרם קיבל את מתנת רוח הקודש - הוא נחשב כמת מבחינה רוחנית. בפסוקים הבאים בפרק ב' נתן הקב"ה לאדם תפקיד:

"וַיִּטַע יְהוָה אֱלֹהִים גֶּן-בְּעֵדֶן מִקְדָּם וַיִּשֶׂם שֵׁם אֶת-הָאָדָם אֲשֶׁר יָצָר: וַיִּצְמַח יְהוָה אֱלֹהִים מִן-הָאֲדָמָה כָּל-עֵץ נֹחַמַד לְמַרְאֵה וְטוֹב לְמֵאֲכָל וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הֶגֶן וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע: וַנִּהְיֶה יָצָא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת-הֶגֶן וּמִשָּׁם יִפְרָד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רְאשִׁים: שֵׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן הוּא הַסֹּבֵב אֶת כָּל-אֶרֶץ הַחַוִּילָה אֲשֶׁר-שָׁם הַזָּהָב: וַיְהִי הָאָרֶץ הַהִוא טוֹב שָׁם הַבְּדֵלָח וְאַבְנֵי הַשֹּׁהַם: וְשֵׁם-הַנְּהָר הַשְּׁנַי גִּיחוֹן הוּא הַסֹּבֵב אֶת כָּל-אֶרֶץ כּוּשׁ: וְשֵׁם הַנְּהָר הַשְּׁלִישִׁי חַדְקֵל הוּא הַהַלְדָּה קְדַמַּת אֲשׁוּר וְהַנְּהָר הָרְבִיעִי הוּא פָּרַת: וַיִּקַּח יְהוָה אֱלֹהִים אֶת-הָאָדָם וַיִּנְחֲלוּ בְּגֶן-עֵדֶן לְעִבְדָהּ וּלְשִׁמְרָה"
(בראשית ב, ח-טו)

מפסקה זו ניתן ללמוד שהקב"ה סיפק לאדם את כל צרכיו, ובנוסף הוא הטיל על האדם את המשימה לעבוד בגן ולשמור עליו. לאחר מכן ציווה אלוהים את האדם ככתוב:

"וַיִּצְוֵ יְהוָה אֱלֹהִים עַל-הָאָדָם לֵאמֹר מִכָּל עֵץ-הֶגֶן אָכַל תֹּאכַל: וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת"
(בראשית ב, טז-יז)

כידוע לכל, אדם וחווה לא ציינו למצווה זאת וחטאו. כתוצאה מכך הם קיבלו את העונש שהקב"ה הזהירם מפניו: "...בַּיּוֹם אֲכַלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת". ניתן להבין את המושג "מוות" משני היבטים:

(א) נפגמה מערכת היחסים עם אלוהים.

(ב) בגוף האנושי התחיל תהליך הריקבון שסופו במוות.

על פי דברי התנ"ך, כל האנושות מקורה מאדם הראשון ולפיכך נולדנו כולנו בעולם זה באותו מצב של האדם לאחר חטא עץ הדעת - מנותקים מאלוהים (מתים מבחינה רוחנית) וזקוקים לגאולה. עולה כעת שאלה חשובה: על פי הכתובים, כיצד יכולים בני האדם למצוא את הדרך לגאולה? השליח שאול (פולוס) לימד אותנו על הקשר בין בריאת העולם והגאולה.

"כִּי נִגְלָה חֲרוֹן אֱלֹהִים מִן-הַשָּׁמַיִם עַל כָּל-רִשְׁעַת בְּנֵי אָדָם וְעוֹלָתָם אֲשֶׁר יַעֲצְרוּ אֶת-הָאֱמֶת בְּעוֹלָה: יַעַן אֲשֶׁר דָּעַת הָאֱלֹהִים גְּלוּיָה בְּקִרְבָּם כִּי הָאֱלֹהִים גִּלָּה לָהֶם: כִּי מֵהוֹתוֹ הִנְעִלְמָה הִיא כַחוֹ תִדְרַע בְּמַעֲשָׂיו וְתִרְאָה בָהֶם גְּבוּרָתוֹ הַנִּצְחִית וְאֱלֹהוֹתוֹ מֵעַת נִבְרָא הָעוֹלָם עַד-אֲשֶׁר אֵין לָהֶם פְּתוּחוֹן פֶּה לְהַתְנַצֵּל: כִּי הִפִּירוּ אֶת-הָאֱלֹהִים וְלֹא-כִבְדוּהוּ כְּאֱלֹהִים וְגַם-לֹא הוֹדוּ לוֹ כִּי אִם-הִלְכוּ אַחֲרֵי הַהֶבֶל בְּמוֹעֲצוֹתֵיהֶם וַיַּחֲשֶׁךְ לָבָם הַנְּבִעֵר" (האגרת אל הרומים א, יח-כא)

בפסוקים אלה אנחנו רואים שוב שאלוהים ישפוט את האנושות בגלל החטא. מהו חטא? שאול מסביר לקורא שהמושג "חטא" (הכולל גם את המושגים עוון ועבירה) מתייחס לכל מעשה, דיבור ואפילו מחשבה המנוגדים לאמת האלוהית, הנגלית אך ורק דרך כתבי הקודש (התנ"ך והברית החדשה בלבד). כידוע, אין לכל אדם בעולם עותק של ספר הבריתות, ועל כך מדבר שאול בפסוקים שציטטנו מהאגרת אל הרומים א'. אף על פי שאין ספר הבריתות מצוי בידי כולם, כל אדם אמור להכיר במציאותו של האל מתוך התבוננות בעולם הנברא. שאול ממשיך ומסביר שמהרגע בו קיומו של האל מתברר לאדם, עליו לדרוש אותו. בספר משלי אומר המלך שלמה:

"אֲנִי אֵהִיבָה (אֱהָבִי) אֶהָב וּמִשְׁחֵרֵי יִמְצְאֵנִי" (משלי ח, יז)

ניתן לפרש פסוק זה בלשון מדוברת - אני, את אוהבי אוהב ואלה שמחפשים אותי ימצאו אותי. הבה נלמד את הפסוק בעיון. דבר ה' מגלה שכאשר פלוני יודע שאלוהים קיים, עליו לאהוב אותו. במילים אחרות, הרצון לפתח מערכת יחסים עם אלוהים ולשרת אותו כרוך בחיפוש אחריו. זוהי משמעות המילה "וּמִשְׁחֵרֵי", הנגזרת מהמילה "שחר", המתייחסת אל חלקו הראשון של הבוקר. על כל אחד מאיתנו מוטלת המשימה, העומדת בראש סדר העדיפויות בחיינו, לחפש את אלוהים במאמץ רב. הפסוק מסתיים

בביטוי "יִמְצְאֵנִי" לפיו הקב"ה מבטיח לכל מבקשיו שהם אכן ימצאוהו. מהציטוט מהאגרת אל הרומים ברור לכל שהקב"ה יאיר את אורו למחפשים אותו באמת ובתמים, אולם לאלה שלא יכבדו אותו או יודו לו הוא יגרום לכך ש"יִחַשְׁדָּ לְבָם הַנְּבֶעֶר". לסיכום, קיומו של האל וגדולתו צריכים להיות ברורים לכל אדם בזכות מעשה הבריאה לבדו, עובדה שאינה מותירה בידי איש תירוץ לחוסר ציות לאמת האלוהית.

מתוך הכתובים עולה בבירור שהקב"ה הטיל על המשיח את התפקיד לגאול את האנושות. הואיל וכך, חשוב להבין שכאשר מישהו מתחיל לחפש את האלוהים, מתוך רצון אמיתי להכיר אותו באופן אישי ולציית לאמת שלו, הוא יגיע למסקנה המתבקשת שהוא חוטא וזקוק לגאולה, אותה יוכל לקבל מאת אלוהים הנאמן אשר יגלה לו את הבשורה אודות המשיח.

שאלות לסיכום

פרק א'

1) כיצד ניתן לדעת שחייך זקוקים לתיקון על ידי אלוהים?

2) מה יכול לתת לך רוח ה'?

3) מה עליך לדעת לפני שתוכל להבין את משמעות החיים?

4) פעמים רבות בכתבי הקודש, נמשל דבר ה' ל _____ .

5) מהו המקום היחיד בו תוכל למצוא את המידע ההכרחי המגלה לך את רצונו של אלוהים? _____ .

6) בכתבי הקודש אור וחושך נמשלו ל _____ ו _____ .

7) הלשון המיוחדת בה משתמש ספר בראשית לגבי היום הראשון של בריאת העולם (יום אחד) מדגישה את ה _____ שהקב"ה רוצה בינו לבין האנושות.

8) אלוהים בירך וקידש את השבת כדי להדגיש את חשיבותו של _____ .

9) ידיעת רצון אלוהים אינה קורית בבת אחת אלא _____ כל חייו.

10) דברי התורה על השבת מלמדים אותנו שאלוהים צריך להיות _____ בסדר העדיפויות שלנו.

11) האדם יכול למלא את העולם בכבודו של הקב"ה רק כאשר הוא _____ את רצונו של ה'.

- 12) אלוהים נתן חיים לאדם, באופן שונה מכל יצור אחר, כאשר הוא _____.
- 13) פעולת הבריאה מגלה לנו שאלוהים רוצה _____ אישיים עם האדם.
- 14) ללא נוכחות רוח ה' בתוך האדם, האדם _____ באופן רוחני.
- 15) כל מעשה, דיבור ו/או מחשבה בניגוד לאמת האלוהים הינם _____.
- 16) בריאת העולם מגלה לכל האנושות שאלוהים _____.
- 17) ה' הבטיח לכל אדם שכל מי שיחפש את האלוהים גם _____ אותו.
- 18) כאשר האדם מוצא את האלוהים הוא רוצה _____ אותו.
- 19) העובדה שכל אדם נולד לאחר החטא הקדמון, וכן שהוא חוטא באופן אישי נגד אלוהים, מגלה שכל אדם זקוק לגאולה שאך ורק _____ יכול לספק.

פרק א'

- (20) אין סדר אלוהי לחיידך
- (21) הארה
- (22) דבר ה'
- (23) אור
- (24) כתבי הקודש
- (25) טוב ורע
- (26) אחדות
- (27) היום השביעי
- (28) לאורך
- (29) ראשון
- (30) משקף
- (31) נפח באפיו נשמת חיים
- (32) יחסים
- (33) מת
- (34) חטא
- (35) רוצה במערכת יחסים איתה
- (36) ימצא
- (37) לשרת
- (38) אלוהים

מהו דבר האלוהים? ומהי חשיבותו?

כאשר ה' ברא את אדם הראשון הוא שם אותו בגן עדן, הנקרא גם גן-אלוהים, עובדה המצביעה על רצונו של הקב"ה במערכת יחסים אישית וקרובה עם האנושות. עם זאת, לא די בכך שאדם ואלוהים יהיו באותו מקום על מנת שתהיה ביניהם מערכת יחסים, יש צורך גם שתהיה תקשורת ביניהם. כידוע, ללא תקשורת בלתי אפשרי לבנות מערכת יחסים, וזו הסיבה שהקב"ה נתן לבני האדם את דברו. בגן עדן, אלוהים דיבר עם אדם וחווה באופן ישיר, ומאוחר יותר גם האבות שמעו את קול ה' באופן אישי. לאורך הזמן, ידוע לנו ש"משה קיבל תורה מסיני, ומסרה ליהושע, ויהושע לזקנים, וזקנים לבניאים..." (פרקי אבות א, א), עד שבסופו של דבר היה בידי עם ישראל את התנ"ך. כמאמינים, תלמידי ישוע המשיח, אנחנו מקבלים גם את סמכותה של הברית החדשה כדבר האלוהים. על כן, כאשר נמצא כתוב בחוברת זו את הביטוי "כתבי הקודש", כוונתנו היא לתנ"ך והברית החדשה בלבד. מטרתו של פרק זה אינה להסביר כיצד התהווה דבר האלוהים, אלא לגלות את תועלתם של כתבי הקודש ושימושיותם עבור המאמין. על מנת להשיג מטרה זאת, נסקור בקצרה מה מעיד ומלמד דבר האלוהים על עצמו.

מזמור קי"ט, המורכב מ-176 פסוקים, עוסק כולו בדבר האלוהים. מדוע דווקא 176 פסוקים? התשובה נמצאת בעובדה ש-8 כפול 22 שווה 176. המספר 22 מתייחס למספר האותיות באלף בית והמספר 8 מתייחס לגאולה. (בסוף הספר ניתן למצוא נספח לגבי המספרים ומשמעותם).

★ כלומר קיים קשר ישיר בין דבר אלוהים ל_____.

ניתן לומר בבטחה, שאחת המטרות העיקריות והראשונות של דבר ה' היא לגלות לאנושות את הדרך היחידה להיושע (להיגאל).

אחד הפסוקים המפורסמים מהמזמור הנ"ל הינו:

(מזמור קיט, קה)

"גַּר-לְרִגְלֵי דְבָרְךָ וְאוֹר לְנִתְיָבְתִי"

ניתן לראות את דבר אלוהים בתור כלי חשוב ומועיל ביותר העוזר למאמין לחיות לפי רצונו של הקב"ה. מפסוק זה אנחנו למדים שכתבי הקודש מספקים לנו הארה, שהיא בעצם התגלות מאלוהים שנועדה להדריך אותנו. במילים אחרות, בלתי אפשרי שמישהו יציית לאלוהים ללא התגלותו שבאה מדברו. פעמים רבות, דברים שונים בחיינו מפריעים לנו או מונעים מאיתנו לעשות מעשים טובים, ולכן חשוב שכל מאמין יעשה חשבון נפש כדי לזהות את הדברים הללו. דוד המלך התייחס לעניין זה כאשר הוא ביקש מאלוהים:

"חִקְרָנִי אֱלֹהִים וְדַע לִבִּי בְּחֻנֵּי יְדְעֵ שְׁרָעָפִי: וְרֵאָה אִם-דִּרְךְ-עֲצָב בִּי
וְנַחֲנִי בְּדֶרֶךְ עוֹלָם"
(מזמור קלט, כג-כד)

חשוב לציין שיקשה מאד על כל מאמין להבין את תשובת רוח הקודש, בזמן עשיית חשבון הנפש, אם אין לו הבנה טובה של דבר ה'. הסיבה לכך היא שרוב הזמן הקב"ה מדבר איתנו באמצעות דברו.

ביהדות קיימת מסורת של בדיקת חמץ בלילה שלפני ערב הפסח. חז"ל קבעו שבדיקת החמץ תיעשה דווקא בעזרת נר, ואפילו בימינו, כאשר יש לנו מקורות של אור טובים יותר מנרות, עדיין משתמשים בנרות. מדוע? משום שהנר, על מגבלותיו, מאלץ אותנו לבדוק לאט ורק שטח קטן בכל פעם. תהליך איטי זה גורם לכך שבדיקת החמץ תהייה מדוקדקת וקפדנית.

שאלו השליח לימד אף הוא על אותו נושא:

"וּמִנְעוּרֵךְ יְדַעְתָּ אֶת-כְּתָבֵי הַקִּדְּשׁ הַיְכָלִים לְהַחְכִּימְךָ לִישׁוּעָה עַל-
יְדֵי הָאֱמוּנָה בְּמִשִּׁית יִשׁוּעַ: כִּי כָל-הַכְּתוּב נִכְתָּב בְּרוּחַ אֱלֹהִים וּמוֹעִיל
לְהוֹרֹת וּלְהוֹכִיחַ וּלְיִשָּׁר וּלְהַדְרִיךְ בְּמַעֲגְלֵי צִדִּק: לְמַעַן אֲשֶׁר-יִהְיֶה
אִישׁ הָאֱלֹהִים תָּמִים וּמוֹכֵן לְכָל-מַעֲשֵׂה טוֹב:" (האגרת השנייה אל
טימותיאוס ג, טו-יז)

בפסוקים אלה ניתן למצוא ולהכיר מטרות נוספות של כתבי הקודש: הם נועדו להוראה, לשמש דרך חיים, להוכחה על חטא או עבירה, להצביע מהי הדרך הישרה בעיני ה' וכן להדריכנו במעשי צדקה לפני אלוהים.

שאלו אומר כאן שאפילו נערים (כמו טימותיאוס) יודעים ומבינים את היתרונות הנמצאים בכתבי הקודש, הנותנים לאנשים חוכמה לגבי הישועה, וכן הדרכה לגבי הדרך בה צריך להתהלך עם הקב"ה. חשוב להפנים את הקשר בין דבר האלוהים לישועה: באמצעות כתבי הקודש, אנחנו (בני האדם) יכולים לראות בבירור את מעמדנו לפני הקב"ה, המחייבים להביט על עצמנו מנקודת מבטו של אלוהים ולהבין שה' הוא קדוש בעוד אנחנו לא, עקב החטא הקיים בנו. כמו כן, דרך כתבי הקודש, אנחנו

מגלים שהדרך לגאולה אמיתית היא על ידי חזרה בתשובה באמצעות האמונה במשיח. חשוב לציין שכתבי הקודש נוצרו בהשראת רוח הקודש ככתוב: "כִּי כָל-הַכָּתוּב נִכְתָּב בְּרוּחַ אֱלֹהִים...". עלינו להדגיש, שבשפה המקורית, משמעותו המילולית של הביטוי "בְּרוּחַ אֱלֹהִים" הוא שהקב"ה נשם (נשף) את דברו לידי קיום. לפיכך אנחנו מבינים שאלוהים נתן לאנשים שכתבו את דברו את ההשראה הנחוצה, על מנת שלא תהייה טעות כלשהי בטקסט המקראי ושכתבי הקודש יהיו באמת דבר אלוהים. קיים היבט נוסף לפירוש שהקב"ה נשם את דברו לידי קיום, ומקורו בסיפור בריאת האדם ככתוב בספר בראשית:

"וַיִּצְרֶה יְהוָה אֱלֹהִים אֶת-הָאָדָם עֹפֶר מִן-הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נְשָׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה"
(בראשית ב, ז)

הנקודה המהותית העולה מפסוק זה היא שכמו שללא נשמת חיים לא יכול האדם לחיות באופן גשמי, ללא דבר אלוהים יהיה זה בלתי אפשרי עבור האנושות לחיות חיים רוחניים בהתאם לרצונו של הקב"ה.

מהי מטרת דבר האלוהים? לפי שאול השליח, התשובה היא ש- "יְהִי־הָאִישׁ הָאֱלֹהִים תָּמִים וּמוֹכֵן לְכָל-מַעֲשֵׂה טוֹב". מאחר והאנושות נבראה על מנת לשקף את כבוד ה', חשוב מאד שנעסוק במעשים טובים כמתואר בכתובים. היהדות המוכרת לנו כיום הינה יהדות רבנית המבוססת על ספרות חז"ל ועל מסורות שמקורן מבני אדם. בישיבות, הדבר העיקרי אשר נלמד הוא התלמוד ושולחן ערוך. כיצד לדעתכם היה מגיב ישוע למציאות זאת? בזמנו, כאשר אחד הפרושים שאל את ישוע על אודות מסורת הזקנים (הבסיס לספרות חז"ל), ענה לו ישוע ואמר:

"כִּי עֲזַבְתֶּם אֶת-מִצְוֹת אֱלֹהִים לְהַחֲזִיק בְּמִסְכֹּת בְּנֵי-אָדָם"
(הבשורה על פי מרקוס ז, ח)

מדברי ישוע ברור לחלוטין שקיימת סתירה בין מצוות ה' לספרות חז"ל, כך שכאשר מישהו בוחר להתהלך יותר על פי מסורת הזקנים (ספרות חז"ל) מאשר לפי מצוות ה', התוצאה היא שהוא בעצם עוזב את המסגרת האלוהית. כידוע, הרבנים מסרבים לקבל את הברית החדשה, אולם לפי דברי ישוע:

"וַיַּעַן וַיֹּאמֶר הֵן כָּתוּב לֹא-עַל-הַלֶּחֶם לִבְדוּ יַחְיֶה הָאָדָם כִּי עַל-כָּל-מִוְצָא פִי-יְהִי־הוּא" (הבשורה על פי מתי ד, ד)

חשוב לציין שאיננו רואים במסורת הזקנים משהו רע או פסול, כל עוד היא אינה סותרת את דבר האלוהים. אנשים רבים נותנים חשיבות זהה לסמכות מסורת הזקנים ולסמכות הכתובים, דבר הגורם להתרחקות מהקדוש ברוך הוא.

ישוע ידע שיש לכתבי הקודש כוח על טבעי. כפי שכבר למדנו, קיים קשר בין דבר האלוהים לישועה (גאולה), וכן צריך להיות לנו ברור שעל מנת להיכנס למלכות האלוהים אנחנו חייבים להיושע. כאשר דיבר ישוע עם אחד ממנהיגי הסנהדרין בשם נקדימון הוא אמר לו את הדברים הבאים בקשר למלכות ה':

"וַיֵּעַן יֵשׁוּעַ וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲמֵן אֲמֵן אֲנִי אֹמֵר לָךְ אִם-לֹא יוֹלֵד אִישׁ מִלְמַעְלָה לֹא-יִוָּכַל לָרְאוֹת אֶת-מַלְכוּת הָאֱלֹהִים"
(הבשורה על פי יוחנן ג, ג)

פסוק זה מעניין מכמה בחינות, אחת מהן היא הביטוי "יִנְלֵד אִישׁ מִלְמַעְלָה". הפרשנים מסכימים שביטוי זה מתאר פעולה על טבעית המתרחשת בחיי אדם שנושע (נגאל). כפי שכבר ראינו, דרך התורה אנחנו למדים לגבי ציפיותיו של הקב"ה מהאנושות ועל הצורך להיושע. עולה כעת השאלה: היכן נוכל ללמוד כיצד להיושע? שמעון השליח עונה על שאלה זאת:

"כְּנֹלְדִים שְׁנִית לֹא מִזְרַע נִשְׁחַת כִּי אִם-מִזְרַע לֹא יִשְׁחַת בְּמֵאֲמָר שֶׁל-אֱלֹהִים הַחַי וְהַקַּיִם לְעוֹלָם"
(אגרת שמעון הראשונה א, כג)

אף על פי שכתוב "כְּנֹלְדִים שְׁנִית" חשוב לציין שאותה המילה המופיעה בפסוק זה היא זו שקראנו קודם בציטוט מהבשורה על פי יוחנן. כלומר הלידה השנייה היא הלידה מלמעלה. צורת הסביל בה השתמש שמעון במילה "כְּנֹלְדִים" היא בעלת משמעות רבה, מאחר והסביל מגלה שכוח אחר (לא האיש עצמו) גרם לו להיוולד שנית. כמובן שלידה זו שונה מאד מהראשונה. מה בדיוק גרם לכך? התשובה היא דבר האלוהים ככתוב: "בְּמֵאֲמָר שֶׁל-אֱלֹהִים הַחַי וְהַקַּיִם לְעוֹלָם". בדבריו אלה מגלה שמעון שמעבר לעובדה שכתבי הקודש הם מקור הישועה, דבר האלוהים הוא חי וקיים לעולם.

מהי כוונתו של שמעון שדבר ה' הוא חי? קיימים שני פירושים לשאלה זאת. הראשון קשור לביטוי להיוולד מלמעלה, כלומר דבר האלוהים נותן חיים לאנושות. הפירוש השני הוא שדבר ה' הינו משהו חי (לא דומם). דברי יוחנן בפסוקים הבאים מאשרים את הכתוב בישעיה ט, ז:

"בְּרֵאשִׁית הָיָה הַדְּבָר וְהַדְּבָר הָיָה אֶת הָאֱלֹהִים וְאֵלֹהִים הָיָה הַדְּבָר"
(הבשורה על פי יוחנן א, א)

"וְהַדְבָר נִהְיָה בְּשֵׁר וַיִּשְׁכַּן בְּתוֹכֵנוּ וַנְּחַזְּקֵהוּ כְבוֹדוֹ כְּכַבּוֹד בֶּן יַחִיד לְאָבִיו
רַב-חֶסֶד וְאַמֶּת" (שם א, יד)

שני הפסוקים הללו מגלים את הקשר ההדוק הקיים בין כתבי הקודש לישוע. לפיהם ישוע משקף באופן מושלם את מהותו של דבר ה'. זו הסיבה בגללה נכתב שוב ושוב בברית החדשה בנוגע למעשי ישוע: "הַדְבָרִים הָאֵלֶּה אָרְעוּ כְּדֵי שְׂיִתְקַיֵּם הַכָּתוּב". חשוב להבהיר שכאשר הברית החדשה מתייחסת אל הכתובים, כוונתה היא לתנ"ך. באחת הפעמים דיבר ישוע עם כמה ממנהיגי ישראל על אודות התנ"ך ואמר להם:

"דַּרְשׁוּ בְּכַתְבֵּים אֲשֶׁר תֹּאמְרוּ שֵׁישׁ לָכֶם חַיִּי עוֹלָם בָּהֶם וְהִמָּה
הַמְעִידִים עָלַי" (הבשורה על פי יוחנן ה, לט)

פסוק זה מגלה עניין חשוב לגבי כתבי חז"ל. זו עובדה ידועה שדבר ה' מלמד את הקורא בו לגבי חיי עולם, משמע הגאולה הסופית. ישוע אומר כאן שהמנהיגים החוקרים את הכתובים ומחפשים מידע לגבי נושא זה יוכלו להכיר אותו, מפני שהכתובים מעידים עליו. אולם העובדה שהם פעלו נגדו מגלה לנו ששיטתם לפירוש הכתובים היא שגויה. ניתן לראות את כתבי הקודש כהתגלות הדרגתית מאת הקב"ה לאורך זמן, כך שכל התגלות מאוחרת מבוססת על ההתגלויות שקדמו לה. התיאולוגים מדברים על התגלות בתור תהליך ולפיכך הם משתמשים במושג "התגלות פרוגרסיבית". חשוב להבין שכל התגלות חדשה צריכה להיות משלימה ובשום פנים ואופן לא סותרת. ישוע עצמו הוא מקור ההתגלות, ככתוב עליו:

"הָאֵלֹהִים אֲשֶׁר-דִּבֶּר מִקֶּדֶם פְּעָמִים רַבּוֹת וּבְפָנַיִם שׁוֹנִים אֵל-אֲבֹתֵינוּ
בְּיַד הַנְּבִיאִים דִּבֶּר אֵלֵינוּ בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים הָאֵלֶּה בְּיַד בְּנוֹ: אֲשֶׁר-שָׁמוּ
לְיוֹרֵשׁ כָּל וְנִס-עֲשָׂה בְיָדוֹ-אֶת-הָעוֹלָמוֹת: וְהוּא זֶהר כְּבוֹדוֹ וְצֶלֶם
עֲצֻמוֹתוֹ וְנוֹשֵׂא כָל בְּדָבָר גְּבוּרָתוֹ וְאַחֲרֵי טְהָרוֹ אֲתָנוּ בְּנִפְשׁוֹ מִחֲטָאֵתֵינוּ
יָשָׁב לְיָמֵיךָ הַגְּדֹלָה בְּמֵרוֹמִים" (האגרת אל העברים א, א-ג)

מפסוקים אלה נוכל ללמוד שמעבר לעובדה שישוע הינו מקור ההתגלות, הוא גם מהווה צלם עצמותו של אלוהים. אין זה אומר שהנביאים והמחברים הנוספים של התנ"ך והברית החדשה מהווים התגלות פחותה מזו של ישוע, אלא שעל אף שכל הכתובים הינם באותה רמה, הדברים שלימד ישוע מספקים לקורא מסגרת אשר באמצעותה ניתן לפרש ולבאר את שאר הכתובים בצורה מדוייקת יותר. על סמך עובדה זו יכולים

תלמידי המקרא להסיק שהפרשן הכי טוב של דבר ה' הוא דבר ה' עצמו. זאת הסיבה ששמעון השליח אמר:

"וְזֹאת תִּדְרְעוּ רֵאשׁוֹנָה אֲשֶׁר כָּל-נְבוּאָת הַמִּקְרָא אֵינָנָה כְּפִי פְתָרוֹן
אָדָם מִלְבוּ: כִּי יַעֲזֹב אֶת-יְצֵאָהּ נְבוּאָה בְּרִצּוֹן הָאָדָם כִּי אֲנָשִׁי אֱלֹהִים
הַקְדוּשִׁים דִּבְרוּ בְּאִשֶׁר נִשְׁאַם רוּחַ הַקֹּדֶשׁ"
(אגרת שמעון השנייה א, כ-כא)

פסוקים אלה מלמדים שהיה זה בלתי אפשרי לכתוב אפילו מילה אחת מכתבי הקודש ללא השראת רוח הקודש. כמו כן, על מנת לפרש את דבר אלוהים בצורה הנכונה זקוק כל אדם לרוח הקודש. הנביא ישעיהו דיבר אף הוא על אותו עניין כאשר אמר:

"כִּי לֹא מִחֻשְׁבוֹתַי מִחֻשְׁבוֹתֵיכֶם וְלֹא דְרָכֵיכֶם דְּרָכֵי נְאֻם יְהוָה: כִּי-
גָבְהוּ שָׁמַיִם מֵאָרֶץ כֵּן גָּבְהוּ דְרָכֵי מִדְּרָכֵיכֶם וּמִחֻשְׁבוֹתֵיכֶם"
(ישעיהו נה, ח-ט)

★ מאחר שדבר ה' התהווה בהשראת רוח הקודש, ניתן לומר בבטחון שאין בכתבי הקודש:

(א) מידע בקשר למדע

(ב) עצה לאדם בימינו

(ג) טעות

(ד) קשר לדברים לא קדושים

על כל מאמין בישוע לקבל את הסמכות של כתבי הקודש. זאת אומרת להודות בעובדה שאין טעויות בתנ"ך ובברית החדשה בגרסתם המקורית (כוונת הביטוי "הגרסה המקורית" היא הדברים שכתב המחבר ולא ההעתקים שבאו מהסופרים במהלך השנים). ניתן לדעת בוודאות שכתבי הקודש הם דבר אמת, מפני שדבר ה' התהווה באמצעות השראת רוח הקודש. כאשר אדם מסרב לקבל אמת זאת, יש לדבר השלכות שליליות הרות גורל לגבי אותו אדם. אחת מהן היא שהוא שם את עצמו במקום בו הוא חייב להכריע מה בדבר ה' האמת ומה לא האמת. כמובן שהסכנה כאן היא, שרק את הדברים שנראים לו הגיוניים יתקבלו בעיניו כאמת, בעוד את הדברים שאינם מוצאים חן בעיניו הוא יסרב לקבלם.

★ עד עתה למדנו לגבי דבר ה' שהוא:

- (א) על טבעי
- (ב) מלא השראה מרוח הקודש
- (ג) ללא טעויות
- (ד) סמכותי
- (ה) מעשי לכל תחום של חיים
- (ו) כל התשובות נכונות

עקב כל הדברים הללו, עלינו ליישם את דבר ה' בחיינו. כפי שאמר מחבר האגרת אל העברים:

”כִּי-דָבַר הָאֱלֹהִים חַי הוּא וּפְעַל גְּבוּרֹת וְחַד מְקַל-חָרֵב פִּיפְיֹת
וְיָרַד עַד-לְהַבְדִּיל בֵּין-הַנֶּפֶשׁ וּבֵין הָרוּחַ בֵּין הַדְּבָקִים וּבֵין-הַמּוֹת וּבֵחֵן
מִחֻשְׁבוֹת לָבָב וּמְמוֹתָיו” (האגרת אל העברים ד, יב)

כאשר בן אדם נושע, הוא הופך לבריאה חדשה, אך עם זאת אין זה אומר שהוא מושלם. קיים הבדל גדול בין ישועה להתקדשות. על אף שנלמד בעיון על אודות שני נושאים אלה בהמשך, כדאי להגדיר כעת את היחס בין דבר ה' למושג התקדשות. הפסוק שציטטנו מגלה לקורא שכתבי הקודש הינם כלי חזק ביותר שמטרתו לעזור למאמין להתקדם במסלול אל הקדושה. חשוב להבין שהישועה נותנת למאמין את האפשרות להיכנס למלכות ה' בזכות חסדו של הקב"ה, אולם כל עוד המאמין נמצא בגופו הגשמי, ניתנים לו האפשרות והיכולת להתקדם אל הקדושה (המטרה) על ידי הדרכת רוח הקודש ודבר ה'.

על כל מאמין להבין כיצד פועל רוח הקודש עם דבר ה' על מנת לגרום למאמין לגדול באמונה. הדבר הראשון שנאמר בפסוק הנ"ל על אודות דבר האלוהים זה שהוא חי ופועל. זאת אומרת, כאשר המאמין קורא בכתבי הקודש הוא לא רק לומד מה שנכתב בהם כמו עם כל ספר אחר, אלא הוא מכניס לתוכו כוח עצום ועל טבעי (רוחני) הפועל בכל חלקי האדם (גוף, נשמה, רוח ונפש). אגרת שמעון הראשונה ב, ב-ג אומרת:

”וּכְעוֹלָלִים אֲשֶׁר זֶה מִקְרֹב נוֹלְדוּ הַתְּאוּוֹ לְחֵלֶב הַזֶּה שֶׁל הַדָּבָר, לְמַעַן
תִּגְדְּלוּ בְּאִמְצָעוֹתַי לְיִשְׁעָהּ, אִם אָמַנְסָם טַעַמְתֶּם כִּי טוֹב הָאֲדוֹן”

שמעון רוצה לומר לנו, שכמו שתינוק זקוק לחלב על מנת שיוכל לחיות, להתקיים ולגדול, כך גם עלינו להתייחס לדבר האלוהים.

יש אנשים המגבילים את מה שדבר האלוהים יכול לעשות בחיינו עקב מחשבה מוטעית האומרת שכתבי הקודש יכולים להשפיע על האדם רק כאשר קורא בהם

או מקשיב לאדם אחר המקריא אותם. דבר אלוהים אמור לפעול בחיינו בכל רגע נתון על מנת שנוכל להתהלך לפי רצונו של הקדוש ברוך הוא.

"בְּלִבִּי, צִפְנֹתִי אֲמַרְתָּה לְמַעַן, לֹא אֶחְטֵא-לְךָ" (תהילים קיט, יא)

עלינו להבין שאחד מהתפקידים המרכזיים של כתיבי הקודש בחיינו נובע משמם – כתיבי הקודש. עלינו לשאוף להתהלך בקדושה וטהרה לפני אלוהים, על פי דברו, יום יום. שאול השליח אמר על דבר ה':

"לְמַעַן קִדְּשָׁה בְּדַבְּרֹוֹ אַחֲרַי אֲשֶׁר-טִהְיֶה בְּרַחֲיִצַּת הַמַּיִם"
(האגרת אל האפסים ה, כו)

ההקשר של ציטוט זה הינו מערכת היחסים בין גבר לאשתו. שאול השווה אותה ליחסים בין ישוע המשיח לקהילתו. בפסוק הבא כתוב שבסופו של דבר תהיה קהילתו מושלמת:

"לְהַקִּימָה בְּכַבּוֹד לֹוּ לְעֵדָה אֲשֶׁר אֵין-בָּהּ כְּתִם וְקִמְט וּכְדוּמָה כִּי אִם-לְמַעַן תִּהְיֶה קְדוּשָׁה וְתַמִּימָה"
(שם ה, כו)

כיצד הגיעה הקהילה למצב זה? התשובה נמצאת בפסוק כו: "לְמַעַן קִדְּשָׁה בְּדַבְּרֹוֹ". חשוב לציין שבלשון המקורית גם המילים "טִהְיֶה בְּרַחֲיִצַּת הַמַּיִם" קשורות לדברו (כתיבי הקודש של אלוהים). למעשה, בתרגום אחר ניתן לקרוא: "כְּדֵי לְקִדְּשָׁה וּלְטַהֲרָה עַל-יְדֵי רַחֲיִצַּת מַיִם, בְּלוּיֵי דְבָרֹוֹ". המסר העיקרי של ה"רחיצה במים", הטבילה, הוא לימוד דבר ה', על ידו יתקדם התלמיד במסעו הרוחני ויגדל ויתבגר עד שיהיה קדוש, ללא קמט או כתם (מום).

חיינו הם קדושים כי קדוש הוא בוראנו. מטרתנו היא לשאוף לחיי קדושה לפי רצון האדון. עם זאת, חשוב לציין כי כדי להיות קדושים ללא קמט או מום, עלינו להבין ששאיפתנו להגיע לקדושת האלוהים לא תוביל אותנו לעולם לישועה. אף על פי כן, תוצאת הגאולה בחיי המאמין היא שרוח הקודש חי ושוכן בתוכנו ולפיכך עלינו לשאוף לחיי קדושה וכן להיפטר מכל טומאה.

"בְּנֵי אִם-תִּקַּח אֲמָרֵי וּמְצוֹתַי תִּצְפֹּן אֶתְךָ: לְהַקְשִׁיב לְחֻכְמָה אֲזַנְךָ תִּטֹּחַ לְבָךָ לְתַבּוּנָה: כִּי אִם לְבִינָה תִקְרָא לְתַבּוּנָה תִתֵּן קוֹלְךָ: אִם-תִּבְקֶשְׁנָה כְּכֶסֶף וְכַמְטָמוֹנִים תַּחֲפֹשְׁנָה: אִזְ תִּבִּין יְרֵאת יְהוָה וְדַעַת אֱלֹהִים תִּמְצָא"
(משלי ב, א-ה)

על מנת שנוכל להבין ולדעת את רצונו האמיתי של אלוהים בחיינו, אין זה מספיק רק לקרוא את דבר ה', אלא עלינו ללמוד ולהתעמק בו. כדי שנוכל לדעת מה דבר אלוהים אומר ומתכוון בכל נושא ונושא, עלינו גם ללמוד את הדרך המתאימה לפרש את כתבי הקודש באופן הנכון. אין זו מטרתנו של ספר זה להתעמק בנושא זה, אך חשוב לנו לאתגר את הקורא וכן לתת מספר נקודות אשר יעזרו לכולנו לדעת ולהבין את דבר אלוהים ורצונו. ה' לא נתן לנו את דברו על מנת לבלבל אותנו, אלא כדי שנוכל לפרש את דברו לפי הפשט. כמובן שניתן למצוא במקרא משלים ואלגוריות, אך לרוב קל מאד לזהותם ולהבינם ולעתים תכופות הטקסט עצמו הוא הנותן לקורא את הפירוש הנכון. חשוב מאד לשים לב למילים המופיעות בכתבי הקודש וכיצד אותן מילים באות לידי ביטוי במקומות אחרים במקרא. בנוסף, נדרש התלמיד ללמוד על הרקע, תרבות המקום והתקופה עליהם מדובר.

שאלות לסיכום

פרק ב'

- 1) לאורך ההיסטוריה של האנושות, הראה הקב"ה את רצונו להיות ב _____ איתה.
- 2) _____ הוא המקור העיקרי בו ניתן למצוא התגלות אלוהית.
- 3) כל אדם לומד ומבין מכתבי הקודש שהוא _____.
 - א) יהיה במלכות ה'
 - ב) ימצא חן בעיני אלוהים
 - ג) מיועד לכבוד
 - ד) חוטא
- 4) דבר ה' בא לידי קיום באמצעות _____.
- 5) ללא כתבי הקודש, כל אדם:
 - א) חופשי לעשות כרצונו
 - ב) נדרש להקשיב לאנשים אחרים שנראים לו יותר רוחניים ממנו
 - ג) מת מבחינה רוחנית
 - ד) לא מחוייב לעשות מעשים טובים
- 6) על מנת להיכנס למלכות האלוהים, עליך _____ מלמעלה.
- 7) קיים יחס מיוחד בין דבר האלוהים ל _____.
- 8) לפי הבשורה על פי יוחנן ה', לט, מנהיגי עם ישראל לפני אלפיים שנה ידעו כיצד לפרש את כתבי הקודש באופן הנכון.
 - א) נכון
 - ב) לא נכון
- 9) דבר ה' מעיד על המשיח שהוא:
 - א) זמני
 - ב) לא ימות
 - ג) נברא
 - ד) ישוע

10) הפירוש הכי טוב לכתבי הקודש נמצא ב:

- א) כתבי רש"י
- ב) כתבי הקודש
- ג) רמב"ם
- ד) מאמרים אקדמיים

11) דבר אלוהים נכתב בהשראת:

- א) רש"י
- ב) רוח הקודש
- ג) הרמב"ם

12) כאשר פלוני קורא בכתבי הקודש, הדבר משפיע על:

- א) מוחו
- ב) נפשו
- ג) נשמתו
- ד) רוחו
- ה) כל התשובות נכונות

13) דבר ה' יכול להשפיע על פלוני אך ורק כאשר הוא קורא בו או חושב עליו.

- א) נכון
- ב) לא נכון

14) כאשר פלוני לומד את דבר האלוהים חשוב שישים לב ל:

- א) לשון המקרא
- ב) הרקע
- ג) ההקשר
- ד) כל התשובות נכונות

תשובות לשאלות

- 1) מערכת יחסים
- 2) כתבי הקודש
- 3) ד
- 4) השראת רוח הקודש
- 5) ג
- 6) להיוולד
- 7) רצונו של אלוהים
- 8) לא נכון
- 9) ד
- 10) ב
- 11) ב
- 12) ה
- 13) לא נכון
- 14) ד

הקב"ה

דוד המלך אמר: "טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי-טוֹב יְהוָה אֲשֶׁרֵי הַגִּבֹּר יַחֲסֶה-בּוֹ" (מזמור לד, ט). חשוב לשים לב שלפני שדוד אמר את המילים: "אֲשֶׁרֵי הַגִּבֹּר יַחֲסֶה-בּוֹ", הוא הזמין את כולם להכיר את האלוהים באופן אישי. זוהי גם מטרתו של פרק זה: להזמין אותך להכיר את האלוהים היחיד שנגלה על ידי כתבי הקודש. במקום המילה "להכיר" עדיפה המילה "לדעת" משום שמשמעות המילה "להכיר" היא שלפלוני יש מידע על משהו או על מישהו. במילים אחרות, משמעות הביטוי "להכיר את ה'" היא שמישהו יודע שאלוהים קיים. לעומת זאת, משמעות המילה "לדעת" היא שפלוני מכיר את האלוהים באופן אישי. המילה הראשונה בפסוק שציטטנו היא "טַעֲמוּ". כידוע קיים הבדל גדול בין מישהו ששמע שיש במסעדה מסוימת אוכל טוב, לבין מישהו אחר שיושב באותה מסעדה ואוכל ממטעמיה.

אלוהים רוצה שכל אחד מאיתנו ידע אותו דרך מערכת יחסים מיוחדת שנקראת "ברית". המונח ברית מתייחס למסגרת שהוגדרה על ידי דבר ה', ואשר נותנת לנו את התנאים עליהם מושתת מערכת יחסים זו. האלוהים מתגלה דרך שני דברים עיקריים: הטבע וכתבי הקודש. לפיכך, גם אם אין למישהו עותק אישי של דבר ה', זוהי עובדה ברורה שהעולם קיים ומנוהל על ידי מישהו. כל אחד יכול לראות שהעולם אינו נמצא במצב של תוהו ובוהו, אם כך מי מנהל אותו בצורה כל כך מסודרת? התשובה כמובן היא האלוהים. לאחר שהבנו שאלוהים קיים, חובה עלינו לחפש אותו. במילים אחרות, כל איש ירצה להיענות להזמנתו של דוד המלך: "טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי-טוֹב יְהוָה".

★ טוב יותר לדעת את האלוהים מלהכיר אותו בלבד. המילה "לדעת" מתייחסת ל:

- (א) ידע אישי
- (ב) חוויה אישית
- (ג) מערכת יחסים
- (ד) כל התשובות נכונות

בפסוק הראשון בתנ"ך אנחנו קוראים: "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ". לפני שמדברים על ה' כבורא העולם, צריך לשים לב כיצד פסוק זה מתייחס אל ה'. המילה הראשונה שמופיעה בכתבי הקודש בקשר להקב"ה היא "אלוהים".

מה לדעתך משמעות המילה "אלוהים"?

על פי חז"ל התשובה היא "שופט". פירוש זה מבוסס על הפסוק:

"מִזְמוֹר לְאֶסָף אֱלֹהִים נֹצֵב בְּעֵדֹת-אֵל בְּקִרְבַּי אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט"

(מזמור פג, א)

התורה אומרת שאלוהים ברא את העולם כדי לגלות לקורא שהוא גם ישפוט את העולם. מאחר ואלוהים עתיד לשפוט את כל הבריאה, הוא ישפוט גם אותך. לפיכך זהו דבר הגיוני שכל אחד מאיתנו ירצה להכיר את שופטו. הדבר הראשון שעלינו לדעת אודות אלוהים הוא טיב יחסו לבריאה. על פי תורת החסידות השם "אלוהים" מתייחס אל הקשר בין ה' לבריאה. כאשר משתמשים בגימטריה יש למילים "אלוהים" ו"הטבע" אותו ערך גימטרי - 86.

$$אלהים = 86 = 40 + 10 + 5 + 30 + 1$$

$$הטבע = 86 = 70 + 2 + 9 + 5$$

העוסקים בגימטריה רואים קשר בין האלוהים לבריאת העולם עקב הערך הזהה של שתי מילים אלה. אנחנו, כתלמידיו של ישוע, איננו משתמשים בגימטריה כלל, ולא מתבססים עליה. היהדות באופן כללי והחסידות בפרט טוענים שיש חלק מהקב"ה בכל דבר ובכל אדם, ובמילים אחרות - כל הבריאה כולה היא האלוהים. משפט זה הוא כפירה!

אף על פי שהקב"ה ברא את הכל, קיימת הפרדה בין אלוהים לבריאה. זוהי טעות גדולה להגיד שכל דבר נברא הוא חלק ממנו. כדי להצדיק את טענת היהדות שהכל חלק ממנו, מצטטים הרבנים את הפסוק הבא:

"אֵתָהּ הָרְאִיתָ לְדַעַת כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד מִלְבָּדוֹ"

(דברים ד, לה)

הם שמים דגש על חציו השני של הפסוק בו כתוב: "אֵין עוֹד מִלְבָּדוֹ". כוונתם היא שאין דבר נוסף מלבד לאלוהים ביקום. הבעיה עם פירוש זה היא שפסוק זה אינו מתייחס לבריאה, אלא לעובדה שאלוהי ישראל הוא לבדו האלוהים. כפי שכבר נאמר, זוהי

טעות להגיד שאלוהים שם חלק ממנו בכל דבר שהוא ברא, אולם בהחלט קיים קשר מיוחד בין האלוהים לבריאה. ישנם כמה דברים שניתן לומר אודות קשר זה:
א) כל דבר שקיים נברא על ידי הקב"ה בלבד.

"כי-בו נברא כל אשר בשמים ואשר בארץ כל הנראה וכל אשר-
איננו נראה הן כסאות וממשלות הן שררות ורשויות הכל נברא על-
ידו ולמענהו" (האגרת אל הקולוסים א, טז)

ב) האלוהים פועל בתוך בריאתו במידה מסוימת.

"...הוא מזרח שמשו לרעים ולטובים וממטיר על-הצדיקים וגם
על-הרשעים" (הבשורה על פי מתי ה, מה)

"טוב-יהוה לכל ורחמיו על-כל-מעשיו" (מזמור קמה, ט)

ג) האלוהים נמצא בכל מקום בבריאתו.

"אנה אלך מרוחק ואנה מפניך אברח: אם אֶסֶק שָׁמַיִם שָׁם
אָתָּה וְאֵצִיעָה שָׁאוֹל הַנֶּדְ" (מזמור קלט, ז-ח)

משלוש הנקודות הללו אנחנו למדים שאלוהים לא סתם ברא את העולם ומתעלם ממנו, אלא הוא יודע באופן מושלם על כל דבר המתרחש ביקום.

"הלא תמכרנה שתי צפרים באסר ואחת מהנה לא תפול ארצה
מבלעדי אביכם: ואתם גם-שערות ראשכם נמנות כלן" (הבשורה על פי מתי י, כט-ל)

אף על פי שאלוהים יודע באופן מושלם את בריאתו ושהוא פועל בה, עלינו להבין שעובדה זו היא רק חלק מגדולתו של אלוהים, כלומר גדולתו היא מעבר לבריאה. השם י-ה-ו-ה קשור לעובדה זו משום שמקורו בשורש "להיות". השם הנעלה מכל מורכב משלוש מילים: "היה", "הוה", ו"יהיה", המצביעות על כך שאלוהים אינו מוגבל על ידי מסגרת הזמן. כאשר אנחנו חוקרים את כתבי הקודש אודות האלוהים אנחנו למדים הרבה דברים על תכונותיו. העובדה שאנחנו בני אדם ומוגבלים ביכולתנו להכיר את מלוא גדולתו של האלוהים, אינה עומדת בסתירה לכך שעלינו להשתדל וללמוד ככל האפשר על אלוהים באמצעות דברו.

אחת המילים בה משתמשים הרבנים כדי לתאר את האלוהים היא "אינסוף". מילה זו משקפת כמה היבטים. הראשון, שאלוהים הוא נצחי. במילים אחרות, לא היה זמן

כלשהו שהקב"ה לא היה קיים בו. ה' הוא לא רק לפני הכל, אלא גם אין לו התחלה או סוף. השני, כפי שכבר ציינו, הקב"ה אינו מוגבל על ידי מסגרת הזמן או עוד דברים אחרים. חשוב לציין כאן שה' לא יעשה דבר המנוגד לאופיו. למשל, אם כתוב שהאלוהים אינו יכול לשקר (ראה במדבר כג, יט), העובדה שה' לא משקר אינה מעידה על מגבלה כלשהי. אלוהים פשוט לא עושה דבר המנוגד לרצונו ומהותו. הנביא יחזקאל אומר:

”הֶחֱפִיץ אֶחְפִּץ מוֹת רָשָׁע נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה הֲלוֹא בְּשׂוֹבוֹ מִדְּרָכָיו וְחָיָה”
(יחזקאל יח, כג)

מפסוק זה ברור שרצונו של אלוהים שכל אדם יחזור בתשובה ויחיה (ייושע), אולם אנחנו יודעים שלא כל אדם בוחר לעשות זאת. האם עובדה זו פוגעת בריבונותו של אלוהים? בפירוש לא! עלינו להבדיל בין תכניתו של ה' ורצונו. כל דבר שברצונו של אלוהים לעשות הוא עושה ומקיים, אולם מה שה' מצווה על האנושות לעשות נתון לבחירה חופשית. לפיכך, אסור לנו להאשים את האלוהים עקב חטאי האנושות או לחשוב שקיימת פגיעה בריבונותו מפני שבני האדם חוטאים. ה' הוא זה שברא את המסגרת הנותנת לאנושות את היכולת לבחור בין טוב לרע. צריך לזכור ארבעה דברים חשובים מאד בקשר לאלוהים:

(א) ה' נמצא בכל מקום.

(ב) ה' יודע את הכל (ה' תמיד ידע את הכל).

(ג) ה' יכול לעשות הכל.

(ד) ה', אלוהי ישראל, הוא האל היחיד.

בהקשר לארבע נקודות אלה ולכל עניין נוסף הנוגע במהותו, עלינו לדעת ולזכור שהאלוהים אינו משתנה.

”על-כן באשר רצה האלהים להראות ביותר את-ירשי ההבטחה
שלא-תשתנה עצתו ערב אתה בשבועה: למען בשגי דברים בלתי
משתנים אשר חלילה לאלהים משקר בם יהיה לנו אשר נסנו אליו
מבטח-עז לאחז בתקוה הנתונה לפנינו”
(האגרת אל העברים ו, יז-יח)

מאחר ואלוהים לא משתנה ולא משקר, הוא נאמן באופן מוחלט.

”וידעת כי-יהוה אלהיך הוא האלהים האל הנאמן שמר הבְּרִית
והחסד לאהביו ולשמרי מצותו לאֵלֶּף דֹּר”
(דברים ז, ט)

אף על פי שאלוהים מצווה על האנושות לציית לו, אין זה אומר שהוא זקוק לדבר כלשהו. כל מצווה נועדה לטובתנו ולא לטובתו. האלוהים אינו תלוי באחרים, אלא הוא מקיים את עצמו. קיים קשר הדוק בין העובדה שה' אינו מוגבל לבין העובדה שהוא אינו תלוי בשום דבר. ככתוב בספר תהלים:

"וְאֵלֹהֵינוּ בְּשָׁמַיִם כָּל אֲשֶׁר-הָפִיץ עֲשָׂה" (מזמור קטו, ג)

ניתן להשתמש במילים שונות ומגוונות כדי לתאר את האלוהים, אולם קיימת קבוצה קטנה של שמות תואר המופיעה לעתים תכופות בהקשר לתכונותיו של אלוהים. רשימה זו כוללת את המילים: קדוש, צדיק, אמת וטוב. עלינו לשים לב שלא מופיעה ברשימה זו אף מילה הקשורה לעובדה שיש לאלוהים תכונות המעידות על חסדו. נעסוק בחסדו של אלוהים בסוף פרק זה. יש להבין שקיים קשר בין ארבע המילים: קדוש, צדיק, אמת וטוב. אולם לפני שנחקור קשר זה, חשוב להבין שאלוהים אינו מוגדר על ידי המילים הללו, נהפוך הוא, מהותו של ה' היא המגדירה תארים אלה. במילים אחרות, אין זה נכון לומר שה' צדיק משום שהוא עושה מעשי צדק, אלא שמעשה כלשהו הוא מעשה צדק מפני שאלוהים עשה זאת. כל שם תואר המתאים לאלוהים, הולם אותו משום שכן הוא ה' במהותו.

באופן כללי מתייחס המושג "קדוש" לתכנית או למטרה ספציפית. דבר כלשהו נהיה "קדוש" כאשר הוא מוקדש למטרה מסויימת. לדוגמה, ניתן להשתמש בסכין לכל מטרה, אך כאשר פלוני מקדיש את הסכין למטרה מסויימת, ניתן לומר שהסכין עתה קדוש. עם זאת, חשוב להבין שאנחנו מדברים אודות המושג "קדוש" באופן כללי בלבד ולא באופן רחני (ההקשר הנפוץ בו משתמשים במילה זו כיום). הרי דוגמה על מנת לעזור לנו להבין את משמעות המושג "קדוש" בשני ההקשרים: פלוני הוא פושע אשר ברשותו כסף רב. הוא לוקח 500 ₪ מכספו וקונה בו אקדח על מנת לשדוד בנק. באופן כללי ניתן לומר שאותם 500 ₪ הם "קדושים". כמובן שמבחינה רוחנית כסף זה אינו קדוש כלל, מאחר והוא קשור לחטא. על מנת שמשוהו יהיה "קדוש" מבחינה רוחנית, התכנית או המטרה שאותו דבר מוקדש לה חייבת להיות בקנה מידה אחד עם רצון האל.

בתורה כתוב "קְדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם". כפי שראינו קודם לכן, אלוהים הוא קדוש במהותו, אך בנוסף, פסוק זה מגלה לקורא שאלוהים הוא קדוש, כלומר אלוהים יהיה נאמן לרצונו (תכניתו). באותו פסוק אנחנו קוראים:

"דְּבַר אֵל-כָּל-עַדְת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדוֹשִׁים תְּהִיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם" (ויקרא יט, ב)

לפי דברי פסוק זה אלוהים הזמין את בני ישראל להצטרף לתכניתו. חשוב לציין שתכנית זו (רצון אלוהים) מבוססת על האמת ושאלוהים עצמו מגדיר מהי האמת [יְהוָה אֵל אֱמֶת] (מזמור לא, ו). ניתן כעת לראות את הקשר בין המושגים "אמת" ו"טוב". הפעם הראשונה שהמילה "טוב" מופיעה בכתבי הקודש היא בבראשית א, ד. מפסוק זה ואחרים, בהם מופיעה מילה זו, אנחנו למדים שמשמעות המושג "טוב" היא "בהתאם לרצון אלוהים". האמת מתארת תמיד את הטוב ומתבססת על התכנית האלוהית.

אלוהים הוא צדיק ככתוב: "אֲנִי יְהוָה וְאֵין-עוֹד אֱלֹהִים מִבְּלַעֲדִי אֵל-צַדִּיק וּמוֹשִׁיעַ אֵין זוֹלָתִי" (ישעיהו מה, כא). ניתן להגדיר את המונח "צדק" בתור "תוצאת רצון האלוהים". לדוגמה: יש משפט ויש משפט צדק, אך ברור לכל שמשפט צדק הוא זה שמבטא את רצון האל באופן מעשי. הביטוי "ה' צדיק" אומר שאלוהים יפעל תמיד כך שרצונו המושלם והצודק יתממש.

להלן דוגמה נוספת שתעזור לנו להבין את ארבע המילים: קדוש, צדיק, אמת וטוב: ה' רוצה לכוון את מלכותו מירושלים. לפיכך, ניתן להבין שירושלים היא עיר קדושה מפני שאלוהים הקדיש אותה לתכנית להקמת מלכותו. מאחר והתכנית לכינון המלכות בירושלים היא בהתאם לרצונו של אלוהים, ניתן לומר עליה שהיא דבר טוב. לפיכך, כל דבר שמתאר תכנית זו באופן הנכון הוא אמת, וכל דבר שנעשה כדי לקדם את אותה התכנית הינו מעשה צדק.

העיר ירושלים היא _____.

עקב רצונו של ה' להקים בה את מלכותו הוא _____.

כל דבר שמתאר במדויק את מלכותו הוא _____.

כל דבר שנעשה על מנת לקדם את תכניתו הוא מעשה _____.

חֶסֶד הָאֵל

חז"ל דברו על י"ג מידות האלוהים שהבסיס להן נמצא בתורה:

"וַיַּעֲבֹר יְהוָה עַל-פְּנֵי וַיִּקְרָא יְהוָה אֵל רַחוּם וְחַנוּן אֲרֶךְ אַפַּיִם
וְרַב-חֶסֶד וְאֱמֶת: נִצַּר חֶסֶד לְאֱלֹפִים נִשְׂא עוֹן וְפָשַׁע וְחַטָּאָה וְנִקְה
לֹא יִנְקֶה פֶקֶד עוֹן אָבוֹת עַל-בְּנֵים וְעַל-בְּנֵי בְנֵים עַל-שְׁלֹשִׁים וְעַל-
רַבְעִים" (שמות לד, ז-ח)

הם חילקו פסוקים אלה כלהלן:

- (א) יְהוָה
- (ב) יְהוָה
- (ג) אֵל
- (ד) רְחוּם
- (ה) חֲנוּן
- (ו) אֲרֶךְ אַפַּיִם
- (ז) רַב-חַסֵּד
- (ח) אֲמֵת
- (ט) נֶצֶר חֶסֶד לְאֲלֹפִים
- (י) נִשְׂא עֹן
- (יא) נִשְׂא פֶשַׁע
- (יב) נִשְׂא חַטָּאת
- (יג) וְנָקָה

כמאמינים, תלמידי ישוע, איננו נמצאים תחת סמכותם של חז"ל ואנחנו רשאים לא להסכים עם פירושם. עם זאת, ברור ששני הפסוקים הללו קשורים לחסדו של אלוהים. פסוקים אלה צמודים לפרשת עגל הזהב, וההקשר כאן הוא סליחתו של ה'. על אף שלפי פירוש חז"ל קיימים שלושה עשר אזכורים לחסדו של אלוהים, מקריאת הפסוקים ניתן לראות בבירור שבעה סימוכין לעניין זה - רְחוּם, חֲנוּן, אֲרֶךְ אַפַּיִם, רַב-חַסֵּד, נֶצֶר חֶסֶד לְאֲלֹפִים, נִשְׂא עֹן וְנִשְׂא פֶשַׁע וְחַטָּאת, וְנָקָה. רְחוּם, חֲנוּן וְרַב-חַסֵּד מביעות תכונות אלוהיות. הביטוי "אֲרֶךְ אַפַּיִם" מגלה לקורא שיש לאלוהים סבלנות ולכן הוא נותן לנו זמן כדי לחזור בתשובה. שאר הנקודות מתייחסות למעשיו של ה' - נֶצֶר חֶסֶד לְאֲלֹפִים, נִשְׂא עֹן וְנִשְׂא פֶשַׁע וְחַטָּאת וְנָקָה, על מנת שנוכל לקבל את סליחתו.

עלינו לשמוח בעובדה שאלוהים רוצה לסלוח לחוטאים, אולם מפני שהוא קדוש וצדיק עלינו לזכור שה' כן יעניש את המסרבים לחסדו. חשוב לציין שאין זה מקרה שהמילה "אמת" מופיעה אף היא בקטע הנ"ל. מהי מטרתה כאן? ללמד אותנו שאלוהים יסלח, אך רק בתנאים שלו כפי שמופיע בדבר ה'. אם אדם כלשהו אינו עומד בתנאים הללו אלוהים ישפוט אותו במשפט צדק. יש החושבים שמאחר וכתוב "הָאֱלֹהִים הוּא אֱהָבָה"

(האגרת הראשונה ליוחנן ד, ח), שבסופו של דבר אלוהים יסלח לכולם, אולם אסור להתעלם מהעובדה שלפי כתבי הקודש אלוהים הוא גם אל של קנאה וזעם:

"כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אֲחֵר כִּי יְהוָה קָנָא שְׁמוֹ אֵל קָנָא הוּא"
(שמות לד, יד)

"כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אֹכֵלָה הוּא אֵל קָנָא"
(דברים ד, כד)

"יִשְׁלַח-בָּם חֲרוֹן אַפּוֹ עֲבָרָה וְזַעַם וְצָרָה..."
(מזמור עח, מט)

"וַיִּצְמַד יִשְׂרָאֵל לְבַעַל פְּעוֹר וַיַּחַר-אַף יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל"
(במדבר כה, ג)

שאלות לסיכום

פרק ג'

- 1) על מנת שנוכל להגיב לאלוהים בצורה הנכונה צריך קודם _____ אותו.
- 2) מהו הפירוש הנכון של המילה "אלוהים"?
- (א) אדון
(ב) אינסוף
(ג) שופט
(ד) בורא העולם
- 3) כל הטבע כמכלול שווה לאלוהים.
[] נכון
[] לא נכון
- 4) משמעות הביטוי המופיע בתורה "אין עוד מלבדו" הוא?
- (א) הקב"ה הוא הכל
(ב) אלוהים שם חלק מעצמו בכל דבר שנברא
(ג) כל דבר שנברא הוא אלוהי במהותו
(ד) לא קיים אלוהים אחר
- 5) אלוהים נמצא בכל מקום ביקום.
(א) נכון
(ב) לא נכון
- 6) קיימת אפשרות שמהו יקרה בעולם ואלוהים לא ידע על כך לפני שהדבר התרחש.
(א) נכון
(ב) לא נכון
- 7) השם י-ה-ו-ה מגלה לנו שאלוהים אינו מוגבל על ידי _____.
- (א) ידע
(ב) זמן
(ג) מקום
(ד) זעם

8) דבר קדוש הוא דבר שהוקדש ל _____ מסוימת.

(א) תכנית

(ב) מטרה

(ג) תשובות א' ו-ב'

(ד) אף תשובה אינה נכונה

9) אלוהים צדיק אך ורק מפני שהוא עושה מעשי צדק.

(א) נכון

(ב) לא נכון

10) אין שום קשר בין האמת לבין רצונו של אלוהים.

(א) נכון

(ב) לא נכון

11) העובדה שאלוהים הוא אהבה מבטלת את:

(א) זעמו של אלוהים

(ב) משפטו של אלוהים

(ג) הצורך בגיהינום

(ד) אף תשובה אינה נכונה

12) המושג "ארך אפים" מתייחס ל:

(א) קנאתו של אלוהים

(ב) זעמו של אלוהים

(ג) סבלנותו של אלוהים

(ד) כל התשובות נכונות

תשובות לשאלות

- (1) לדעת
- (2) ג
- (3) לא נכון
- (4) ד
- (5) נכון
- (6) לא נכון
- (7) ב
- (8) ג
- (9) לא נכון
- (10) לא נכון
- (11) ד
- (12) ג

המשיח בן האלוהים

בפסוק הראשון בבשורתו של מרקוס, נקרא ישוע בן האלוהים. גם כאשר עמד ישוע לפני הסנהדרין, בסוף חייו, שאל אותו קיפא, הכהן הגדול: "אַתָּה הוּא (המשיח) בֶּן־הָאֱלֹהִים?" (הבשורה על פי לוקס כב, ע). מהי משמעות הביטוי "בן האלוהים"? התשובה נמצאת בתגובתו של הכהן הגדול למענהו החיובי של ישוע:

"וַיִּקְרַע הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אֶת־בְּגָדָיו וַיֹּאמֶר מַה־לָּנוּ עוֹד לִבְקֹשׁ עֲדִים: הֲנֵה שְׁמַעְתֶּם אֶת־הַגְּדוּף מִה־דַעְתְּכֶם וַיִּרְשָׁעוּהוּ כָּל־כִּי־חַיֵּב מִיָּתֶהּ הוּא" (הבשורה על פי מרקוס יד, סג-סד)

הכהן הגדול קרע את בגדיו לא מפני שישוע אמר שהמשיח הוא אלוהים, אלא מפני שישוע אמר על עצמו שהוא המשיח. המונח "בן האלוהים" מתייחס לאלוהותו של המשיח. על פי דברי חז"ל המשיח הוא בשר ודם בלבד ולא אלוהי במהותו. למרות שזו ההשקפה הנפוצה ביהדות כיום, העובדה שהכהן הגדול שאל את ישוע אם הוא המשיח בן האלוהים, מגלה לקורא שלפני אלפיים שנה גדולי ישראל כן הבינו ופירשו שהמשיח הוא אלוהי.

★ העובדה שקיפא, הכהן הגדול, לא שאל את ישוע אם הוא המשיח, אלא אם הוא המשיח בן האלוהים מגלה לקורא שלפני אלפיים שנה גדולי ישראל חשבו שהמשיח הוא:

- א) בשר ודם בלבד
- ב) מלאך
- ג) נבחר על ידי הסנהדרין
- ד) אלוהי

חשוב שנבין את תשובתו של ישוע על שאלה זו:

"וַיֹּאמֶר יֵשׁוּעַ אֲנִי הוּא וְאַתֶּם תֵּרְאוּ אֶת-בֶּן-הָאָדָם יוֹשֵׁב לְיְמֵין הַגְּבוּרָה וְבֹא עִם-עַנְנֵי הַשָּׁמַיִם" (הבשורה על פי מרקוס יד, סב)

ישוע הוא לא רק בן אדם אלא גם בן האלוהים. בנוסף, הוא גם ציטט מספר דניאל על מנת ללמד את קיפא הכהן ושאר הסנהדרין לגבי עניין זה. בספר דניאל נמצאת אחת העדויות החשובות ביותר המגלה שהמשיח הוא אלוהי:

"חֲזוּהָ הָיִית בְּחֻזֵי לִילְיָא וְאַרְו עִם-עַנְנֵי שְׁמַיָא כְּבַר אֲנִשׁ אֲתָה הָוָא וְעַד-עֵתִיק יוֹמְיָא מְטָה וְקַדְמוּהִי הַקְּרִיבוּהִי: וְלֹה יְהַב שְׁלִטֹן וְיִקְר וּמְלָכוּ וְכָל עַמְמַיָּא אֲמַיָּא וְלִשְׁנַיָּא לֹה יִפְלָחוּן שְׁלִטְנָה שְׁלִטֹן עֲלֵם דִּי-לֹא יַעֲרָה וּמְלָכוּתָה דִּי-לֹא תִתְחַבֵּל" (דניאל ז, יג-יד)

התרגום לעברית:

"רְוֵאָה הָיִיתִי בְּחֻזֵינֹת הַלֵּילָה וְהִנֵּה עִם עַנְנֵי הַשָּׁמַיִם כְּבֶן אָדָם בָּא הָיָה, וְעַד עֵתִיק הַיָּמִים הַגִּיעַ, וּלְפָנָיו הַקְּרִיבוּהוּ. וְלוֹ נָתַן שְׁלִטֹן וְיִקְר וּמְלָכוּת, וְכָל הָעַמִּים, הָאֹמֹת וְהַלְשׁוֹנוֹת אוֹתוֹ יַעֲבְדוּ, שְׁלִטְוֹנוֹ שְׁלִטֹן עוֹלָם אֲשֶׁר לֹא יַעֲבֹד וּמְלָכוּתוֹ - אֲשֶׁר לֹא תִשָּׁחַת."

בפסוק י"ג, המשיח - בר אַנְשׁ, הופיע בשמים והתקרב אל עתיק יומיָא - הקב"ה. בפסוק הבא אנחנו קוראים שהמשיח קיבל שְׁלִטֹן וְיִקְר וּמְלָכוּת וכתוצאה מכך כל העמים, האומות והלשונות יעבדו אותו. חז"ל מפרשים שכוונת המילה "יַעֲבְדוּ" היא "לשרת" ואין קשר לעבודת ה'. השאלה המתבקשת היא האם חז"ל צדקו?

פסוקים אלה הינם בעלי חשיבות רבה על מנת להבין את זהותו האמיתית של המשיח. לא קיים וויכוח ביהדות לגבי העובדה שהמשיח הוא בן אדם אנושי. הבעיה המתעוררת מפסוק יד שציטטנו מספר דניאל היא ש-"כל העמים, האומות, והלשונות יעבדו אותו" (וכל עַמְמַיָּא אֲמַיָּא וְלִשְׁנַיָּא, לֹה יִפְלָחוּן...). אם המשיח הוא אך ורק בשר ודם, אזי כאשר כל העמים יעבדו אותו, ייחשב הדבר לעבודה זרה. חז"ל טוענים שאין זה נכון לתרגם את המילה "לעבוד" כעבודת ה', אלא כאיש העובד את אדונו או את מלכו. האם דברי חז"ל נכונים במקרה זה? כדי לענות על שאלה זו, יש לחקור כיצד השתמש דניאל

בשורש "פלח" בארמית. מילת שורש ארמית זו מופיעה מספר פעמים בספר דניאל, ובכל פעם ברור למדי שהכוונה היא לעבודת ה'. הרי מספר דוגמאות:

"איתי גברין יהודאין, די-מנית יתהון על-עבדת מדינת בבל, שדרך מישך, ועבד נגו--גבריא אלה, לא-שמו עליך (עלך) מלכא טעם, לאלהיך (לאלהך) לא פלחין, ולצלם דהבא די הקימת לא סגדין." (דניאל ג, יב)

התרגום לעברית:

"יש אנשים יהודים, אשר מנית אותם על עבודת מדינת בבל - שדרך, מישך ועבד נגו; האנשים האלה לא שמו עליך המלך לב: את אלהיך אינם עובדים, ולצלם הזהב אשר הקימות אינם סוגדים".

"ענה נבוכדנצר, ואמר להון, הצדא, שדרך מישך ועבד נגו: לאלהי, לא איתיכון פלחין, ולצלם דהבא די הקימת, לא סגדין." (שם ג, יד)

התרגום לעברית:

"ענה נבוכדנצר ואומר להם: "הבאמת שדרך, מישך ועבד נגו: את אלהי אינכם עובדים, ולצלם הזהב אשר הקימותי אינכם סוגדים?"

"הו איתי, אלהנא די-אנחנא פלחין - יכל, לשיזבותנא: מן-אתון נורא יקדתא ומן-ידך מלכא, ישיוב. והו לא, ידיע להוא-לך מלכא; די לאלהיך (לאלהך), לא-איתינא (איתנא) פלחין, ולצלם דהבא די הקימת, לא נסגד" (שם ג, יז-יח)

התרגום לעברית:

"אם יש (ברצון) אלהינו, אשר אנחנו עובדים - יכול להצילנו מכבשן האש הבודעת, ומידך המלך יציל. ואם לא - ידוע יהיה לך, המלך, כי לאלהיך אין אנחנו עובדים, ולצלם הזהב אשר הקימות - לא נסגד!"

המסקנה המתבקשת מפסוקים אלה היא שאכן כל העמים יעבדו את המשיח, כלומר המשיח הוא בן אלוהים וראוי לעבודת ה'.

קיימות שתי סיבות אפשריות לכך שחז"ל בחרו שלא לתת למילה "פלח" משמעות של 'להלל, לשבח, לפאר, לרומם, להדר, לברך, לעלה, ולקלס' (ראה תפילת "שוכן עד" בשחרית לשבת):

א) בידי חז"ל אין את השיטה הנכונה לפרש את כתבי הקודש.
 ב) חז"ל בחרו במתכוון לפרש את הפועל "פלח" באופן שגוי, וזאת על מנת להסתיר מהקוראים היהודים את פשר המושג "בן האלוהים".

חשוב להדגיש שחז"ל הסתירו את ההגדרה הנכונה של המילה "פלח" במתכוון, על אף שהיה ידוע להם היטב שכאשר מישהו חפץ להבין את משמעותה של מילה מסוימת, חובה עליו לבדוק את שימושיה בספר. כאשר חוקרים את מילת השורש "פלח", ניתן להגיע למסקנה אחת בלבד, והיא שלמילה זו משמעות של עבודת האל בלבד. מסיבה זו אנו טוענים שחז"ל הסתירו את המובן הנכון של המילה "פלח" במתכוון.

★ דניאל לימד שכאשר מישהו עובד את המשיח, כמו שהוא עובד את הקב"ה, אזי הוא:

א) חוטא בעבודה זרה

ב) פועל כשורה

ג) עושה את החטא עליו אין סליחה לעולם

ד) אין תשובה נכונה

מותר לבני האדם לעבוד את המשיח אך ורק אם הוא "בן האלוהים", והדבר לא יחשב להם כחטא של עבודה זרה. המושג "בן האלוהים" הינו זר לחלוטין ליהדות של ימינו, אך עולה השאלה החשובה - האם מושג זה מקבל הצדקה בתנ"ך? התשובה לכך היא כן.

בנוסף לנביא דניאל, גם הנביא ישעיה דיבר על בן האלוהים באומרו:

"כִּי-יֵלֵךְ יֶלֶד-לְנֹנִי, בֶּן נִתָּן-לְנֹנִי, וְתִהְיֶה הַמְשָׁרָה, עַל-שִׁכְמוֹ; וַיִּקְרָא שְׁמוֹ פְּלֹא יוֹעֵץ, אֵל גִּבּוֹר, אָבִי-עַד, שֵׁר-שְׁלוֹם" (ישעיהו ט, ה)

מהפסוקים הבאים נוכל ללמוד שישוע הוא בן אדם אנושי במלוא מובן המילה וכן אלוהי (בן האלוהים). אחד הדברים המצביעים על כך היא הדרך בה הרתה מרים, אם ישוע, דבר הקשור לזהותו ומהותו.

אנחנו קוראים בבשורות שמרים הרתה על ידי רוח הקודש:

"וַיֹּאמֶר לָהּ הַמַּלְאָךְ אֶל-תִּירְאִי מֵרִים כִּי-מַעְצָתַת חֵן לִפְנֵי הָאֱלֹהִים:
וְהִנֵּה הָרָה וְיִלְדֶת בֵּן וְקִרְאתָ אֶת שְׁמוֹ יֵשׁוּעַ: וְהוּא גָדוֹל יִהְיֶה וְבֶן-עֲלִיּוֹן
יִקְרָא וְיִהְיֶה אֱלֹהִים יִתֵּן-לוֹ אֶת-כֶּסֶף דָּוִד אָבִיו: וּמִלֶּךְ עַל-בֵּית יַעֲקֹב
לְעוֹלָם וָעֶד וְלִמְלֻכּוֹתָו אֵין קֵץ: וְתֹאמַר מֵרִים אֶל-הַמַּלְאָךְ אֵיךְ יִהְיֶה
הַדָּבָר הַזֶּה וְאֲנִי אֵינְנִי יֹדַעַת אִישׁ: וַיַּעַן הַמַּלְאָךְ וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ
תָּבוֹא עָלֶיךָ וְגִבּוֹרַת עֲלִיּוֹן תִּצַּל עָלֶיךָ עַל-כֵּן קְדוֹשׁ יֹאמֶר לִילֹד בֶּן-
הָאֱלֹהִים:" (הבשורה על פי לוקס א, ל-לה)

"וְזֶה דְבַר הַלְדָת יֵשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ מֵרִים אִמּוֹ הִיְתָה מְאֹדָּשָׁה לְיוֹסֵף
וּבְסֵתֶרֶם יָבֵא אֵלֶיהָ נִמְצְאתָ הָרָה מְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ"
(הבשורה על פי מתי א, יח)

לידתו של ישוע מבתולה מגלה כיצד לבש הקב"ה בשר ובא לעולם זה על מנת לגאול את האנושות (את אלה שיקבלו אותו). כאשר אנחנו מדברים על לידתו של ישוע מבתולה, חשוב להדגיש את העובדה שעל אף שהבתולה הרתה, היא נשארה בתולה עד הולדת ישוע. קיימת סיבה שבגללה מרים הרתה לא על ידי זרע אנושי. בנבואתו של ירמיהו כתוב:

"כֹּה אָמַר יְהוָה כִּתְבוּ אֶת-הָאִישׁ הַזֶּה עֲרִירִי גֵבֶר לֹא-יִצְלַח בְּיָמָיו כִּי
לֹא יִצְלַח מִזְרְעוֹ אִישׁ יֹשֵׁב עַל-כֶּסֶף דָּוִד וּמִשָּׁל עוֹד בֵּיהוּדָה"
(ירמיהו כב, ל)

על מי מדבר פסוק זה? התשובה היא יהויכין (כניהו) מלך יהודה, אשר היה מלך רע מאד. ירמיהו ניבא שליהויכין לא יהיה בן אשר ימלוך מכסא דוד, לפיכך המשיח לא יכול להיות צאצא ביולוגי של יהויכין (כניהו). עובדה זו הינה בעייתית מאד מאחר ובספר היוחסין של ישוע מנצרת, המופיע בבשורת מתתיהו, מופיע שמו של יהויכין (כניהו). לכאורה, דבר זה היה יכול למנוע מישוע מלהיות מועמד לתפקיד המשיח, ובנוסף, מאז שניתנה אותה נבואה, נכרת אילן היוחסין של המשיח. קיים רק פתרון אחד: המשיח חייב להיות משושלת היוחסין של מלכי יהודה באופן חוקי (לא מאומץ), אך אינו יכול להיות צאצא ביולוגי של יהויכין. פתרון זה נראה על פניו בלתי אפשרי, אולם הדרך היחידה ליישמו הוא שאישה נשואה לגבר מבית דוד תהרה ללא זרע אנושי. רק כך יוכל המשיח לבוא. זו הסיבה שבגללה כל כך חשוב שהמשיח נולד מבתולה.

עד כאן למדנו שהמשיח הוא גם בן אדם וגם אלוהי במלוא מובן המילה. שאול השליח כתב אף הוא על שני עקרונות אלה:

"הָאָדָם הָרֵאשׁוֹן מִן-הָאָדָמָה הוּא שָׁל-עֶפְרָוּ וְהָאָדָם הַשֵּׁנִי הוּא הָאָדוֹן מִן-הַשָּׁמַיִם:"
(האגרת הראשונה אל הקורинתים טו, מז)

מפסוק זה אנחנו רואים ששאול לימד שישוע, "האדם השני", הוא באמת אדם אך מקורו הוא מהשמים. ישוע עזב את השמים ולבש בשר על מנת לעשות את העבודה שיועדה לו, ככתוב:

"כִּי אֶחָד הָאֱלֹהִים וְאֶחָד הַמֵּתוּדָּ בֵּין אֱלֹהִים וּבֵין בְּנֵי אָדָם הוּא בֶן-אָדָם הַמְּשִׁיחַ יֵשׁוּעַ"
(האגרת הראשונה אל טימותיאוס ב, ה)

כדי להיות המתווך חייב היה ישוע להיות בן אדם באופן ממשי. עם זאת, העובדה שישוע היה בשר ודם ממלאת רק חלק מתפקידו, כאשר החלק השני של תפקידו כמתווך קשור לאלהותו. על כך כתב שאול:

"כִּי-כֵן הָיָה הַרְצוֹן לְשַׁבֵּן בּוֹ אֶת-כָּל הַמְּלֹא"
(האגרת אל אל הקולוסים א, יט)

כוונתו של שאול בפסוק זה לגבי "כָּל הַמְּלֹא" היא למלוא האלוהות עם אלוהים האב. שאול לימד את אותנו הדבר כאשר הוא אמר במקום אחר:

"אֲשֶׁר אֵף כִּי-הָיָה בְּדַמּוֹת הָאֱלֹהִים לֹא-חָשַׁב לוֹ לְשַׁלֵּל הָיִוְתוֹ שְׁוֶה לְאֱלֹהִים"
(האגרת אל הפיליפים ב, ו)

יש לשים לב לחלקו הראשון של הפסוק האומר - "אֲשֶׁר אֵף כִּי-הָיָה בְּדַמּוֹת הָאֱלֹהִים". באופן מילולי, ניתן לתרגם מילים אלה: "אשר בדמותו של אלוהים הוא קיים". חשוב להדגיש שהפועל "קיים" הוא בזמן הווה, כך ששאול בעצם אומר שישוע הוא תמיד אלוהים. אנחנו רואים זאת גם בחלקו השני של הפסוק, בו אותו הרעיון מופיע במילים אחרות, ככתוב: "לֹא-חָשַׁב לוֹ לְשַׁלֵּל הָיִוְתוֹ שְׁוֶה לְאֱלֹהִים". התרגום המילולי לכך הינו: "הוא לא חשב זאת לגזלה להיות שווה לאלוהים". ניתן לראות בבירור שבעזרת פסוק זה הדגיש שאול שעל אף שישוע עזב את השמים ולבש בשר הוא לא היה פחות מאלוהים.

★ איזה משפט מתאר את ישוע בצורה הטובה ביותר?

- (א) ישוע נולד כאדם רגיל והפך לאלוהים לאחר שקם מהמתים.
 (ב) ישוע הינו תמיד שילוב של אדם ואלוהים.
 (ג) ישוע הוא בן האלוהים הנצחי שירד מהשמיים ולבש בשר.
 (ד) ישוע הוא בן האלוהים הנצחי שירד מהשמיים ולבש בשר אך לא היה אדם באמת.

כעת אנחנו מוכנים ללמוד אודות תפקידו של המשיח.

תפקידו של המשיח

במשנה תורה של הרמב"ם אנחנו מוצאים רשימה של דברים אותם אמור המשיח לעשות. על פי היהדות, מימי הרמב"ם והלאה, עד שהמשיח יעשה את כל אותם דברים, אסור להכריז על מישהו כמשיח. חשוב להדגיש שכל המעשים המופיעים ברשימתו של הרמב"ם מתייחסים אל הדברים שיעשה המשיח באחרית הימים בלבד, דהיינו בסופה של התקופה בה אנחנו חיים כעת. לפיכך, עד שהמשיח יבוא (יחזור לפי השקפתנו) ויסיים את כל עבודתו אסור להכריז על מישהו בתור המשיח באופן וודאי. היהדות כיום אימצה גישה זו והולכת על פיה, אולם השקפה רבנית זאת שונה מעמדתם של חסידי ישוע המשיח היהודים. בשלושה עשר העיקרים כתב הרמב"ם:

"אני מאמין באמונה שלמה, בביאת המשיח ואף על פי שיתמהמה, עם כל זה אחכה לו בכל יום שיבוא."

לרמב"ם היתה אמונה בביאת המשיח, אך כפי שלמדנו, אמונה זו קשורה להכרה במשיח רק לאחר סיום עבודתו. היהדות מתמקדת בעצם אך ורק בעבודתו של המשיח באחרית הימים, בעודה מתעלמת לחלוטין מכל הנוגע לעניין תפקידו של המשיח לפדות את עמו מהחטא. בנוסף, קיימת התעלמות מסימנים המצביעים בבירור על זהותו של המשיח מתוך אמונה אישית ופרטית.

לדוגמה, היהדות אינה מקבלת שקיימת הפרדה בין האנושות לבין האלוהים בגלל החטא כפי שאומר ישעיהו הנביא:

"הן לא-קצרה יד-יהוה מהושיע ולא-כבדה אָזְנוֹ מְשֻׁמֵּעַ: כִּי אִם-
 עֲוֹנֹתֵיכֶם הִיוּ מְבַדְּלִים בֵּינְכֶם לְבֵין אֱלֹהֵיכֶם וְחַטָּאוֹתֵיכֶם הִסְתִּירוּ פָּנִים
 מִפְּנֵי מְשֻׁמֵּעַ" (ישעיהו נט, א-ב)

תשובה: (ג) ישוע הוא בן האלוהים הנצחי שירד מהשמיים ולבש בשר

הגאולה, לפי היהדות, תהיה כאשר עם ישראל יחיה על פי התורה, ינוצחו כל אויביו במלחמות ה', יעבדו את הקב"ה בבית המקדש השלישי, יקובצו כל נדחי ישראל ויעלו לארץ ישראל, ובסופו של דבר העולם כולו יתוקן על מנת שנעבוד את ה' ביחד כנאמר:

"כִּי-אִזְ אֶהְפֶּךָ אֶל-עַמִּים שָׁפָה בְרוּרָה לְקִרְאֵי כָלֶם בְּשֵׁם יְהוָה לְעַבְדּוֹ
שָׁכֶם אֶחָד" (צפניה ג, ט)

אומנם המשיח יביא את כל הדברים הללו לידי מימוש, אך קודם לכן הוא חייב לגאול את עמו מהחטא. אנחנו מאמינים שישוע מנצרת פדה מהחטא ארבעים שנה לפני חורבן בית המקדש השני. למרות שהיהדות מכירה בשני משיחים (משיח בן יוסף ומשיח בן דוד), היא מכירה בעבודתו של משיח בן יוסף רק באחרית הימים, זמן קצר לפני בואו של משיח בן דוד. על פי היהדות תכלית בואו של משיח בן יוסף היא לקרוא לעם לחזור בתשובה ולהיות מוכן להופעתו של משיח בן דוד. לפיכך, לא ניתן להשוות את המושג משיח בן יוסף, לפי היהדות, לפעולתו של ישוע מנצרת, וכמו כן, אין משמעות רבה ביהדות כיום לדמותו של משיח בן יוסף.

★ היהדות טוענת שאסור להכריז על זהותו של המשיח עד ש:

(א) המשיח יביא את כל ישראל ללכת בדרכי התורה.

(ב) המשיח ילחם את מלחמות ה'.

(ג) המשיח יבנה בית המקדש במקומו.

(ד) המשיח יקבץ את נדחי ישראל.

(ה) אין תשובה נכונה.

(ו) כל התשובות נכונות.

כתלמידי ישוע המשיח, איננו מקבלים את הטענה שיהיו שני משיחים, אלא מדובר במשיח אחד בלבד אשר יבוא פעמיים, על מנת למלא שני תפקידים שונים. ניתן לחלק את התפקיד הראשון לשני חלקים: עד מותו ואחרי מותו.

עד מותו

החלק הראשון מתחיל עם ההתגלמות כבשר ודם ומסתיים עם צליבתו.

"כִּי אִם-הַפְּשִׁיט אֶת-עֲצָמוֹ וַיִּלְבֹּשׂ דְּמוֹת עֶבֶד וַיְהִי דוֹמָה לַבְּנֵי אָדָם
וַיִּמָּצֵא בְּתִכּוֹנָתוֹ כְּבֶן אָדָם: וַיִּשְׁפֹּל אֶת-נַפְשׁוֹ וַיִּכְנַע עַד-מִוְתָּה עַד-
מִיתַת הַצְּלִיבָה" (האגרת אל הפיליפים ב, ז-ח)

בפסקה זו אנחנו רואים את התהליך דרכו ישוע השפיל והריק את עצמו כדי להיות לתשלום (פדות) עבור חטאי האנושות. מותו של ישוע לא כיפר רק על החטא המקורי (חטא עץ הדעת), אלא על כל חטא, עוון ועבירה כלשהם שעשתה האנושות. המשיח,

כמתווך הישועה, מגלה כמה דברים חשובים על אודות מעמדה של האנושות בפני הקב"ה: מאז החטא הראשון, האדם נפרד מהאלוהים וזקוק לגאולה אישית; האנושות אינה יכולה להושיע את עצמה. בתורת משה כתוב על מחיר החטא:

"וּמַעַץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בְיוֹם אֲכַלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת"
(בראשית ב, יז)

השאלה המתבקשת כאן היא מהי כוונתו של הביטוי "מוֹת תָּמוּת"? הרבה אנשים יענו ויאמרו שמדובר במוות גשמי, אולם התשובה הנכונה היא מוות רוחני. כמובן שאחת מתוצאותיו של המוות הרוחני היא המוות הגשמי. המוות הוא מחיר החטא אותו חייב כל אדם לשלם. הבשורה הטובה היא שאלוהים סיפק לנו פתרון למחירו הכבד של המוות, והוא שכל המאמין בישוע כמשיח יוושע. עם זאת, העובדה שהמאמינים בישוע המשיח עדיין מתים באופן גשמי בעולם הזה, מעידה על כך שלא באו עדיין לידי מימוש מלא כל תוצאות עבודתו של המשיח.

ישוע מנצרת הוא המשיח הפודה את אלה שמקבלים אותו. הוא מעולם לא חטא ולפיכך יכול היה להיות הקורבן המושלם שלנו. קוראי הברית החדשה יודעים כי פעם אחר פעם ניסו מנהיגי ישראל להוכיח שישוע עבר על התורה, אך הם נכשלו בכך שוב ושוב. הברית החדשה חוזרת ומדגישה שישוע היה חף מפשע וכי ציית לרצונו של האב באופן מושלם. רק בזכות קיום כל התנאים הללו הוא יכול להעניק למאמינים בו חיים לנצח.

ישוע בא לעולם הזה כדי לתת את נפשו עבור חוטאים. הוא דיבר לעתים תכופות על מותו הצפוי. על אף העובדה שהוא אלוהים, מטרתה של ביאתו הראשונה לא היתה להיות כאל עליון, כפי שישוע גם אמר:

"כִּי בֶן-הָאָדָם גַּם-הוּא לֹא בָא לְמַעַן יִשְׁרְתוּהוּ כִּי אִם-לְשִׁרְתָּ וְלָתֵת אֶת-נַפְשׁוֹ כְּפֶר תַּחַת רַגְבִּים"
(הבשורה על פי מרקוס י, מה)

ניתן לומר שמרגע התגלמותו של ישוע ועד מותו כמעט כל דבר שקרה לישוע היה קשור להשפלתו. השפלה זו מגלה לקורא כמה גדולה אהבתו של ישוע כלפי האנושות וכן שהוא ציית באופן מושלם לאביו ככתוב: "וַיִּשְׁפַּל אֶת-נַפְשׁוֹ וַיִּבְנֶע (או יציית) עַד-מוֹת עַד-מִיתַת הַצְּלִיבָה".

לאחרי שישוע מת על העץ (הצלב) כתוב שהוא ירד לשאול:

"וְעָלָה שְׂאֵמֶר מֶה-הוּא אִם-לֹא שִׁירָד מִקֶּדֶם לְתַחְתִּיּוֹת אָרֶץ"
(האגרת אל האפסים ד, ט)

אף על פי שישוע מת על הצלב וירד לשאול אנחנו קוראים:

”ואלהים הקימו מן-המתים בהתירו את-חבלי המות לפי שלא היה
בידו להחזיק בו” (מעשי השליחים ב, כד)

”אכן חלינו הוא נשא ומכאבינו סבלם ואנחנו חשבנהו נגוע מכה
אלהים ומענה: והוא מחלל מפשענו מדכא מעונותינו מוסר שלומנו
עליו ובחברתו נרפא-לנו: כלנו כצאן תענינו איש לדרך פנינו ויהנה
הפגיע בו את עון כלנו” (ישעיה נג, ד-ו)

אחרי מותו

העובדה שלא היה בידי המוות להחזיק בישוע, מגלה לקורא שישוע ניצח את המוות (החטא). פסוק זה מראה ומציין את המעבר המשמעותי מהשפלתו של ישוע לתפארתו. שני אירועים קשורים לרוממותו של ישוע – תחייתו מהמתים ועלייתו השמימה. חשוב לזכור שני דברים בנוגע לתחייתו מהמתים: הראשון הוא, כפי שכבר למדנו, העובדה שישוע קם מהמתים מוכיחה שישוע ניצח את המוות (החטא). צריך להבין שקיים קשר הדוק בין החטא למוות. שאול השליח כתב ”כי-שָׁכַר הַחֵטָא הוּא הַמָּוֶת” (האגרת אל הרומים ו, כג), ואף הנביא יחזקאל אמר בפירוש ש- ”הַנְּפֹשׁ הַחֵטָאִת הִיא תָּמוּת” (יחזקאל יח, כ). חשוב לציין שתחייתו של ישוע לא גילתה רק את הניצחון על החטא, אלא העידה על כך שאלוהים האב קיבל את עבודתו (קורבנו) של ישוע. במילים אחרות, העובדה שהקב”ה הקים את ישוע מהמתים (מעשי השליחים י, מ; יג, ל) הוכיחה שה’ מצא ראוי את קורבנו של ישוע.

לאחר שישוע קם מהמתים כתוב שהוא הופיע לפני עדים רבים וביום הארבעים הוא עלה השמימה. מהי משמעות עלייתו? ישוע, בהתגלמותו, הריק את עצמו ונעשה לאדם. אך למרות שישוע היה אדם במלוא מובן המילה, הוא לא חדל לרגע להיות אלוהי במהותו. ישוע נעשה לאדם לא רק כדי למלא את התפקיד שיועד לו, אלא גם כדי לתת לאנושות דוגמה מושלמת כיצד צריך כל אדם להתנהג ולציית לרצונו של האלוהים. חשוב לזכור, שכאשר ישוע עלה השמימה הוא בעצם חזר למקום ממנו הוא ירד. ישוע הוא בן האלוהים הנצחי ולפיכך הוא אלוהים.

מדוע כתב שאול השליח:

"על-כן הגביהו האלהים מאוד ויתן-לו שם נעלה על-כל-שם:
 אשר בשם ישוע תכרע כל-ברך אשר בשמים ובארץ ומתחת לארץ:
 וכל-לשון תודה כי אדון ישוע המשיח לכבוד אלהים האב:
 (האגרת אל הפיליפים ב, ט-יא)

פסוקים אלה אינם מתארים מעמד חדש של ישוע, אלא גילוי של זהותו האמיתית לאנושות. ניתן לחלק עניין זה לשני חלקים: הראשון הוא שישוע הוא האלוהים. זוהי כוונתו של המשפט "ויתן-לו שם נעלה על-כל-שם". חשוב להדגיש שישוע לא הפך לאלוהים, אלא שהוא תמיד האלוהים. השני, זכות האמונה בישוע כמשיח, ככתוב: "אשר בשם ישוע תכרע כל-ברך אשר בשמים ובארץ ומתחת לארץ וכל-לשון תודה כי אדון ישוע המשיח לכבוד אלהים האב". לפיכך ניתן להבין מדוע אמר שמעון השליח:

"ואין הישועה באחר כי לא נתן תחת השמים שם אחר לבני אדם
 אשר-בו נושע" (מעשי השליחים ד, יב)

פרק ד'

- 1) הכינוי "בן אלוהים" מגלה על ישוע מנצרת שהוא:
- א) פחות מאלוהי
 - ב) אינו קשור כלל לאלוהותו של המשיח
 - ג) מבית דוד
 - ד) אלוהי
 - ה) אין תשובה נכונה
- 2) כתוב שכל משפחות האדמה יראו את בן האדם בא עם ענני השמים. למרות שכוונתו של הפסוק היא ביאת המשיח, מקורו הוא:
- א) הזמן בו המשיח ייקח את המאמינים לשמיים.
 - ב) הזמן בו המשיח בא לפני אלוהים האב כדי לזכות בכל מה שמגיע לאלוהים.
 - ג) אך ורק ביאת המשיח באחרית הימים.
 - ד) תשובות א' וג' נכונות.
- 3) מרים הרתה את ישוע באמצעותו רוח הקודש, אבל ישוע לא נעשה לאלוהים עד:
- א) שנטבל
 - ב) שסיים את כל עבודתו ועלה השמימה
 - ג) הצהרה זו אינה נכונה מאחר וישוע הוא תמיד אלוהים
 - ד) שהוא קם מהמתים
- 4) מקורו של המשיח משושלת היוחסין של בית דוד באופן ביולוגי?
- א) נכון
 - ב) לא נכון
- 5) ישוע מנצרת עלה לדרגה אלוהית כאשר נאמר: "וְהָיָה קוֹל מִן-הַשָּׁמַיִם אֹמֵר זֶה בְּנִי יְדִידִי אֲשֶׁר-רָצִיתִי בּוֹ"?
- א) נכון
 - ב) לא נכון

6) אם יהודי מאמין באלוהים אחד וכן שיבוא משיח, אך הוא אינו מקבל את ישוע כמשיח, האם הוא נושע?

(א) כן, מפני שכל הדברים הרעים שנעשו על ידי הנצרות היו בשמו של ישוע.
(ב) לא, מפני שעל אף כל הדברים הרעים הללו, יהודים עדיין חייבים להאמין בשמו של ישוע שהוא המשיח.

7) במלכותו, ינהיג המשיח את עם ישראל ללכת לפי:

- (א) דבר האלוהים
- (ב) תורת משה
- (ג) כתבי הקודש
- (ד) כל התשובות נכונות
- (ה) רק תשובות א' ו-ג' נכונות

8) כאשר ירד ישוע מהשמים והריק את עצמו הוא:

- (א) איבד את אלוהותו
- (ב) אינו ראוי שיעבדו אותו (עבודת ה')
- (ג) עדיין אלוהים במהותו

9) לאנשים נראה כאילו ישוע מת על הצלב, אך למעשה הוא רק העמיד פנים.

- (א) נכון
- (ב) לא נכון, ישוע באמת מת על הצלב

10) אם ישוע הוא אלוהים אשר מת על הצלב, אזי אלוהים מת לשלושה ימים?

- (א) קשה להאמין, אך זאת האמת
- (ב) רק גופו הגשמי של ישוע מת על הצלב. בלתי אפשרי כמובן להרוג את האלוהים.

פרק ד'

- (1) ד
- (2) ב
- (3) ג
- (4) לא נכון
- (5) לא נכון
- (6) ב
- (7) ד
- (8) ג
- (9) ב
- (10) ב

רוח הקודש

הביטוי רוח הקודש אינו מופיע בתנ"ך בכלל. פעמיים אנחנו מוצאים את הביטוי "רוח קדשו" (ישעיהו סג, י-יא) ופעם אחת את צירוף המילים "רוח קודשך" (מזמור נא, יג). הביטוי "רוח אלוהים" מופיע 15 פעמים, וכן ניתן למצוא ביטויים כגון "רוח אל" ו"רוח אלוה" אשר כל אחד מהם מופיע רק פעם אחת. בברית החדשה, לעומת זאת, ניתן למצוא יותר מ-250 התייחסויות ישירות לרוח הקודש. אף על פי שפרק זה יעסוק ברובו בדברים שמגלה הברית החדשה אודות רוח הקודש, חלקו הראשון ידון במסקנות העולות מהתנ"ך לגבי רוח הקודש.

בספר בראשית, מיד אחרי בריאת העולם כתוב: "וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל-פְּנֵי הַמַּיִם". מה זה בעצם רוח אלוהים? או ליתר דיוק, מיהו בדיוק רוח אלוהים? עלינו להבין שרוח אלוהים אינו סתם כח אלא מישהו חי, ישות. (בכתבי הקודש המילה "רוח" מופיעה הן בזכר והן בנקבה, אך בספר זה נתייחס תמיד אל רוח הקודש כזכר).

"וְהָמָּה מְרוּ וְעָצְבוּ אֶת-רוּחַ קְדֹשׁוֹ וַיִּהְיֶה לָהֶם לְאוֹיֵב הוּא גִלְחָם-בָּם:"
(ישעיהו סג, י)

העובדה שרוח הקודש יכול להתעצב מלמדת שיש לו רגשות, כלומר ניתן להבין שיש לו אישיות, ולפיכך ניתן להיות איתו במערכת יחסים. ישוע לימד על נושא זה כאשר הוא אמר:

"אִם-אֶהְבֶּתֶם אֹתִי אֶת-מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ: וְאֲנִי אֶשְׁאַלְהָ מֵאֲבִי וְהוּא יִתֵּן לָכֶם פְּרִקְלִיט אַחֵר אֲשֶׁר-יִשְׁכֵּן אִתְּכֶם לְנֶצַח: אֶת-רוּחַ הָאֵמֶת אֲשֶׁר לֹא-יָכֹל הָעוֹלָם לְהַשִּׁיגוֹ בְּאֲשֶׁר לֹא יֵרְאֶהוּ וְלֹא יֵדְעֶהוּ וְאֹתָם יֵדְעֶתֶם אֹתוֹ כִּי-הוּא שָׁכֵן אִתְּכֶם וַיְהִי בְקִרְבְּכֶם: לֹא אֶעֱזָבְכֶם יְתוּמִים אֲבוֹאָה אֵלֵיכֶם"
(הבשורה על פי יוחנן יד, טו-יח)

בקטע זה לימד ישוע את תלמידיו שבקרוב הוא יעזוב אותם ויחזור לאביו שבשמים. פירוד בין תלמידים לרבים הינו דבר רציני וחשוב מאד, ובגלל זה הבטיח להם ישוע ש- "לֹא אֶעֱזֹבְכֶם יְתוּמִים אָבוֹאָה אֲלֵיכֶם" (פסוק יח). בפסוק זה קיימת לכאורה סתירה: מצד אחד, אמר ישוע שהוא יעזוב את תלמידיו, אולם מצד שני הוא הבטיח להם שהוא לא ישאירם כיתומים, משמע לבדם. לפיכך יהיה זה הגיוני לפרש שישוע ישלח להם ישות אחרת. כאשר ישוע המשיך ואמר "אָבוֹאָה אֲלֵיכֶם" הוא התכוון לרוח הקודש. העובדה שהוא אמר "אָבוֹאָה אֲלֵיכֶם", אך בפועל הוא התכוון לרוח הקודש, מגלה את הקשר ההדוק הקיים בין ישוע לרוח הקודש. בפסוקים שציטטנו, ניתן לראות את הקשר שבין ישוע לרוח הקודש וכן את הקשר הקיים בין אלוהים האב לרוח הקודש, ככתוב: "וְאֲנִי אֲשַׁאֲלֶה מֵאֲבִי וְהוּא יִתֵּן לָכֶם" את רוח הקודש (הַפְּרָקְלִיט). באותו פסוק (טז), אמר ישוע לגבי רוח הקודש: "אֲשֶׁר-יִשְׁכַּן אִתְּכֶם לְנֶצַח". משפט זה מגלה לקורא שקיים הבדל גדול בין מה שנאמר על רוח הקודש בברית החדשה לעומת התנ"ך.

★ האם היחסים בין רוח הקודש למאמין הם זמניים? האם הם תלויים בנאמנותו של המאמין בלבד?

(א) כן

(ב) לא

בתנ"ך, אחד מהתפקידים של רוח הקודש הוא זה של משיחה. לדוגמה, כתוב על דוד:

"וַיִּקַּח שְׂמוּאֵל אֶת-קַרְנֵי הַשֶּׁמֶן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ בְּקִרְבֵי אָחִיו וַתִּצְלַח רוּחַ-יְהוָה אֶל-דָּוִד מֵהַיּוֹם הַהוּא וּמִעַלָּה וַיִּקַּם שְׂמוּאֵל וַיֵּלֶךְ הָרְמָתָה" (שמואל א' טז, יג)

אנחנו למדים שבזמן שקיבל דוד את רוח הקודש, עזב הרוח את שאול: "וְרוּחַ יְהוָה סָרָה מֵעַם שְׂאוּל" (שמואל א' טז, יד). בדוגמה אחרת, לאחר חטאו של דוד עם בת-שבע, אמר דוד: "וְרוּחַ קְדֹשְׁךָ אֶל-הַנְּקִחַ מִמֶּנִּי" (מזמור נא, יג). הדוגמאות הללו מצביעות על כך שבתנ"ך יכול היה רוח הקודש לעזוב את מי שקיבלו אותו. עובדה זאת מעלה קושי בנוגע לדבריו של ישוע לגבי רוח הקודש: "אֲשֶׁר-יִשְׁכַּן אִתְּכֶם לְנֶצַח". מדוע אמר ישוע שרוח הקודש ישכון עם המאמין לנצח אם קיימת הוכחה מהתנ"ך שהוא יכול לצאת ממי שקבל את משיחתו? התשובה היא שבתנ"ך הרוח צלח על אלה שנמשחו לתפקיד מסוים. לעומת זאת, בברית החדשה, האנשים קיבלו את רוח הקודש באמצעות האמונה בישוע המשיח. בזכות אמונה זאת, נכנס המאמין לברית נצחית עם הקב"ה, המעניקה למאמין חיי נצח, משמע את הזכות להיכנס למלכות ה'.

מה הקשר בין רוח הקודש להבטחה זו? שאול השליח ענה על כך באיגרתו:

"ואלהים תקן אתנו לכך אשר גם-נתן לנו את-רוחו לערבון: לכן בטוחים אנחנו בכל-עת וידעים כי כל-עוד שמושֵבנו בגוף רחוקים אנחנו מן-הָאָדוֹן: כי באמונה נִתְהַלֵּךְ ולא בראות עינים: אָבֵל בטוחים אנחנו וְהַטּוֹב בְּעֵינֵינוּ לְהִתְרַחֵק מִן-הַגּוֹף וְלִהְיוֹת קְרוֹבִים אֵל-הָאָדוֹן" (האגרת השנייה אל הקורינתים ה, ה-ח)

בפסוקים אלה אנחנו קוראים שרוח הקודש ניתן כ"עֲרֹבוֹן". מהי הסיבה לכך? התשובה היא כדי לאשר שהמאמין באמת נושע. על פי עיקרון זה, מי שיש לו את רוח הקודש יכול להיות בטוח, שכאשר הוא ימות, הוא ייפרד מגופו הגשמי ומיד יהיה עם האדון. האם לדעתך רוח הקודש נמצא בכל מאמין? בפרק יט בספר מעשי השליחים אנחנו קוראים שהיו תלמידים שלמרות שנטבלו במים, לא היה להם את רוח הקודש:

"וַיְהִי בְהִיּוֹת אֶפְלוֹס בְּקוֹרִינְתוֹס וַיַּעֲבֵר פּוֹלוֹס בְּמַדְיֵנוֹת הָעֵלְיוֹנוֹת וַיֵּרֵד אֶל-אֶפְסוֹס וַיִּמְצֵא-שָׁם תַּלְמִידִים: וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם הֲנִתְּנָה בְכֶם רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אַחֲרֵי אֲשֶׁר הֶאֱמַנְתֶּם וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אַף לֹא שָׁמְעֵנוּ כִּי יֵשׁ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ" (מעשי השליחים יט, א-ב)

חשוב לשים לב לשאלתו של שאול (פולוס): "הֲנִתְּנָה בְכֶם רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אַחֲרֵי אֲשֶׁר הֶאֱמַנְתֶּם?". יכולה לעלות התהייה הבאה משאלה זו: האם כאשר מישהו בא לאמונה בישוע המשיח, מעניק לו הקב"ה את רוח הקודש? מתגובתם: "אַף לֹא שָׁמְעֵנוּ כִּי יֵשׁ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ" נראה שהם האמינו אך טרם קיבלו את רוח הקודש. כאשר שמע פולוס את תשובתם הוא בירר את העניין:

"וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם עַל-מָה אֶפְלוֹס הִטְבַּלְתֶּם וַיֹּאמְרוּ טְבִילַת יוֹחָנָן" (שם יט, ג)

למרות שאותם אנשים מאפסוס נקראו "תלמידים", הם לא היו תלמידיו של ישוע המשיח, אלא רק של יוחנן המטביל. הם אמנם קיבלו את המסר של יוחנן אודות תשובה וביאת המשיח, אך הם מעולם לא שמעו את שמו של ישוע. לפיכך המשיך פולוס ואמר:

"וַיֹּאמֶר פּוֹלוֹס יוֹחָנָן הִטְבִּיל טְבִילַת הַתְּשׁוּבָה וְאָמַר אֶל-הָעָם שֶׁיֵּאֱמִינוּ בְּאֲשֶׁר יָבֹא אַחֲרָיו וְהוּא הַמְּשִׁיחַ יִשׁוּעַ: וַיְהִי כְשֶׁמְעַם אֶת-הַדְּבָר הַזֶּה וַיִּטְבְּלוּ בְּשֵׁם יִשׁוּעַ הָאָדוֹן: וַיִּסְמְךְ פּוֹלוֹס יָדָיו עֲלֵיהֶם וַתָּבֵא עֲלֵיהֶם רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וַיִּמְלְלוּ בְּלִשְׁנוֹת וַיִּתְנַבְּאוּ" (שם יט, ד-ו)

מכאן אנחנו רואים שאנשים אלה לא היו באמת תלמידיו של ישוע עד שפולוס בישר להם והתפלל איתם, ולכן כאשר הם קיבלו את ישוע רוח הקודש בא עליהם מיד. קיים פרט נוסף בפסוקים הללו לגבי צליחת רוח הקודש: "וַיִּסְמְךְ פּוֹלוֹס יְדִיו עֲלֵיהֶם וַתָּבֵא עֲלֵיהֶם רוּחַ הַקֹּדֶשׁ". יש האומרים שסמיכת הידיים, בנוסף לאמונה בישוע, הינה הכרחית על מנת לקבל את רוח הקודש. מקום נוסף בכתובים המתייחס לכך נמצא אף הוא בספר מעשי השליחים:

"וַיִּשְׁמְעוּ הַשְּׁלִיחִים אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַיִם כִּי-קִבְּלָה שְׁמֵרוֹן אֶת-דְּבַר הָאֱלֹהִים וַיִּשְׁלְחוּ אֵלֵיהֶם אֶת-פֶּטְרוֹס וְאֶת-יוֹחָנָן; וַיִּרְדּוּ שָׁמָּה וַיִּתְפַּלְלוּ בְּעֵדָם אֲשֶׁר יִקְבְּלוּ אֶת-רוּחַ הַקֹּדֶשׁ: כִּי הָרוּחַ לֹא-צָלְחָה עַד-עֵתָּה עַל-אֶחָד מֵהֶם וְהֵם רַק-נִטְבָּלִים לְשֵׁם הָאֱדוֹן יֵשׁוּעַ: וַיִּסְמְכוּ אֶת-יְדֵיהֶם עֲלֵיהֶם וַיִּקְבְּלוּ אֶת-רוּחַ הַקֹּדֶשׁ:"

(מעשי השליחים ח, יד-יז)

בפרק י"ט התלמידים לא היו תלמידיו של ישוע, לעומת זאת בפרק ח' אנחנו רואים שמדובר היה בתלמידים של ישוע המשיח (וְהֵם רַק-נִטְבָּלִים לְשֵׁם הָאֱדוֹן יֵשׁוּעַ). העובדה שהם האמינו בישוע ונטבלו בשמו, אך טרם קיבלו את רוח הקודש, יכולה לחזק את הטענה שרוח הקודש ניתן אך ורק על ידי סמיכת ידיים, ולא מיד עם הגעתו של מישהו לאמונה בבשורתו של ישוע. במעשי השליחים פרק י' אנחנו קוראים:

"וּפֶטְרוֹס עוֹדְנוּ מְדַבֵּר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ צָלְחָה עַל כָּל-הַשְּׁמַעִים אֶת-הַדְּבָר: וְהַמֵּאֲמִינִים הַמּוֹלִים אֲשֶׁר בָּאוּ אֶת-פֶּטְרוֹס תָּמְהוּ כִּי-מִתְנַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ נִשְׁפָּכָה גַם עַל-הַגּוֹיִם: כִּי שָׁמְעוּ אֹתָם מִמְּלָלִים בְּלִשׁוֹנוֹת וּמְגִדְלִים אֶת-הָאֱלֹהִים"

(מעשי השליחים י, מד-מו)

לכאורה שני הקטעים הללו סותרים אחד את השני. בפרק י' הם קיבלו את הרוח ואפילו דיברו בלשונות למרות שטרם נטבלו, וכן שמעון (פטרוס) לא סמך את ידיו עליהם. מקרה כזה שבו טקסט מקראי אחד סותר טקסט אחר אינו חדש בכתבי הקודש. רבי ישמעאל אומר: "בשלוש עשרה מידות התורה נדרשת". אחת מאותן מידות המתאימה לעניין זה היא: "וכן שני כתובים המכחשים זה את זה, עד שיבוא הכתוב

השלישי ויכריע ביניהם." לאורך הברית החדשה אנחנו מוצאים עיקרון חוזר הקשור לקבלת רוח הקודש. פולוס לימד על כך באגרתו אל האפסים:

"וְאַשֶׁר גַּם-אַתֶּם שְׁתּוּלִים בּוֹ אַחֲרֵי שְׁמַעְכֶּם דְּבַר הָאֱמֶת אֶת-בְּשׂוֹרַת יִשְׁעֵיכֶם וְאַשֶׁר בּוֹ כְּשֶׁהֶאֱמַנְתֶּם גַּם-נִחַתְמַתֶּם בְּרוּחַ הַהִבְטָחָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ: כִּי זֶה עֲרַבּוֹן נִחְלַתְנוּ לַפְדּוֹת-לוֹ עִם סִגְלָה לַתְּהִלַּת כְּבוֹדוֹ" (האגרת אל האפסים א, יג-יד)

שאל השליח לימד, שבנוסף לעובדה שרוח הקודש ניתן על ידי אמונה, הוא (רוח הקודש) גם הערבון לאלה שהאמינו בישוע המשיח. כוונתו היא שכל אדם אשר נכנס לברית עם ה' באמצעות ישוע, מובטח לו מקום במלכות ה'. אם כן, מאחר ולמדנו שדי באמונה כדי להיושע ולקבל את רוח הקודש, כיצד ניתן להסביר את האירוע שקראנו מספר מעשי השליחים פרק ח'? חשוב להבין שהפרק הנ"ל מספר אודות הפעם הראשונה ששומרון קיבלה את הבשורה. המבשר לשומרונים היה פיליפוס, המוזכר בפרק ו' בספר מעשי השליחים, ולא אחד מהשליחים. העובדה שנכתב בפירוש: "וַיִּשְׁמְעוּ הַשְּׁלִיחִים אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַיִם כִּי-קִבְּלָה שְׁמֵרוֹן אֶת-דְּבַר הָאֱלֹהִים וַיִּשְׁלְחוּ אֵלֵיהֶם אֶת-פֶּטְרוֹס וְאֶת-יּוֹחָנָן" הינה חשובה מאד. תכלית סיפור זה נמצאת בפסוק ט"ו: "וַיִּרְדּוּ שָׁמָּה וַיִּתְפַּלְּלוּ בַעֲדָם אֲנֹשֶׁר יִקְבְּלוּ אֶת-רוּחַ הַקֹּדֶשׁ". עולה השאלה, כיצד ידעו השליחים שהשומרונים טרם קיבלו את רוח הקודש? התשובה נמצאת בדבריו של ישוע אותם אמר מיד לפני שעלה השמימה:

"אֲבָל תִּשְׂאוּ גְבוּרָה בְּבֹאֵי עֲלֵיכֶם רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְהֵייתֶם עֲדֵי בִירוּשָׁלַיִם וּבְכָל יְהוּדָה וּבְשׂוֹמְרוֹן וְעַד-קֵצֵה הָאֲרֶץ" (מעשי השליחים א, ח)

משמעות פסוק זה היא שקבלת רוח הקודש בהתחלה, נעשתה רק באמצעות השליחים. ניתן להבין זאת מהפסוק: "כִּי נָתַן רוּחַ הַקֹּדֶשׁ בְּסִמְכֵיכֶם יְדֵי הַשְּׁלִיחִים" (מעשי השליחים ח, יח). חשוב להבין שהעניין העיקרי בפסוקים אלה מפרק ח' הוא סמכותם של השליחים ולא הדרך בה ניתן לקבל את רוח הקודש. כפי שאמרנו, בהתחלה, קבלת רוח הקודש היתה בְּסִמְכֵיכֶם יְדֵי הַשְּׁלִיחִים, וזאת כדי לחזק את סמכותם, אך לא לצמיתות. מאז שרוח הקודש צלח בירושלים, יהודה, שומרון ובחוץ לארץ בפעם הראשונה, אמונה אמיתית בישוע המשיח מלווה תמיד בקבלת רוח הקודש. דהיינו, לכל מאמין בישוע המשיח יש את היכולת לגלות את מתנות הרוח מהרגע שהוא בא לאמונה.

★ בנוסף לאמונה, על מנת לקבל את רוח הקודש צריך המאמין:

- (א) להיטבל במים בשמו של ישוע
- (ב) לקבל את סמיכת הידיים ממאמין אחר שיש לו את רוח הקודש
- (ג) תשובות א' וב' נכונות
- (ד) אין תשובה נכונה

עבודת רוח הקודש

רוח הקודש פועל בדרכים רבות ושונות. באופן כללי, ניתן לומר שהרוח מצייד את המאמין בכל הכלים הדרושים לו על מנת שיוכל לשרת את ה'. כאשר ישוע לימד אודות רוח הקודש הוא אמר שהרוח ינחם את המאמין (הבשורה על פי יוחנן יד, טז) וידריך אותו אל כל האמת (שם טז, יג). תפקיד נוסף של רוח הקודש יהיה להוכיח את העולם על החטא, הצדק ועל המשפט (שם טז, ח). במילים אחרות, הוא ילמד את המאמינים הכל וכן יזכיר להם את כל מה שישוע אמר (שם יד, כו).

★ לרוח הקודש יש תפקידים רבים ושונים; הוא:

- (א) מנחם את המאמין
- (ב) מלמד את המאמין
- (ג) מצייד את המאמין
- (ד) עוזר למאמין
- (ה) מדריך את המאמין
- (ו) כל התשובות נכונות

מכתבי הקודש ברור שרוח הקודש שוכן בכל מאמין ונותן לו כוח, עד כדי כך שישוע אמר:

”אָמֵן אָמֵן אֲנִי אֹמֵר לָכֶם הַמַּאֲמִין בִּי יַעֲשֶׂה גַם-הוּא אֶת-הַמַּעֲשִׂים
אֲשֶׁר אֲנֹכִי עֹשֶׂה וְגַדְלוֹת מֵאֵלֶּה יַעֲשֶׂה אֵל-אָבִי”
(הבשורה על פי יוחנן יד, יב)

תפקיד נוסף של הרוח הוא לעזור למאמינים בתפילה. נאמר לנו שהמאמינים חייבים להתפלל ברוח: ”וְהִתְמַידוּ בְּכָל-עֵת בְּתַפִּלָּה וְתַחֲנוּנִים בְּרוּחַ” (האגרת אל האפססים ו, יח).

כמו כן ישנן פעמים בהן איננו יודעים מה להתפלל או כיצד להתפלל, ובזמנים שכאלה לימד פולוס:

"וכן גם-הרוח תמך אתנו בחלשותינו כי לא ידענו להתפלל כראוי אך הרוח הוא מפגיע בעדנו באנחות עמקות מדבר: והחקר לבבות יודע את-מחשבות הרוח כי כרצון האלהים יפגיע בעד הקדושים:"
(האגרת אל הרומים ה, כו-כז)

רוח הקודש קשור גם להתקדשות המאמין. כלומר כל מאמין אמור להשתנות על ידי הרוח, תוך התחדשות הדעת, כדי לשקף את דמותו של ישוע המשיח במחשבות ובמעשים. פעמים רבות נאמר לתלמידיו של ישוע לא ללכת לפי הבשר (לפי היצר הרע) אלא ברוח. אך ורק בעזרת רוח הקודש ניתן יהיה לציית להוראתו של פולוס בדברו: "ישובים כל-מומה למשמעת המשיח" (האגרת השנייה אל הקורינתים י, ה). קיים קשר הדוק בין ההתקדשות לרצונו של הקב"ה. במילים אחרות, רק כאשר המאמין מתנהג ופועל בהתאם לתכניתו של ה', הוא יתקדם בקדושה, הקב"ה יפעל בחייו וייחדו לדמות לצלם בן האלוהים. בעניין זה, יגמול רוח הקודש למאמין בעזרת תכונות הנקראות "פרי הרוח".

"ופרי הרוח הוא אהבה שמחה ושלום ארך רוח ונדבבות וחסד ואמונה: וענוה ופרישות לנגד עשי אלה אין-תורה:"
(האגרת אל הגלטים ה, כב-כג)

בנוסף לפירות הללו, הרוח גם נותן למאמינים מתנות. מתנות אלה מכשירות את המאמינים לשרת את ישוע ולהמשיך בעבודתו. שני מקומות עיקריים בברית החדשה מספרים על המתנות הרוחניות. הראשון נמצא באגרת אל הרומים:

"כי באשר בגוף אחד יש-לנו אברים הרבה ולא כל-האברים ישמשו שמוש אחד: כן אנחנו הרבים גוף אחד במשיח וכל-אחד ואחד ממנו אבר לחברו: ויש-לנו מתנות שנות כחסד הנותן לנו אם-נבואה היא תהי כמדת האמונה: ואם-שמוש לאיש יעסק בשמוש ואם-מורה בהוראתו: ואם-מוכיח בתוכחתו הנותן יעשה בתם-לכב והמנהיג בשקידה והגמל חסד בסבר פנים יפות:"
(האגרת אל הרומים יב, ד-ה)

בקטע זה ניתן להבחין בשבע מתנות:

- (א) נבואה
- (ב) שירות (שימוש)
- (ג) לימוד (הוראה)
- (ד) עידוד (הפצרה) ותוכחה
- (ה) נדיבות לב (נתינה בלי חשבון)
- (ו) מנהיגות
- (ז) רחמים (על אחרים)

המקום השני בו ניתן לקרוא על מתנות הרוח נמצא באגרת הראשונה אל הקורинתיים:

”וְהַמְתֵּנוּת שְׁנוֹת אֶבֶל אֶחָד הוּא הַרוּחַ: וְשֵׁנִים הַשְּׂמוּשִׁים וְאֶחָד הוּא הָאֲדוֹן: וְהַפְּעוּלוֹת שְׁנוֹת אֶבֶל הָאֱלֹהִים אֶחָד וְהוּא הַפְּעֵל אֶת-הַכֹּל בְּכֹל: וְלִכֹּל-אִישׁ וְאִישׁ נִתְּנָה הַתְּגִלוֹת הַרוּחַ לְהוֹעִיל: כִּי הָאֶחָד נִתֵּן-לוֹ עַל-יְדֵי הַרוּחַ דְּבֹר הַחֻכְמָה וְלְאֶחָד דְּבֹר הַדַּעַת כִּפִּי הַרוּחַ הַהוּא: לְאֶחָד הָאֲמוּנָה בְּרוּחַ הַהוּא וְלְאֶחָד מִתְּנוּת הַרְפָּאוֹת בְּרוּחַ הַהוּא: וְלְאֶחָד לַפְּעֵל גְּבוּרוֹת וְלְאֶחָד נְבוּאָה וְלְאֶחָד לְהִבְחִין בֵּין הַרוּחוֹת וְלְאֶחָד מִיְּנֵי לְשׁוֹנֹת וְלְאֶחָד בְּאוּר לְשׁוֹנֹת: וְכֹל-אֱלֹה יַפְעֵל הַרוּחַ הָאֶחָד הַהוּא הַחֹלֵק לְאִישׁ כְּרִצּוֹנוֹ”

(האגרת הראשונה אל הקורинתיים יב, ד-יא)

בקטע זה מופיעות תשע מתנות:

- (א) חוכמה
- (ב) דעת
- (ג) אמונה
- (ד) רפואה
- (ה) עשיית ניסים ונפלאות (לפעול גבורות)
- (ו) נבואה
- (ז) הבחנה בין רוחות
- (ח) לשונות
- (ט) ביאור (פירוש או תרגום) לשונות

מטרתנו בספרון זה אינה ללמד או להסביר את משמעות כל המתנות הללו, אך טוב יהי להבהיר כמה נקודות לגביהן:

- רוח הקודש מחלק את המתנות הרוחניות לכל מאמין ("וכל-אלה יפעל הרוח האחד והוא החלק לאיש כרצונו").
- רק כאשר המאמינים משתפים פעולה ביניהם, וכל מאמין משתמש במתנתו בתוך הקהילה, ניתן לקבל את התגובה הטובה ביותר מרוח הקודש. בהקשר זה לימד פולוס שקהילת המשיח דומה לבניין:

"אשר חבר-בו יחד הבנין כלו עד אשר-יגבה להיכל קדש ליהוה:
 ובו נבנים גם-אתם להיות משכן אלהים ברוח"
 (האגרת אל האפסים ב, כא-כב)

- לכל מאמין יש לפחות מתנה אחת, אך אין איש אחד שלו כל מתנות הרוח.
- לא קיימת מתנה מיוחדת שיש לכל המאמינים, ואשר יכולה להחשב כהוכחה שהמאמין באמת קיבל את רוח הקודש.

פרק ה'

- 1) האם קיים הבדל בין פעולת רוח הקודש בתנ"ך לעומת הברית החדשה?
(א) לא, בדיוק אותו הדבר.
(ב) כן, בתנ"ך רוח הקודש משח איש לתפקיד, ואילו בברית החדשה הוא פעל בצורות רבות נוספות.
(ג) אין תשובה נכונה.
- 2) בקשר לישועתנו, קרא פולוס לרוח הקודש:
(א) המנחם
(ב) רוח האמת
(ג) מפגיע
(ד) הערבון
- 3) ישוע אמר לשליחים: "אֲבָל תִּשְׂאוּ גְבוּרָה גְבוּרָה כְּבֹא עֲלֵיכֶם רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְהֵייתֶם עֲדֵי בִירוּשָׁלַיִם וּבְכֹל יְהוּדָה וּבְשׁוֹמְרוֹן וְעַד-קֵצֵה הָאָרֶץ". פסוק זה מגלה לקורא שרוח הקודש ניתן למאמינים על ידי השליחים בפעם הראשונה שהם הגיעו ליהודה, לשומרון ולחור"ל.
עובדה זאת מתייחסת ל:
(א) סמכותם של השליחים.
(ב) רק מאמינים מיוחדים מקבלים את רוח הקודש.
(ג) אין תשובה נכונה.
- 4) תפילה היא עניין חשוב ביותר. רוח הקודש עוזר למאמין לדעת כיצד להתפלל ומה להתפלל.
(א) נכון
(ב) לא נכון
- 5) הצעד הראשון באמונה היא הישועה, ולאחר מכן חובה על המאמין להמשיך בדרך של ההתקדשות. האם יש קשר בין רוח הקודש ותהליך התקדשותו של המאמין?
(א) כן
(ב) לא

6) איזו תכונה אינה שייכת לפירות הרוח?

- א) אהבה
- ב) שמחה
- ג) אורך רוח
- ד) נדיבות
- ה) תלונות
- ו) חסד
- ז) אמונה

7) פירות הרוח מנוגדים לעקרונות התורה?

- א) נכון
- ב) לא נכון

8) הסיבה העיקרית לכך שרוח הקודש מעניק למאמין מתנות היא:

- א) כדי שהמאמין ישרת את ישוע בתוך הקהילה.
- ב) כדי שאלה שקיבלו מתנות בולטות יהיו יותר חשובים.
- ג) כדי שהמאמינים יכבדו את אלוהים.
- ד) תשובות א' וב' נכונות.

9) קיימת מתנה מסויימת אחת שיש לכל המאמינים.

- א) נכון
- ב) לא נכון

10) קיימת אפשרות לבחור איזו מתנה מרוח הקודש יקבל המאמין.

- א) נכון
- ב) לא נכון

פרק ה'

- (1) ב
- (2) ד
- (3) א
- (4) נכון
- (5) כן
- (6) ה
- (7) לא נכון
- (8) א
- (9) לא נכון
- (10) לא נכון

קהילת המשיח ותלמידות

בברית החדשה קיימת מילה ביוונית המתארת את קהילת המשיח. מילה זו היא $\acute{\epsilon}\kappa\kappa\lambda\eta\sigma\acute{\iota}\alpha$ (אֶקְ-קְלִיֶסְיָה). מילה זו מורכבת למעשה שתי מילים: הראשונה היא $\acute{\epsilon}\kappa$ שפירושה "החוצה" והשנייה היא $\kappa\lambda\eta\sigma\acute{\iota}\alpha$ שפירושה "לקרוא". המילה $\acute{\epsilon}\kappa\kappa\lambda\eta\sigma\acute{\iota}\alpha$ (אקליסיה) מופיעה בתרגום השבעים (התרגום ליוונית של התורה) לספר שמות, שם היא משמשת כדי לתאר את האנשים שיצאו ממצרים בזכות קורבן הפסח. חשוב לציין שכל אדם שנגאל ממצרים לקח חלק בקורבן הפסח, וכן אין מחלוקת בין הפרשנים שהדם הוא עניינם העיקרי של הקרבנות השונים. על כן ברור לכל שללא דמו של שה הפסח, לא יכול היה איש לצאת מעבדות לחירות. אין זה מקרה שישוע נצלב בפסח וששאלו השליח קרא לישוע פסחנו: "כִּי גַם-לָנוּ פֶסַחְנוּ הַנִּזְבַּח בְּעֲדָנוּ הוּא הַמְּשִׁיחַ" (האגרת הראשונה אל הקורינתים ה, ז). צריך להבין שיציאת מצרים מסמלת את אמונתנו בישוע המשיח. לפיכך מעניינת ההקבלה בין השם שניתן לעדה שיצאה ממצרים ואשר נקראה $\acute{\epsilon}\kappa\kappa\lambda\eta\sigma\acute{\iota}\alpha$ בתרגום השבעים, לשם שניתן לאלה שקבלו את הבשורה במשיח. על פי הברית החדשה, על מנת להיות חבר בקהילת המשיח יש צורך להאמין בבשורת ישוע המשיח. ישוע שאל פעם את תלמידיו: "וְאַתֶּם מִה-תֹּאמְרוּ לִי מִי אֲנִי?" (הבשורה על פי מתי טז, טו). "וַיַּעַן שְׁמַעוֹן פֶּטְרוֹס וַיֹּאמֶר אֵתָּה הוּא הַמְּשִׁיחַ בֶּן-אֱלֹהִים חַיִּים" (שם טז, טז). מעניין לשים לב שמייד לאחר ששמעון זיהה את ישוע כמשיח, החל ישוע לדבר על ה- $\acute{\epsilon}\kappa\kappa\lambda\eta\sigma\acute{\iota}\alpha$ (אקליסיה):

"וְגַם-אֲנִי אֹמֵר לָךְ כִּי אַתָּה פֶּטְרוֹס וְעַל-הַצּוּר הַזֶּה אֶבְנֶה אֶת-קְהַלְתִּי וְשַׁעְרֵי שְׂאוֹל לֹא יִגְבְּרוּ עָלֶיהָ: וְאַתָּן לָךְ אֶת-מַפְתָּחוֹת מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם..." (הבשורה על פי מתי טז, יח-יט)

בפסוקים אלה הוסיף ישוע לשמעון שם וקרא לו "פטרס". משמעות המילה פטרס היא "אבן", ולחילופין ניתן למצוא את השם הארמי "כיפא" (אבן בארמית), במקומות שונים בברית החדשה. בתרגום העברי לפסוק יח מופיע הביטוי "ועל-הצור הזה אבנה

אַת-קְהִלְתִּי". על אף שהמתרגם בחר במילה "הצור", יש הטוענים שהמילה "אבן" מתאימה יותר למשחק המילים של ישוע - "ועל האבן הזאת אבנה את קהילתי".

מה הייתה כוונתו של ישוע בבחירת המילה "אבן"? התשובה נמצאת בתשובתו של שמעון כיפא (פטרוס) לגבי זהותו של ישוע - "אַתָּה הוּא הַמָּשִׁיחַ בֶּן-אֱלֹהִים חַיִּים". במילים אחרות, אך ורק כאשר מיישהו מזהה את ישוע מנצרת בתור המשיח בן האלוהים הוא הופך לחלק מקהילתו (ἐκκλησία).

הקשר בין ישוע ל-ἐκκλησία (אקליסיה) כה הדוק, עד שהברית החדשה מתארת את קהילת המאמינים כגוף המשיח:

"לְהַשְׁלִים אֶת-הַקְּדוּשִׁים לְמַעֲשֵׂה הָעֲבוּדָה לְבָנֵי גּוֹף הַמָּשִׁיחַ"
(האגרת אל האפסים ד, יב)

בפסוק זה מוזכרת תפקידה של קהילת המשיח בתור "לְמַעֲשֵׂה הָעֲבוּדָה", אך ניתן לתאר עבודה זו גם בתור "עֲבוּדַת הַיְשׁוּרִים", כלומר קהילת המשיח נקראת לשרת את הקב"ה.

שירות הקהילה

על פי ההגדרה הנמצאת בכתבי הקודש מורכבת קהילת המשיח מאנשים ולא מלבנים, אולם בציטוט הקודם מהאגרת אל האפסים מופיעה המילה "בניין". שאול השליח בחר להשתמש במילה זו משתי סיבות: הראשונה היא שקהילת המשיח תיבנה (תגדל) על ידי השירות. [למרות שהתרגום בעברית אומר "לְבָנֵי" נכון יותר לתרגם את המילה "לבנייה"]. שאול רצה לומר שקהילת המשיח תתחזק אך ורק כאשר היא תשרת לפי רצונו של הקב"ה. הסיבה השנייה היא שקהילת המשיח יכולה לשרת מאחר ורוח הקודש שוכן בה. במקרה זה השימוש במילה "בניין" הוא סמלי ונועד לרמוז על בית המקדש. בעבר, שכן רוח הקודש בבית המקדש, בבניין שנבנה על ידי בני אדם, באופן גשמי, אך כעת רוח הקודש שוכן באלה השייכים לגוף המשיח.

לקהילת המשיח יש ארבעה תפקידים עיקריים:

- א) עבודת ה'
- ב) גדילה אישית / התחזקות
- ג) שליחות
- ד) שירות כללי

עבודת ה' וקהילת המשיח: רק המאמינים בישוע יכולים לעבוד את אלוהים כפי שהוא רוצה שחסידיו יעבדו אותו כעת. ככתוב:

"אולם תבוא שְׁעָה וְעֵתָהּ הִיא אֲשֶׁר עֲבָדֵי אֵל הָאֱמֹתִים יִשְׁתַּחֲוּ לְאֵב
בְּרוּחַ וּבְאֵמַת כִּי בְּמִשְׁתַּחֲוִים כְּאֵלָה חִפֵּץ הָאֵב: הָאֱלֹהִים רוּחַ הוּא
וְהַמִּשְׁתַּחֲוִים לוֹ צְרִיכִים לְהִשְׁתַּחֲוֹת בְּרוּחַ וּבְאֵמַת"
(הבשורה על פי יוחנן ד, כג-כד)

רק למאמינים בישוע המשיח יש את היכולת והזכות לעבוד את ה' ברוח ואמת, משום שרוח הקודש שוכן אך ורק בחסידיו של ישוע.

שאל השליח הדגיש שבמקום בו מתקיימת עבודת ה' "הכל יַעֲשֶׂה בְּהֶגֶן וּבְשׂוּדָה" (האגרת הראשונה אל הקורינתים יד, מ). בנוסף, אנחנו רואים גם שקיימים סוגים שונים של עבודת האל:

"וְעֵתָהּ מֵה-לְעֲשׂוֹת אֶחָי בְּהִקְהֵלְכֶם יַחַד כָּל-אֶחָד וְאֶחָד מִכֶּם יֵשׁ-
לוֹ מְזִמּוֹר יֵשׁ-לוֹ הוֹרָאָה יֵשׁ-לוֹ לְשׁוֹן יֵשׁ-לוֹ חֲזוֹן יֵשׁ-לוֹ בְּאוֹר וְכֹל
יַעֲשֶׂה לְהַבְנוֹתְכֶם" (האגרת הראשונה אל הקורינתים יד, כו)

עבודת ה' אינה מוגבלת ליום אחד, ויש לעשותה בכל אחד מימי השבוע. דניאל פנה אל אלוהים שלוש פעמים בכל יום: "וְדַנְיָאֵל...נִכְנַס לְבֵיתוֹ, וְחִלּוֹנוֹת פְּתוּחִים לוֹ בַּעֲלִיתוֹ נִגְדַּיְרוּשָׁלַיִם, וְזִמְנִים שְׁלֹשָׁה בַיּוֹם הוּא כּוֹרֵעַ עַל בְּרִכְיוֹ, וּמִתְפַּלֵּל וּמוֹדֶה לְפָנָי אֱלֹהָיו..." (דניאל ו, יא).

ישנם תיאולוגים נוצרים שטענו בעבר, ואף כיום, שמאז תחייתו של ישוע מהמתים השבת השתנתה מהיום השביעי ליום הראשון. אחד מהמקומות שהם מצטטים על מנת לבסס את טענתם הוא:

"וְעַל-דָּבָר גְּבוּי הַצְּדָקָה לְעֹזֶרֶת הַקְּדוּשִׁים בְּאֲשֶׁר תִּקְנֵתִי לְקִהְלוֹת
אֲשֶׁר בְּגִלְטִיָּא בֶן תַּעֲשׂוּ גַם-אֵתֶם: בְּכָל-אֶחָד בְּשַׁבַּת אִישׁ אִישׁ מִכֶּם
בְּאֲשֶׁר תִּשְׁגִּי יְדוֹ וַיִּנִּחַ אֲצִלּוֹ וַיֹּאצֵּר לְמַעַן אֲשֶׁר אָבֵא וְלֹא יִקְבֹּץ עוֹד"
(האגרת הראשונה אל הקורינתים טז, א-ב)

פסוקים אלה אינם קשורים כלל לעבודת ה'. אותם תיאולוגים נוצרים הסיקו שמכיוון שהם נוהגים לאסוף תרומות במהלך המפגשים שלהם, ופולוס התייחס בדבריו ליום ראשון (אֶחָד בְּשַׁבַּת), לפיכך גם המאמינים הראשונים נהגו על פי אותה המסורת. פירוש זה הינו שגוי מאחר ועלינו לזכור שבימי קדם, רוב האנשים קיבלו את משכורתם בסופו של כל יום עבודה. פולוס מלמד כאן שהתרומות לה' לא צריכות להינתן ממה שנשאר

מהמשכורת בסוף השבוע, אלא מהראשית. לקח זה דומה מאוד למצוות המעשר, אשר אף הוא ניתן מהראשית ככתוב:

"וְהָיָה כִּי-תָבֹא אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ נַחֲלָה וּרְשָׁתָהּ וַיִּשְׁבֶּתָּ בָּהּ: וְלָקַחְתָּ מֵרֵאשִׁית כָּל-פְּרֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תִּבְיֵא מֵאֲרָצְךָ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ וְשָׂמְתָּ בְּטֶנְאָ וְהִלַּכְתָּ אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשָׁבֶן שְׁמוֹ שָׁם" (דברים כו, א-ב)

נחזור ונדגיש שכפי שלמדנו, כל יום מתאים לעבודת ה' ותהיה זו טעות לייחס את עבודת ה' באופן מיוחד דווקא ליום השבת.

גדילה אישית/התחזקות: באותה הדרך בה נולדנו כתינוקות בבשר, כך אנחנו מתוארים לאחר שנולדנו מחדש ברוח. כולנו, כאשר נולדנו, היינו תינוקות ולאט לאט למדנו לזחול, לשבת, לדבר, לעמוד, וללכת. על כל מאמין מוטלת האחריות להתחזק ולהתבגר באמונה דרך צמיחה אישית בדוגמתו של ישוע. כגוף המשיח נוכל להתחזק אך ורק כאשר כל מאמין יפעל במסגרת מתנות הרוח שניתנו לו. באופן זה, לא רק שכל אחד מאיתנו יתרום לגוף המשיח ככלל, אלא גם נעזור לכל אחד לגדול ולהתחזק באופן אישי, ועל ידי כך נוכל להוציא לפועל את הוראתו של שאול שעל כל מאמין מוטלת החובה לנצל את מתנותיו ויכולותיו על מנת לסייע למאמינים אחרים לגדול ולהתחזק במשיח.

"כְּדֵי שְׂלֵא-תִהְיֶה מִחֻלְקַת בְּגוֹף כִּי אִם-יִדְאָגוּ כָל-הָאֲבָרִים יַחַד זֶה לָזֶה: וְאִם-יִכָּאֵב אֶבֶר אֶחָד יִכָּאֵבוּ אֹתוֹ כָּל-הָאֲבָרִים וְאִם-יִכָּבֵד אֶבֶר אֶחָד יִשְׂמְחוּ אֹתוֹ כָּל-הָאֲבָרִים: וְאַתֶּם גּוֹף הַמְּשִׁיחַ אַתֶּם וְאֲבָרָיו כָּל-אֶחָד לְפִי חֵלְקוֹ" (האגרת הראשונה אל הקורינתים יב, כה-כו)

האתגר של כל המאמינים הוא להיות "מְשָׁרְיִשִׁים וְנִבְנִים בּוֹ (ישוע) וְקִיְמִים בְּאֲמוּנָה בְּאִשָּׁר לְמַדְתֶּם וּמְרִבִּים בְּתוֹדָה בָּהּ" (האגרת אל הקולוסים ב, ז). במילים אחרות, המאמינים מתוארים בכתובים כילדים אשר צריכים לגדול באמונה ולהפוך מילדים למבוגרים (באמת, בהבנה ובפועל). מחבר האגרת אל העברים תאר מעבר זה כלהלן:

"כִּי כָל אֲשֶׁר מֵאֲכָלוּ חֵלֶב אֵינְנוּ מִבֵּין בְּדָבָר-צָדֵק כִּי-עוֹדְנוּ תֵינֵק: וְלִשְׁלֵמִים הַמֵּאֲכָל הִבְרִיא אֲשֶׁר יֵשׁ לָהֶם עַל-פִּי הַנְּסִיחַ חוֹשִׁים שֶׁהֲרָגְלוּ לְהִבְחִין בֵּין-טוֹב לְרָע" (האגרת אל אל העברים ה, יג-יד)

רק מישהו שהתחזק באמונה יכול להבחין בין-טוב לרע, כלומר להבחין בין רצונו של הקב"ה לחטא. זה לא מספיק רק לדעת את הדברים הללו, אלא חובה גם ליישם בפועל.

שליחות: שליחותו של כל תלמיד של ישוע המשיח היא לייצגו (להיות כשגריר) בעולם וכן לעשות תלמידים חדשים. הדבר האחרון שישוע אמר לתלמידיו היה:

"וַיֵּגֶשׁ יֵשׁוּעַ וַיְדַבֵּר אֲלֵיהֶם לֵאמֹר נִתֵּן-לִי כָל-שְׁלֹטֹן בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ; וְאַתֶּם לִכְּוֹ אֵל-כָּל-הַגּוֹיִם וַעֲשׂוּ תַלְמִידִים וְטַבַּלְתֶּם אֹתָם לְשֵׁם-הָאֵל וְהִבֵּן וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ: וְלִמְדַתֶּם אֹתָם לְשֹׁמֵר אֶת-כָּל-אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶתְכֶם וְהִנֵּה אֲנִי אֵתְכֶם כָּל-הַיָּמִים עַד-קֵץ הָעוֹלָם אָמֵן"
(הבשורה על פי מתי כח, יח-כ)

"וּבְכֵן מְלִיצֵי הַמְּשִׁיחַ אֲנַחְנוּ וְהָאֱלֹהִים מְזַהֵר אֶתְכֶם עַל-יְדֵנּוּ נִבְקָשׁ מִכֶּם בְּעַד הַמְּשִׁיחַ הַתְּכַפְּרוּ-נָא לָאֱלֹהִים"
(האגרת השנייה אל הקורинתיים ה, כ)

כל אחד מחסידיו של ישוע המשיח נקרא לשליחות של עשיית תלמידים. ברור מפסוקים אלה שישוע נתן סמכות זו לתלמידיו, על מנת שכל מאמין יוכל לפעול בעזרתה ולעשות תלמידים. תהליך זה מורכב משלוש מטלות חשובות אותן עלינו למלא:

א) עשיית תלמידים חדשים (הפצת הבשורה);

ב) הטבלת מאמינים חדשים;

ג) לימוד המאמינים על שמירת מצוות ישוע.

שלוש המטלות הללו חשובות באותה המידה וקשורות אחת לשנייה. הפצת הבשורה חשובה על מנת שיהיו תלמידים חדשים, הטבילה חשובה כעדות והצהרה על אמונתנו (ראה סעיף בהמשך על הטבילה) ולימוד שמירת מצוותיו של ישוע חשוב כעדות לכך שאנחנו שייכים לו.

שליחות זו דומה לכתוב בספר משלי "וְלִקַּח נַפְשׁוֹת חָכָם" (משלי יא, ל). המילה "וְלִקַּח" רומזת על כך שהחכם לוקח אנשים, כלומר מביא אותם לגאולה אישית באמצעות הבשורה. יתרה מכך, פסוק זה בכללותו מעניין מאד:

"פְּרִי-צְדִיק עֵץ חַיִּים וְלִקַּח נַפְשׁוֹת חָכָם" (משלי יא, ל)

בחציו הראשון של הפסוק ניתן למצוא שני צירופי מילים חשובים: "פְּרִי-צְדִיק" ו-"עֵץ חַיִּים". "פְּרִי-צְדִיק" מתייחס למעשה הטוב של הצדיק, ישוע המשיח, אשר מסר את נפשו על הצלב - "עֵץ חַיִּים". מכאן ניתן לפרש פסוק זה ולומר שישוע עשה את עבודתו

של ה', הגאולה, כאשר הוא עלה ומת על הצלב, וכתוצאה מכך, תחשב לצדקה כל פעולה שתביא אחרים להאמין בישוע.

דבר נוסף עליו ציווה ישוע את תלמידיו היה בנוגע לטבילה, עליה נלמד בהמשך הפרק. נאמר רק שהטבילה קשורה למחויבותו של המאמין לישוע באמונה ומעשה.

שירות כללי: ניתן לסכם עניין זה במשפט אחד: "וְאַהֲבַת לְרַעַךְ כְּמוֹךְ". קיימים שני היבטים בנוגע לקיום מצווה זו: הראשון הוא מבחינה גשמית, ככתוב אודות המאמינים הראשונים:

"וְכָל-הַמְּאֲמִינִים הִתְאַחְדוּ יַחַד וְכָל-אִשֶׁר לָהֶם הָיָה לַנְּחִלַת כָּלָם:
וַיִּמְכְּרוּ אֶת-אֲחֻזָּתָם וְאֶת-רִכּוּשָׁם וַיַּחֲלִקוּ לְכָלֶם לְאִישׁ אִישׁ דִּי
מִחֶסֶד" (מעשי השליחים ב, מד-מה)

השנייה מתייחסת למצבו הרוחני של המאמין, ועל כך לימד שאול השליח:

"אָחִי אֶף אִם-יִתְפַּשׂ אִישׁ מִכֶּם בְּעִבְרָה אַתֶּם אֲנֹשֵׁי הָרוּחַ תִּקְיֶמְהוּ
בְּרוּחַ עֲנוּה וְהַשְׁמַר לְנַפְשֶׁךָ פֶּן-תִּבְאֵ לִידֵי-נַסְיוֹן גַּם-אַתָּה: שְׂאוּ אִישׁ
אֶת-מִשְׁאֵל רַעְהוּ כֵּן תִּקְיֶמוּ אֶת-תּוֹרַת הַמְּשִׁיחַ"
(האגרת אל הגלטים ו, א-ב)

שני ההיבטים הללו כלולים ברעיון אחד אותו ביטא שאול באגרתו אל הפיליפים:

"הַשְּׁלִימוּ-נָא אֶת-שִׁמְחַתִּי בְהִיּוֹת לָכֶם לֵב אֶחָד וְאַהֲבָה אֶחַת וְנַפְשׁ
אֶחַת וְרִצּוֹן אֶחָד: וְאַל-תַּעֲשׂוּ דָבָר בְּדֶרֶךְ מְרִיבָה אוּ כְבוֹד שְׂוֹא כִּי
אִם-בְּשִׂפּוּלוֹת רוּחַ יִחַשְׁבּ אִישׁ אֶת-רַעְהוּ גְדוֹל מִמֶּנּוּ: כָּל-אֶחָד אֶל-
יְדָאג לְאִשֶׁר-לוֹ לְבַדּוֹ כִּי אִם-גַּם לְאִשֶׁר לְחֶבְרוּ: כִּי יְהִי לְבַבְכֶם כְּלִבָּב
הַמְּשִׁיחַ יִשׁוּעַ" (האגרת אל הפיליפים ב, ב-ה)

לסיכום, עלינו להבין שכתלמידי ישוע המשיח חובתנו לדאוג לזולת באופן רוחני וגשמי כאחד.

טבילה

אנשים רבים סבורים שמצוות הטבילה מקורה ביוחנן המטביל, אך האמת היא שמדובר במנהג יהודי עתיק יומין. ממצאים ארכאולוגיים ואחרים מראים שאנשים קיימו מנהג זה לפחות מתקופת בית המקדש הראשון, ואולי אף מוקדם יותר. קיימות מספר פרשנויות לגבי משמעות הטבילה:

ביהדות, באופן כללי, מטרת הטבילה היא לשנות את מעמדו של כלי או בן אדם, כך שעל ידי הטבילה הופך החפץ או האדם שנטבל מטמא לטהור. לדוגמה, כהן אינו יכול לשרת לפני אלוהים טרם שטבל, כלומר הטבילה מהווה הכנה לשירות.

על אף העובדה שיוחנן לא היה מכונן מנהג הטבילה, ניתן לומר שהוא העניק לה משמעות נוספת. טבילתו של יוחנן היתה של חזרה בתשובה, ככתוב:

"יוחנן היה טביל במדבר וקורא טבילת התשובה לסליחת חטאים"
(הבשורה על פי מרקוס א, ד)

"ויאמר פולוס יוחנן הטביל טבילת התשובה ואמר אל-העם שיאמינו
באשר יבוא אחריו והוא המשיח ישוע"
(מעשי השליחים יט, ד)

ניתן לראות טבילה זו משני היבטים: הראשון הוא הרצון לפנות מהחטא (חזרה בתשובה). השני הינו הרצון לציית לתכניתו של הקב"ה. על כן, כאשר תלמידו של ישוע נטבל, חשוב שיתוודה על חטאיו ויביע את נכונותו לעשות את רצון האל.

בעת שיוחנן היה מטביל במדבר מסופר לנו כי:

"ויבא ישוע מן-הגליל הירדנה אל-יוחנן להטביל על-ידו: ויוחנן חשך אותו לאמר אנכי צריך להטביל על-יך ואתה בא אלי: ויען ישוע ויאמר אליו הניחה לי כי כן נאווה לשגינו למלא כל-הצדקה וינח לו"
(הבשורה על פי מתי ג, יג-טו)

מדוע בא ישוע להיטבל אצל יוחנן? כפי שלמדנו, הטבילה מסמלת שינוי במעמדו של אדם ובנוסף לכך כהכנה לשרות. עובדה זאת מאמתת את עצמה בכך שמיד לאחר הטבילה התחיל למעשה ישוע את שרותו עלי אדמות. חשוב להדגיש שטבילתו של ישוע היתה אך ורק כדי לאשר את הנאמר, שהרי ברור לכל שישוע לעולם לא חטא, כך שלא היה לו צורך לחזור בתשובה. על כן, טבילתו של ישוע הייתה קשורה להיבט השני עליו דיברנו, שהיינו מתוך רצון לציית לתכניתו של אביו שבשמים. כמו כן, עלינו להבין שקיים קשר הדוק בין רצונו של ה' בנוגע לישוע והטבילה. במילים אחרות, הטבילה מסמלת את עבודתו של ישוע ובשל כך ישוע עצמו תיאר כטבילה את מותו על הצלב, קבורתו, ותחייתו מהמתים.

"וייש לי להטביל טבילה אחת ומה-יצר לי עד כפי-תכלה"
(הבשורה על פי לוקס יב, מט)

ישוע אמר זאת לאחר שנטבל בירדן, לפיכך הוא לא התייחס בדבריו לטבילתו במים, אלא למה שעמד לקרות לו בירושלים. פסוק זה יכול לשמש כהוכחה לכך שניתן לקרוא למותו, לקבורתו ולתחייתו של ישוע בתור טבילה. בנוסף, לאחר שישוע נטבל על ידי יוחנן אנחנו קוראים:

"וַיְהִי כַּאֲשֶׁר נִטְבַּל יֵשׁוּעַ וַיִּמְהַר וַיַּעַל מִן-הַמַּיִם וְהִנֵּה הַשָּׁמַיִם נִפְתָּחוּ-
לוֹ וַיֵּרָא אֶת-רוּחַ אֱלֹהִים יוֹרְדָת כִּיּוֹנָה וְנָחָה עָלָיו: וְהִנֵּה קוֹל מִן-
הַשָּׁמַיִם אוֹמֵר זֶה בְּנִי יְדִידִי אֲשֶׁר-רָצִיתִי בּוֹ"
(הבשורה על פי מתי ג, טז-יז)

מה משמעות הקול שנשמע ואמר "זֶה בְּנִי יְדִידִי אֲשֶׁר-רָצִיתִי בּוֹ"? התשובה היא שטבילתו של ישוע הייתה סימן לאביו שישוע התכוון להגשים את תכניתו של הקב"ה בכך שימות על הצלב, יקבר וביום השלישי יקום מהמתים. פירוש זהה לכך ניתן למצוא בדבריו של שמעון פטרוס באחת מאיגרותיו:

"כִּי גַם-הַמְּשִׁיחַ מֵת פַּעַם אַחַת עַל-חַטָּאתֵינוּ הַצָּדִיק בְּעַד הַרְשָׁעִים
לְקָרֵב אֵתְנוּ אֶל-הָאֱלֹהִים הַיּוֹמֵת בְּבִשָּׁר וַיְחִי בְרוּחַ: וּבְכֵן הִלָּךְ וַיִּקְרָא
לְרוּחֹת אֲשֶׁר בְּמִשְׁמֵר: אֲשֶׁר לְפָנִים לֹא הָאֵמִינוּ כַּאֲשֶׁר חָכָה אֱלֹהִים
בְּאֲרֶךְ אָפוֹ בַּיָּמִי נָח בְּהַעֲשׂוֹת הַתְּבָה אֲשֶׁר נִמְלְטוּ אֵלֶיהָ מַעֲטִים וְהֵם
שָׁמְנָה נִפְשׁוֹת מִן-הַמַּיִם: וְהוּא דְמוֹת הַטְּבִילָה אֲשֶׁר כָּעַת תּוֹשִׁיעַ גַּם-
אֶתְכֶם לֹא לְהַסִּיר חֲלָאת הַבִּשָּׂר כִּי אִם-לְשִׂאֵל-לָנוּ מֵאֵת אֱלֹהִים רוּחַ
שְׁלָמָה עַל-יְדֵי הַקָּמַת יֵשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ"
(האגרת הראשונה לשמעון ג, יח-כא)

בנוסחים אחרים, במקום המילה "מת", המופיעה בפסוק הראשון בקטע זה, מופיעה המילה "סבל". מעניין לדעת שבשפה המקורית הפועל הוא πᾶσχα (פֶּסַח), שורש ביוונית שמקורו בעברית המתייחס לפסח. סביר להניח שהנוסח שצוטט למעלה הינו חדש יותר ולכן בחר המתרגם במילה קלה יותר להבנה עבור אלה שאינם בעלי רקע יהודי. במילים אחרות, בתרגומים הראשונים היה בשימוש הפועל "לסבול" (נעשה לפסח שלנו), אך מאוחר יותר, כדי להסביר את סבלו של המשיח השתמשו בפועל "למות". מכל מקום, כוונתו של הפסוק בסופו של דבר היא שישוע מת על הצלב.

בעוד הנושא העיקרי בפסוק י"ח הוא מותו של ישוע, העובדה שכתוב בהמשך שישוע "הִלָּךְ וַיִּקְרָא לְרוּחֹת אֲשֶׁר בְּמִשְׁמֵר" מגלה שישוע ירד לשאול, ולפיכך פסוק י"ט מדבר על קבורתו של ישוע. בפסוק כ"א מוזכר עניין הטבילה: "וְהוּא דְמוֹת הַטְּבִילָה אֲשֶׁר כָּעַת תּוֹשִׁיעַ גַּם-אֶתְכֶם". האם כוונת הפסוק שהטבילה מושיעה אנשים? בהחלט שלא! מאחר

ובהמשך הפסוק כתוב: "לא להסיר חֶלְאֵת הַבָּשָׂר כִּי אִם-לְשֹׂאֵל-לָנוּ מֵאֵת אֱלֹהִים רוּחַ שְׁלֵמָה עַל-יְדֵי הַקָּמַת יֵשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ". חשוב לציין שסופו של הפסוק מדבר על תחייתו של ישוע מהמתים. אם כך מהי משמעות פסוק זה? התשובה היא ללמד את הקורא שהטבילה עצמה במים אינה מושיעה, אלא מה שמושיע הוא מה שהיא מסמלת! דהיינו הטבילה האמיתית - מותו, קבורתו ותחייתו של ישוע, ולכן כאשר מישהו מאמין בעבודתו של ישוע, מותו, קבורתו ותחייתו מן המתים, הוא נושע. בנוסח אחר אנחנו קוראים:

"וְזֶה מְסַמֵּל אֶת הַטְּבִילָה הַמוֹשִׁיעָה... הַתְּחִיבוֹת שֶׁל מִצְפּוֹן
טְהוֹר כְּלָפֵי אֱלֹהִים - בְּתַחֲנִית יֵשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ"
(שם, כא)

קיימות ארבע נקודות עקרוניות בנוגע לטבילה שכל תלמיד של ישוע צריך לאשר אותן ולהודות בהן לפני שהוא מוטבל:

- א) חזרה בתשובה כללית - רצון אישי לפנות מהחטא ולשוב אל הקב"ה, כולל התוודות על החטאים האישיים.
 - ב) חזרה בתשובה אישית - הרצון לציית לרצונו של ה' בנוגע לתכניתו האישית עבור כל אדם.
 - ג) הזדהות עם מותו, קבורתו ותחייתו של ישוע כדרך היחידה להיושע.
 - ד) הטבילה במים מסמלת את עבודתו של ישוע הגואלת את המאמין.
- על פי כתבי הקודש, הטבילה חייבת להיות טבילה מלאה והיא מתבצעת רק אחרי שהמועמד לטבילה הודה בארבעת העקרונות הללו.

סעודת האדון

מצווה נוספת שנתן ישוע לגוף המשיח היא סעודת האדון. בדומה לטבילה, מסמלת סעודת האדון את עבודתו של ישוע בעניין הגאולה. מאחר וסעודת האדון קשורה לגאולה, אין זה מפתיע שישוע הכריז על מצווה זו בעת הפסח. על אף ששמה של המצווה הוא "סעודה", היא מורכבת למעשה משני דברים בלבד: מצה ויין. בברית החדשה אנחנו קוראים אודות מצווה זו:

"לָקַח אֶת הַלֶּחֶם, בָּרַךְ וּבָצַע וְנָתַן לָהֶם בְּאֶמְרוֹ: "זֶה גּוֹפֵי הַנֶּתֶן בְּעַדְכֶם, זֹאת עֲשׂוּ לְזִכְרִי". כֵּן גַּם אֶת הַכּוֹס אַחַר הַסְּעוּדָה, וְאָמַר: "הַכּוֹס הַזֹּאת הִיא הַבְּרִית הַחֲדָשָׁה בְּדָמֵי הַנִּשְׁפָּךְ בְּעַדְכֶם"
(הבשורה על פי לוקס כב, יט-כ)

ישוע השתמש בלחם (מצה) על מנת ללמד את תלמידיו את מה שהוא עמד לעשות בעוד שעות ספורות, כלומר לתת את חייו (גופו) כקורבן הפסח. בכתבי הקודש המושג

"לחם" מסמל משהו חיוני שיש לצרוך באופן יומיומי כדי לחיות. זו הסיבה בגללה אמר ישוע בתפילתו: "את-לחם חֲקֵנו תֵּן-לָנוּ הַיּוֹם". על אף שבפסוקים שציטטנו מהבשורה על פי לוקס מופיעה המילה לחם, חשוב להבין שישוע השתמש במצה מאחר ויש למצה משמעות מיוחדת שאינה קשורה ללחם רגיל. שאול השליח דיבר על תכונתה המיוחדת של המצה באיגרתו אל הקורינתים:

"לא-טוב התהללכם הלא ידעתם כי מעט שאר מחמץ את-כל-העֶסֶה: בערו את-השאור הישן למען תהיו עֶסֶה חֲדָשָׁה הלא לחם מצות אתם כי גם-לָנוּ פִּסְחָנוּ הַנּוֹבֵחַ בְּעֵדְנוּ הוּא הַמְּשִׁיחַ: על-כֵּן נִחָגָה נָא הַחֵג לֹא-בְשָׂאֵר יֵשֶׁן וְלֹא-בְשָׂאֵר רָעָה וְרָשַׁע כִּי אִם-בְּמִצּוֹת הַתֵּם וְהָאֱמֶת"

(האגרת הראשונה אל הקורינתים ה, ו-ח)

בהמשך, המשיל ישוע את היין לדמו, באומרו שהדם קשור לברית החדשה. הרי לנו דוגמה נוספת כיצד קישר ישוע את רוב הדברים שלימד ועשה לתנ"ך. ירמיהו הנביא ניבא על הברית החדשה ואמר:

"הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם-יְהוָה וְכָרַתִּי אֶת-בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאֶת-בֵּית יְהוּדָה בְּרִית חֲדָשָׁה: לֹא כְבָרִית אֲשֶׁר כָּרַתִּי אֶת-אֲבוֹתֵם בַּיּוֹם הַחֲזִיקִי בְיָדְסָם לְהוֹצִיאָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר-הִמָּה הִפְרוּ אֶת-בְּרִיתִי וְאֲנֹכִי בְעַלְתִּי כִּם נְאֻם-יְהוָה: כִּי זֹאת הַבְּרִית אֲשֶׁר אֲכַרֵּת אֶת-בֵּית יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי הַיָּמִים הָהֵם נְאֻם-יְהוָה נְתַתִּי אֶת-תּוֹרָתִי בְּקֶרְבְּסָם וְעַל-לִבָּם אֲכַתְּבֶנָּה וְהִיְיִתִּי לָהֶם לְאֱלֹהִים וְהִמָּה יְהִי-לִי לְעַם: וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד אִישׁ אֶת-רֵעֵהוּ וְאִישׁ אֶת-אָחִיו לֵאמֹר דַּעוּ אֶת-יְהוָה כִּי-כֹלֵם יִדְעוּ אוֹתִי לְמִקְטָנָם וְעַד-גְּדוֹלָם נְאֻם-יְהוָה כִּי אֶסְלַח לְעוֹנֵם וְלִחְטָאתֵם לֹא אֲזַכֵּר-עוֹד"

(ירמיהו לא, ל-לג)

בברית זו ניתן למצוא שני חידושים: הראשון - שהקב"ה ישים את תורתו בקרבנו ויכתוב אותה על ליבנו. השני - שהוא יסלח לעוונותינו ולא יזכור עוד את חטאותינו. מייד לאחר שהנביא מגלה לקורא שני עניינים אלה, נכתב משפט המופיע במקומות רבים בכתבי הקודש: "וְהִיְיִתִּי לָהֶם לְאֱלֹהִים וְהִמָּה יְהִי-לִי לְעַם". על פי חז"ל, משפט זה מהווה את הגדרת היסוד של הגאולה. באותה סעודה, כפי שקראנו, כתוב שישוע: "לקח) כֵּן גַּם אֶת הַכּוֹס אַחֲרֵי הַסְּעוּדָה, וְאָמַר: "הַכּוֹס הַזֶּה הִיא הַבְּרִית הַחֲדָשָׁה בְּדָמֵי הַנְּשָׂפָךְ"

בַּעֲדָכֶם" על פי המסורת, הכוס לאחר הסעודה נקראת כוס הגאולה, לפיכך הברית החדשה קשורה לגאולה. שאול השליח לימד אף הוא על מצווה זו:

"כי-בן קבלתי אני מן-הָאָדוֹן ומִסֵּרְתִי לָכֶם כִּי הָאָדוֹן יִשׁוּעַ בְּלִילָה אֲשֶׁר-נִמְסַר בוֹ לְקַח אֶת-הַלֶּחֶם: וַיְבָרֵךְ וַיְבַצֵּעַ וַיֹּאמֶר קְחוּ אִכְלוּ זֶה גּוֹפִי הַנִּבְצָע בְּעֲדָכֶם עֲשׂוּ-זֹאת לְזִכְרִי: וְכִמוֹ-בֶן אֶת-הַכּוֹס אַחַר הַסְּעוּדָה וַיֹּאמֶר הַכּוֹס הַזֹּאת הִיא הַבְּרִית הַחֲדָשָׁה בְּדָמֵי עֲשׂוּ-זֹאת לְזִכְרִי בְּכָל-זְמַן שִׁתְּשִׁתּוּ: כִּי בְּכָל-זְמַן שִׁתְּאֲכְלוּ אֶת-הַלֶּחֶם הַזֶּה וְתִשְׁתּוּ אֶת-הַכּוֹס הַזֹּאת הַזֶּכֶר תִּזְכְּרוּ אֶת-מוֹת אֲדֹנָינוּ עַד כִּי יָבוֹא: לְכֵן מִי שִׁיאֲכַל מִן-הַלֶּחֶם הַזֶּה אוֹ-יִשְׁתֶּה מִכּוֹס הָאָדוֹן שְׁלֵא כְּרָאוּי יֵאָשֶׁם לְגוֹף אֲדֹנָינוּ וְלְדָמוֹ: יִבְחַן הָאִישׁ אֶת-נַפְשׁוֹ וְאֵז יֵאָכַל מִן-הַלֶּחֶם וַיִּשְׁתֶּה מִן-הַכּוֹס: כִּי הָאֲכַל וְהִשְׁתֶּה שְׁלֵא כְּרָאוּי אֲכַל וְשִׁתֶּה דֵין לְנַפְשׁוֹ לְפִי שְׁלֵא-הִפְלָה אֶת-גּוֹף הָאָדוֹן: בְּגִלְל הַדְּבָר הַזֶּה יֵשׁ-בְּכֶם חוֹלִים וְחַלְשִׁים רַבִּים וְהִרְבָּה יִשְׁנוּ הַמּוֹת: כִּי אִם-נִבְחַן אֶת-נַפְשׁוֹ לֹא נִהְיֶה נְדוֹנִים: וְכִשְׂאֲנוּ נְדוֹנִים נִסָּר עַל-יַד הָאָדוֹן כְּדִי שְׁלֵא נַחֲבֵיב עַם-הָעוֹלָם: עַל-בֶּן אֲחִי בְּהוֹעֲדָכֶם יַחַד לֵאכֹל הַמֶּתִינִי זֶה לָזֶה: וְכִי-יִרְעַב אִישׁ יֵאָכַל בְּבֵיתוֹ פֶּן-תִּגְעוּרוּ לְאִשְׁמָה וַיִּתֵּר הַדְּבָרִים אֶתְקֵן בְּבֵאִי" (האגרת הראשונה אל הקורינתים יא, כג-לד)

שאול השליח הבין בבירור שפעולתו של ישוע על העץ, אותה מסמלת מצוות סעודת האדון, קשורה לברית החדשה. אנחנו למדים מדבריו של שאול שמטרת המצווה היא להזכיר לאנשים את מותו של ישוע על הצלב (פדיון החוטאים) עד שהוא יחזור. עקב חשיבות מצווה זו והמשמעות הרבה המתלווה אליה, הזהיר שאול את האנשים (המאמינים בלבד!) לקחת את הלחם ויין אך ורק באופן ראוי, כלומר לא בקלות ראש, אלא בכוונה הנכונה וברצינות. כוונתו של שאול כאשר הוא אומר: "יִבְחַן הָאִישׁ אֶת-נַפְשׁוֹ וְאֵז יֵאָכַל מִן-הַלֶּחֶם וַיִּשְׁתֶּה מִן-הַכּוֹס" היא שכל אחד ואחת מהמאמינים צריך לעשות חשבון נפש קודם שייקח חלק בסעודת האדון. במידה ומישהו לוקח את סעודת האדון באופן לא ראוי, חס וחלילה, יכולות להיות לכך תוצאות הרות אסון, ככתוב: "יֵשׁ-בְּכֶם חוֹלִים וְחַלְשִׁים רַבִּים וְהִרְבָּה יִשְׁנוּ הַמּוֹת".

לסיכום, הטבילה וסעודת האדון הינם שני עניינים מיוחדים ומשמעותיים מאד עבור קהילת המשיח, ולפיכך צריך כל מאמין ללמוד את המצוות והכללים הקשורים בהם.

פרק ו'

- (1) לכל אדם שנגאל ממצרים היה:
 - (א) לב נכון כלפי הקב"ה
 - (ב) הרבה מעשים טובים
 - (ג) אמונה במשה רבנו
 - (ד) חווית פסח
- (2) המוטיב המרכזי בכל סוג של קורבן הוא?
 - (א) תפילה
 - (ב) דם
 - (ג) סבל
 - (ד) צום
- (3) יציאת מצרים מסמלת את:
 - (א) אמונתנו בישוע המשיח
 - (ב) תוצאת קיום המצוות
 - (ג) כוחו של עם ישראל
 - (ד) אין תשובה נכונה
- (4) כדי להיות חלק מקהילת המשיח, חייב כל אדם:
 - (א) להיות יהודי
 - (ב) להאמין בסמכותה של התורה בלבד
 - (ג) להיות צדיק
 - (ד) להאמין בישוע הוא קורבן הפסח שלו
- (5) קהילת המשיח נקראת:
 - (א) לשרת את ה'
 - (ב) ללמוד גמרא בלבד
 - (ג) להצליח בעולם הזה מבחינה חומרית
 - (ד) לקבל כבוד ואהבה מהציבור

- 6) קהילת המשיח יכולה לשרת את ה' אך ורק כאשר היא?
(א) מציינת לרצונו של ה'
(ב) משרתת בעזרת משיחת רוח הקודש
(ג) תשובות א' ו-ב' נכונות
(ד) אין תשובה נכונה
- 7) כל אדם יכול לשרת את ה' במצבו הנוכחי.
(א) נכון
(ב) לא נכון
- 8) כמה ימים בשבוע מיועדים לעבודת ה'? _____
- 9) דניאל עסק בעבודת ה' _____ פעמים כל יום.
- 10) מכיוון שישוע קם מהמתים ביום ראשון, עברה השבת מהיום השביעי ליום הראשון.
(א) נכון
(ב) לא נכון
- 11) כדי לשרת את הקב"ה, צריך כל מאמין להשתמש ב _____
(א) כוחו הגשמי
(ב) חוכמתו
(ג) רגשותיו
(ד) מתנות הרוח
- 12) אין זה מספיק רק לדעת את רצונו של האלוהים, חובה גם _____ בחיינו!
- 13) חובת כל מאמין לבשר על האמונה.
(א) כן
(ב) לא
- 14) תלמיד של ישוע צריך:
(א) לעשות תלמידים
(ב) לעודד אנשים שקיבלו את הבשורה להיטבל
(ג) ללמד מאמינים לשמור את מצוות ישוע
(ד) כל התשובות נכונות
- 15) מותו, קבורתו, ותחייתו של ישוע המשיח נמשלו ל _____.

16) מועמד לטבילה צריך:

- א) להכיר בהיותו חוטא
- ב) להכריז את רצונו לעזוב את החטא ולציית לישוע
- ג) לקבל באמונה את מותו של ישוע ככפרה על כל חטאיו
- ד) להאמין שישוע קם ממתים
- ה) כל התשובות נכונות

17) סעודת האדון קשורה ל _____ החדשה.

18) בסעודת האדון, המצה מסמלת את _____ של ישוע והיין מסמל את _____ של ישוע.

19) מותר לכל אדם לקחת חלק בסעודת האדון, גם אם אינו מאמין בישוע עדיין.

- א) נכון
- ב) לא נכון

20) על אף שפלוני לקח את סעודת האדון באופן לא ראוי, לא יהיו לכך השלכות גשמיות.

- א) נכון
- ב) לא נכון

פרק ו'

- (1) ד
- (2) ב
- (3) א
- (4) ד
- (5) א
- (6) ג
- (7) לא נכון
- (8) 7
- (9) 3
- (10) לא נכון
- (11) ד
- (12) ליישמו
- (13) כן
- (14) ד
- (15) טבילה
- (16) ה
- (17) ברית
- (18) גופו, דמו
- (19) לא נכון
- (20) לא נכון

תורה וישועה

ניתן לפרש את המילה "ישועה" כאחדות בין האדם לאלוהים. השאלה הראשונה שנבחן בפרק זה היא: האם יש תפקיד לתורה בעניין ישועת בני האדם? על מנת שנוכל להבין את מטרת התורה ביחס לשאלה זו, עלינו להבין קודם לכן את משמעות הברית שכרת הקב"ה עם אברהם אבינו. בנוגע לכך כתב שאול השליח:

"וְהִנֵּה לְאַבְרָהָם נִאֶמְרוּ הַהִבְטָחוֹת וְלִזְרַעוֹ וְלֹא-אָמַר וְלִזְרַעִי כְּאֵלוֹ לְרַבִּים אֲלֵא כְּאֵלוֹ לְיַחִיד וְלִזְרַעוֹ וְהוּא הַמְּשִׁיחַ: וְזֹאת אֲנִי אֹמֵר כִּי בְרִית אֲשֶׁר קִיְּמָה הָאֱלֹהִים מֵאִזְ לִימֹת הַמְּשִׁיחַ לֹא תֻכַּל הַתּוֹרָה הַבְּאָה אַחֲרֵי אֲרְבַּע מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה לְהַפְרֹתָ אוֹתָהּ וּלְבַטֵּל אֶת-הַהִבְטָחָה" (האגרת אל הגלטים ג, טז-יז)

בפסוקים אלה אנחנו מוצאים שתי נקודות חשובות: הראשונה, שקיים קשר בין ברית אברהם והמשית, גואל ישראל. השנייה, שהתורה אינה יכולה לבטל או להפר את הברית שנכרתה 430 שנה קודם לכן. חשוב להדגיש שהברית עם אברהם לא נועדה לאברהם או ליהודים בלבד, אלא לאנושות כולה, ככתוב: "וְנִבְרַכְוּ בְךָ כָּל מְשֻׁפָּחַת הָאָדָמָה" (בראשית יב, ג). לברית אברהם ולתורה יש משהו במשותף והוא ששתיהן מתייחסות לעניין הצדקה. התורה מגדירה מהי צדיקות, ואילו ברית אברהם מראה את הדרך לכך. על פי ברית אברהם כיצד יוכל האדם למצוא הצדקה? התשובה נמצאת בספר בראשית: "וְהָאָמֵן (אברהם) בִּיהוָה וַיַּחֲשֶׁבֶה לֹו צְדָקָה" (בראשית טו, ו). פסוק זה מלמד את הקורא שצדקה בעיני ה' תלויה באמונה ואינה מבוססת על מעשים טובים (קיום המצוות). אם כך, מדוע ניתנה התורה? הסיבה היא שעם ישראל לא חי על פי האמונה שהיתה לאבות, ולכן נתן אלוהים למשה את התורה על מנת לגלות לבני ישראל כמה רחוקים הם מרצונו של הקב"ה ולהדריךכם חזרה לאמונה.

★ האם התורה עוזרת להבחין בין מעשים טובים ומעשים רעים?

(א) כן

(ב) לא

בבראשית ט"ו, אמונתו של אברהם נחשבה לו לצדקה, ולפיכך ניתן לומר שכל מעשה הנעשה ללא אמונה הוא חטא. לדוגמה, כאשר אחיו של יוסף חטאו נגדו (מכירת יוסף לעבדות במצרים) הם עשו זאת עקב חוסר אמונה. הדבר נכון גם לגבי העברים שחיו במצרים, אשר לא האמינו לקריאתו של משה בפעם הראשונה.

ה' נתן לעם ישראל את התורה לאחר יציאת מצרים (הגאולה הראשונה), כלומר הקב"ה לא נתן לעם ישראל את התורה כדי שהוא ייגאל. חשוב שנבין את משמעות סדר האירועים ומה הם מסמלים. ניתן לומר במילים אחרות שעל ידי קיום מצוות התורה לא ניתן להיושע, ושאלו אף ביאר זאת בדבריו: "מִפְּנֵי שְׂמִמְעֵי הַתּוֹרָה לֹא-יִצְדָּק לְפָנָיו כָּל-בְּשָׂר" (האגרת אל הרומים ג, כ). אלוהים פדה את בני ישראל מהעבדות במצרים על ידי דמו של השה, קורבן הפסח. רק לאחר שבני ישראל נפדו, נתן להם הקב"ה את התורה. יש משמעות לעובדה שמתן התורה התרחש בדיוק חמישים יום לאחר יציאת מצרים, מאחר והמספר חמישים קשור למושג חירות (או "דרור", כמו בשנת היובל). עלינו להבין שהחירות ניתנה לנו לא על מנת שנהייה חופשיים לעשות איש כרצונו, אלא כדי שנוכל לשרת את ה' לפי רצונו (אותו מגלה לנו התורה).

★ על מנת שעם ישראל יוכל להיות עדת צדיקים, אלוהים סיפק לו:

(א) מן במדבר

(ב) את התורה

(ג) ניצחון על המצרים

(ד) אין תשובה נכונה

רק מי שנפדה על ידי קורבן הפסח, יכול ללכת בדרכי ה', משמע לצאת ממצרים. חשוב להבין את הכתוב בתורה אודות יציאת מצרים ומתן התורה, מאחר ודברים אלה נועדו להצביע על הגאולה האמיתית העתידית שתבוא בזכות משיח צדקנו, ישוע מנצרת. בברית החדשה, הדגיש שאול את העובדה שלתורה יש שתי מטרות: הראשונה, לשים על מצפוננו את החטא בחיינו ככתוב: "כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הִצַּעַת הַחַטָּא" (האגרת אל הרומים ג, כ), או במילים אחרות - התורה מגלה לקוראים בה את הצורך בגאולה. המטרה השנייה היא להראות לאנשים את אורח החיים בו עליהם ללכת. קיים דמיון רב בין שתי המטרות הללו, מאחר וכאשר פלוני לומד על ציפיותיו של אלוהים מבני האדם (רצונו של הקב"ה), הוא יבין את הצורך בסליחת חטאים, כלומר בגאולה.

תשובות: (א) כן

(ד) אין תשובה נכונה

★ אין היום מקום לתורה עבור אלה שקיבלו את הבשורה:

(א) נכון

(ב) לא נכון

אף על פי שהתורה יכולה לגלות לכל אדם את חטאיו, רק למאמין בישוע המשיח יש את היכולת ליישם את צדקת התורה בחייו. מדוע? הסיבה לכך היא שלפני שמישהו נושע דרך אמונה בבשורה, כלומר בעבודתו של ישוע המשיח, הוא משועבד לחטא ואינו מסוגל לצאת לחופשי מעבודת רוחנית זו בכוחו שלו. כפי שראינו מוקדם יותר, ההיסטוריה של עם ישראל מסמלת את מצבו הרוחני של כל אדם. לפיכך, בני ישראל, בעודם עבדים לפרעה, לא היו יכולים לצאת מאותו מצב ללא עזרתו של הקב"ה. לעומת זאת, לאחר שקיבל פלוני את מסר הבשורה והגיב לה באמונה, מתחולל בו שינוי רוחני בעל השלכות גשמיות ורוחניות. שאול לימד על אודות שינוי זה:

"לִכְן מִי שֶׁהוּא בְּמִשִּׁיחַ בְּרִיָּה תְּדַשָּׁה הוּא הָרֵאשֹׁנוֹת עֲבְרוּ הֵנָּה הַכֹּל
נְעִשׂוּ תְּדַשׁוֹת" (האגרת השנייה אל הקורינתים ה, יז)

במילים אחרות, כל מאמין בישוע הוא אדם חדש. למעשה, במקום אחר בברית החדשה שאול השליח אף השתמש בביטוי "האדם הישן" על מנת לתאר את האדם טרם שנושע. חשוב להבין שקיימות שתי השלכות עיקריות לחוויית הישועה:

(א) קבלת הזכות להיכנס למלכות האלוהים.

(ב) היכולת (הפוטנציאל) לחיות לפי רצונו של הקב"ה.

בנוגע לסעיף ב', ציווה שאול את המאמינים:

"לְסוּר מִדְּרֻכֵיכֶם הָרֵאשֵׁנִים וּלְפִשֵׁט אֶת-הָאָדָם הַיֵּשֵׁן הַנִּשְׁחָת
בְּתַאֲוֹת רְמִיָּה: לְהִתְחַדֵּשׁ בְּרוּחַ שְׂכָלְכֶם: וּלְלַבֵּשׂ אֶת-הָאָדָם הַחֲדָשׁ
הַנִּבְרָא בְּדְמוּת אֱלֹהִים בְּצִדְקָה וּקְדֻשַׁת הָאֱמֶת"
(האגרת אל האפסים ד, כב-כד)

מפסוקים אלה לניתן לדלות ולהבין מידע רב לגבי תכנינו של אלוהים עבור כל אדם. עלינו לזכור שהדברים הללו, אותם לימד שאול, מיועדים למאמינים בלבד! הסיבה היא שאך ורק למאמינים יש את רוח הקודש בקרבם המעניק להם את הכוח העל טבעי הנדרש כדי ליישם את הנאמר בחייהם. בסופו של הקטע שציטטנו כתוב: "אֶת-הָאָדָם הַחֲדָשׁ הַנִּבְרָא בְּדְמוּת אֱלֹהִים בְּצִדְקָה וּקְדֻשַׁת הָאֱמֶת". מטרתו של פסוק זה היא ללמד את הקורא שרק על ידי אמונה בישוע ניתן להביא לידי מימוש את רצונו של אלוהים בנוגע לבריאת האדם. אין זה מקרה ששאול השתמש בלשון התורה, כפי שמופיע

בספר בראשית, כאשר אמר: "בְּדִמוֹת אֱלֹהִים" (ראה בראשית א, כו). בהמשך אותו פסוק מופיעות גם המילים: "בְּצִדְקָה וּקְדוּשַׁת הָאֱמֶת", לפיהן מי שקיבל סליחת חטאים, דרך אמונה בישוע המשיח, והפך לאדם חדש ורוחני, מקבל גם משמעות חדשה (נוספת) לתורה. מדוע? "כִּי יְדַעִים אֲנַחְנוּ שֶׁהַתּוֹרָה רוּחֵנִית" (האגרת אל הרומים ז, יד). משמעות הדברים היא שעד שפלוני נושע והופך לאיש רוחני, אין הוא יכול לאמץ את התורה כאורח חיים באופן מלא, אלא רק להבין על ידה שהוא חוטא ("כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה דַּעַת הַחֲטָא") ושהוא זקוק לישועה.

★ לתורה שתי מטרות: אחת עבור אנשים שטרם מאמינים בישוע, השנייה עבור אותם אנשים שקיבלו אותו בתור גואלם האישי:

(א) הצהרה זו נכונה

(ב) הצהרה זו אינה נכונה

שאל התייחס לסוגיה זו באגרתו אל הרומים:

"עַל-כֵּן עָתָה אֵין-אֲשֶׁמָּה בְּאֵלֶּה אֲשֶׁר הֵם בְּמִשְׁחַת יִשׁוּעַ [הַמַּתְהַלְכִים שְׁלֹא כַּבֶּשֶׂר אֱלֹא לְפִי הָרוּחַ]: כִּי תוֹרַת רוּחַ הַחַיִּים אֲשֶׁר בְּמִשְׁחַת יִשׁוּעַ הוֹצִיאָה אֶתִּי לְחַפְשִׁי מִתּוֹרַת הַחֲטָא וְהַמּוֹת: כִּי מֵה-שְׁלֹא יָכְלָה הַתּוֹרָה לַעֲשׂוֹת מִפְּנֵי שֶׁנִּחְלַשׁ כַּחַה עַל-יְדֵי הַבֶּשֶׂר אֶתִּי עֲשֵׂה הָאֱלֹהִים בְּשִׁלְחוֹ אֶת-בְּנוֹ בְּדִמְיוֹן בֶּשֶׂר הַחֲטָא וּבְעֵד הַחֲטָא וַיִּרְשִׁיעַ אֶת-הַחֲטָא בְּבֶשֶׂר: כְּדֵי שֶׁתִּקְנִים צְדָקַת הַתּוֹרָה בְּנוֹ הַהֹלְכִים לֹא-כְדֶרֶךְ הַבֶּשֶׂר כִּי אִם-לְפִי הָרוּחַ: כִּי בְּנֵי הַבֶּשֶׂר יִהְיוּ בְּדַבְרֵי הַבֶּשֶׂר וּבְנֵי הָרוּחַ בְּדַבְרֵי הָרוּחַ: כִּי-מִחֲשַׁבֶּת הַבֶּשֶׂר הִיא הַמּוֹת וּמִחֲשַׁבֶּת הָרוּחַ הִיא הַחַיִּים וְהַשְּׁלוֹם: מִפְּנֵי שֶׁמִּחֲשַׁבֶּת הַבֶּשֶׂר רַק שׁוֹנֵאת אֱלֹהִים הִיא בְּאֲשֶׁר לֹא תִשְׁתַּעֲבֵד לַתּוֹרַת הָאֱלֹהִים וְאֵף לֹא תוֹכַל: כָּל-אֲשֶׁר בְּבֶשֶׂר יִסּוּדָם לֹא יוֹכְלוּ לִהְיוֹת רְצוּיִם לְאֱלֹהִים" (האגרת אל הרומים ח, א-ח)

מפסוקים אלה ניתן לראות ששאל מאשר את העובדה שאלה שקיבלו את הבשורה לא תהיה בהם אשמה בעיני הקב"ה. הביטוי "לא תחת משפטה של התורה" מבטא רעיון זה בצורה אחרת. עולה כעת השאלה: מהי הסיבה שהאנשים אשר קיבלו את הבשורה לא יישפטו? על מנת שנוכל להשיב על שאלה זו עלינו לזכור שעונשה של התורה הוא מוות. באגרת אל הרומים ו, ח כתוב: "וְהִנֵּה אִם-מִתְּנֵנוּ עִם-הַמִּשְׁחַת נֶאֱמֵין כִּי-גַם-נִחְיֶה עִמּוֹ", כלומר חלק מקבלת ישוע כמשיחנו וגואלנו אומר שאנחנו מקבלים את הקורבן שהוא עשה בעדנו פעם אחת ולתמיד. בדומה לאדם שנשלחו חטאיו על ידי הקרבת

הקורבנות בבית המקדש, כך המאמין בישוע כמשיח מאמין שהוא שילם את המחיר במותו.

בירמיהו לא, לא-לד מתאר הנביא ברית חדשה אשר יכרות ה' עם עמו, ובה הוא יכתוב את תורתו על ליבם:

"לא כברית אשר כרתתי את-אבותם ביום החזיקי בידם להוציאם מארץ מצרים אשר-המה הפרו את-בריתי ואנכי בעלתי בס נאם-יהוה: כי זאת הברית אשר אכרת את-בית ישראל אחרי הימים ההם נאם-יהוה נתתי את-תורת בקרבם ועל-לבם אכתבנה והייתי להם לאלהים והמה יהיו-לי לעם: ולא ילמדו עוד איש את-רעהו ואיש את-אחיו לאמר דעו את-יהוה כי-כולם ידעו אותי למקטנם ועד-גדולם נאם-יהוה כי אסלח לעונם ולחטאתם לא אזכר-עוד: כה אמר יהוה נתן שמש לאור יומם חקת ירח וכוכבים לאור לילה רגע הים ויהמו גליו יהוה צבאות שמו:"

כמאמינים, חסידי ישוע המשיח, עלינו להבין שחלק מקבלת כפרתו של ישוע בחיינו אומרת שכיום תורתו כתובה על ליבנו. בנוסף, ה' נתן לנו את רוח הקודש הנותן לנו את היכולת לחיות לפי הרוח ולא לפי הבשר, כלומר להישמע לרצונו של הקב"ה ולא ליצר הרע. באגרת אל הרומים ח, ב כתוב: "כי תורת רוח התיישב בך בישוע הוציא אתי לחפשי מתורת החטא והמוות". עלינו לשים לב לביטוי "תורת רוח התיישב", שכוונתו היא שבהדרגת רוח הקודש המאמינים בישוע יכולים לציית לדבר האלוהים ולא לחיות או להתנהג כחוטאים. שאול השתמש בפסוק זה בשני מונחים: "תורת רוח התיישב" ו-"תורת החטא והמוות", המייצגים את שתי הדרכים היחידות העומדות לפני כל אחד ואחת מאיתנו בחיים אלה. כפי שלמדנו, מאז חטא עץ הדעת, האנושות כולה נולדה ל-"תורת החטא והמוות". רק על ידי אמונה בישוע המשיח ניתן לחיות לפי "תורת רוח התיישב".

חשוב להבהיר שעל אף העובדה שהמילה "תורה" מופיעה פעמיים בפסוק שציטטנו, אין לה שום קשר לתורת משה, אלא מדובר כאן על דרך חיים. לעומת זאת, בפסוק ג' כוונת המילה "תורה" היא לתורת משה, ככתוב: "כי מה-שלא יכלה התורה לעשות מפני שנגחלש כחה על-ידי הבשר אתו עשה האלהים בשלחו את-בנו..." לפי דברי שאול, לתורת משה אין את הכוח לשנות את מצבה של האנושות. במילים אחרות, שאול מסביר לנו שכתוצאה מהיותינו אנשים חוטאים, נחלש כוחה של התורה על ידי הבשר, אך לא עקב כשלון כלשהו של התורה עצמה. כאשר פלוני מאמין בישוע המשיח, ומקבל את רוח הקודש, הוא נעשה לכלי באמצעותו נגלית צדקת התורה באופן אמיתי, ככתוב בפסוק ד': "כדי שתקנים צדקת התורה בנו ההלכים לא-כדרך הבשר כי אם-לפי הרוח". מפסוק

זה אנחנו למדים שרוח הקודש ידריך את המאמין על פי צדקת התורה. לפני שמישהו בא לאמונה בישוע כמשיח וגואל, כל מחשבותיו הן על פי הבשר בלבד, ואינן יכולות להשתעבד לרצון אלוהים, ככתוב: "מִפְּנֵי שְׂמֵחַ שְׂשֻׁבַת הַבָּשָׂר רַק שָׁנְאַת אֱלֹהִים הִיא בְּאִשָּׁר לֹא תִשְׁתַּעֲבֹד לַתּוֹרַת הָאֱלֹהִים וְאֵף לֹא תוֹכַל:" (האגרת אל הרומים ח, ז). חשוב לציין שבשפה המקורית, המילה המתורגמת בתור "תִּשְׁתַּעֲבֹד" היא ὑποτάσσεται (הוֹפָא וְטָסְטִי), שהגדרתה הכללית היא להיכנע, לציית. במקרה זה, הכוונה היא סירוב לכל הוראה שהיא שמקורה בתורת האלוהים. לעומת זאת, כאשר פלוני נושע, מחשבותיו משתנות בעזרת רוח הקודש המדריך אותו לרצות לחיות בהתאם לצדקת התורה (רצון אלוהים). עולה לפיכך השאלה, כיצד אנחנו, חסידי ישוע המשיח, יכולים וצריכים לחיות כיום לפי התורה?

מאז חורבן בית המקדש השני ועד היום חל שינוי במעמדה של התורה. חשוב לציין שללא בית מקדש בלתי אפשרי לקיים את התורה. עובדה זו אינה מקרית, אלא היא מצביעה על תכניתו ורצונו של הקב"ה, ככתוב בנבואתו של הושע:

"כִּי יָמִים רַבִּים יֵשְׁבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵין מֶלֶךְ וְאֵין שָׂר וְאֵין זָבַח וְאֵין מִצְבֵּה וְאֵין אֲפוֹד וּתְרָפִים: אַחַר יֵשְׁבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְקִשׁוּ אֶת-יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת דָּוִד מֶלֶכָם וּפְחָדוּ אֵל-יְהוָה וְאֵל-טוֹבוֹ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים"
(הושע ג, ד-ה)

קיימת הסכמה בין הפרשנים שהושע ניבא כאן על פרק הזמן שתחילתו עם חורבן בית שני ועד אחרית הימים. מדברי נבואה זאת אנחנו למדים שבמהלך תקופה זו התורה לא תהיה תקפה. מדוע? משום שללא בית המקדש לא ניתן לקיים יותר מ-250 מצוות מתוך תרי"ג מצוות. מדוע עובדה זו היא כה חשובה ורבת משמעות? עלינו להבין שעל אף שיש בתורה 613 מצוות, היא נחשבת כיחידה אחת. על מנת להדגיש נקודה זאת, פסקו חז"ל שאם בספר תורה יש אפילו טעות אחת, הספר כולו פסול. יעקב השליח לימד אף הוא את אותו עיקרון:

"כִּי אִישׁ אִשָּׁר יִקִּים אֶת-כָּל-הַתּוֹרָה וְנִכְשַׁל בְּאַחַת מִמִּצְוֹתֶיהָ נִדּוֹן עַל-כֻּלּוֹ"
(אגרת יעקב ב, י)

★ האם יש למישהו סיכויים גבוהים יותר להיכנס למלכות האלוהים במידה והוא קיים את כל התורה אך נכשל במצווה אחת בלבד, לעומת אדם אחר אשר חטא רבות?

(א) כן

(ב) לא

נוכל כעת להבין את הפסוק: "גְלוֹי וְיָדוּעַ שְׁבֵתוֹרָה לֹא-יִצְדָּק הָאָדָם לִפְנֵי הָאֱלֹהִים" (האגרת אל הגלטים ג, יא). כאשר האדם מנסה למצוא הצדקה על ידי התורה (קיום המצוות בלבד), בסופו של דבר הוא יורשע. בברית החדשה נמצא ביטוי המופיע כעשר פעמים, המתורגם לרוב לעברית כ"כפוף לתורה" (ὕποθ νόμον). מרבית האנשים מבינים שכוונת הביטוי היא למישהו הכפוף לסמכותה של התורה, אולם כאשר שאול השתמש בביטוי זה כוונתו היתה קצת אחרת. משמעות ביטוי זה לפי שאול היא שכל מי שכפוף לסמכותה של התורה בלבד דינו הוא אחד - מוות, קרי הפרדה נצחית מה'. כפי שכבר למדנו, מחיר כבד מנשוא זה שולם במלואו על ידי מותו של ישוע בעד כל המאמין במותו ותחייתו.

עולה כעת שאלה חדשה עבור המאמינים במותו ותחייתו של ישוע המשיח: אם מתנו עבור התורה, האם אנחנו פטורים מלחיות על פי צדקתה? לפני שנלמד כיצד ניתן לחיות על פי צדקת התורה וליישמה בחיינו, עלינו לנסות להבין כיצד רואים הרבנים את התקופה בה אנחנו חיים כיום (מחורבן בית שני ועד ימינו), וכיצד רואה הברית החדשה את אותה התקופה. על פי דברי חז"ל, מצוות דרבנן תקפות עד לבניית בית המקדש השלישי, אך לא תורת משה. כתלמידי ישוע המשיח אנחנו הולכים לאור דבר האלוהים החי ולא על פי חוכמת האדם (מצוות דרבנן).

ישוע לימד על כך באומרו:

"הַתּוֹרָה וְהַנְּבִיאִים נָתַנוּ עֵד-יּוֹחֲנָן וּמִן-אֲזִי וְהַלְאָה בְּשׁוֹרֵת מַלְכוּת
הָאֱלֹהִים וְכָל-אִישׁ בְּיַד חֲזָקָה יָבֹוא בָּהּ" (הבשורה על פי לוקס טז, טז)

עלינו להיזהר שלא לטעות בהבנת פסוק זה. הפירוש הנכון לפסוק זה הוא שיוחנן המטביל הכריז על המטרה העיקרית של התנ"ך - אחדות עם האלוהים באמצעות הגאולה והפדיון השייכים לתפקידו הראשון של המשיח. בנוסף, קרא יוחנן שהגיע הזמן לענות לבשורה זו. סופו של הפסוק אומר: "(ה' תוכלם) הֵב אוֹבוּ! הִקְזַח דִּבְּ שִׂיא-לִכְן" מכאן אנחנו למדים שהעיקר בתנ"ך הוא הכניסה למלכות ה', וכי התורה והנביאים מכריזים בקול אחד את חשיבות ודחיפות העניין, למען ימצא כל אדם ראוי ומוכן להיכנס אליה.

שאל נתן לנו פסוק נוסף שנועד לבאר עניין זה: "כִּי הַמְּשִׁיחַ סוֹף הַתּוֹרָה" (האגרת אל הרומים ז, ד). לצערנו, מאמינים ותיאולוגים רבים בוחרים לפרש פסוק זה בצורה מוטעית לפיה האמונה בישוע מביאה את הסוף לתורה. חשוב לדעת שבשפה המקורית, המילה המתורגמת כ"סוף", היא (טלוס) שמשמעותה בהקשר זה היא "מטרה" או "יעד". במילים אחרות, הקב"ה נתן את התורה על מנת שנראה ונכיר את חטאותינו מה שיגרום לנו לחפש את הגאולה על ידי משיח צדקנו. אם הפירוש הנכון לפסוק שציטטנו היה באמת סוף התורה, על כל המשתמע מכך, היתה נוצרת סתירה עם דבריו הקודמים של שאול: "כִּדְי שְׁתֵּקִים צִדְקַת הַתּוֹרָה בָּנוּ הַהֲלָכִים לֹא-כְדֹרֶךְ הַבְּשָׂר כִּי אִם-לְפִי הָרוּחַ", מהם אנחנו רואים את הקשר העמוק בין רוח הקודש לתורת ה'. הפסוק הבא הינו בעל חשיבות רבה מפני שהוא נועד לעזור לנו להבין את משמעות התורה לגבי המאמינים כיום וכן את מעמדנו החדש:

"אָבֶל עֲתָה פְּטוּרִים אֲנַחְנוּ מִן-הַתּוֹרָה כִּי מִתְּנוּ לְאִשָּׁר הָיִינוּ זְקוּקִים
לוֹ לְמַעַן נַעֲבֹד מֵעַתָּה לְפִי חֲדוּשׁ הָרוּחַ וְלֹא לְפִי-יִשָּׁן הַכְּתָב"
(האגרת אל הרומים ז, ו)

[צוטט מתוך: מהדורה שמינית חדשה מתוקנת, 1885]

התרגום המודרני אומר:

"אָבֶל כָּעַת, לְאַחַר שִׁמְתָנוּ לְגִבִּי מֵה שִׁכְבַּל אוֹתָנוּ, שִׁחְרָנוּ מִן הַתּוֹרָה
כְּדִי לַעֲבֹד אֶת אֱלֹהִים בַּחֲדָשׁוֹת הָרוּחַ וְלֹא בִישָׁן שֶׁל אוֹת כְּתוּבָה."

"vui δὲ κατηγορήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες
ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν καινότητι
πνεύματος καὶ οὐ παλαιότητι γράμματος"

תרגום מילולי מיוונית:

"אבל עתה פטורים אנחנו מהתורה, מתנו במה שנכבלנו, למען נעבוד בחידוש הרוח, ולא ביושן הכתוב".

הדבר הראשון המופיע כאן הוא: "עֲתָה פְּטוּרִים אֲנַחְנוּ מִן-הַתּוֹרָה". זו טעות לחשוב שכוונתו של משפט זה היא שאין עוד משמעות לתורה. עלינו לשים לב לעובדה שבהמשך כתוב: "כִּי מִתְּנוּ". השאלה המתבקשת היא: מדוע כתב שאול "כִּי מִתְּנוּ" מיד אחרי "עֲתָה פְּטוּרִים אֲנַחְנוּ מִן-הַתּוֹרָה"? התשובה לכך היא על מנת ללמד את הקורא שהמאמינים פטורים מהעונש של התורה, כלומר המוות הרוחני (פירוד נצחי מהקב"ה). מדוע פטורים אנחנו מהמוות? משום שמתנו עם המשיח. טעות היא לפרש את הפסוק

כאילו המאמינים פטורים מהאמת הנמצאת בתורה. הביטוי "כִּי מֵתָנוּ" מתייחס למותו של ישוע על הצלב ואנחנו, תלמידי, מתנו יחד איתו.

גם לגבי חציו השני של הפסוק נוכל להגיע להבנה הנכונה, אם כתלמידי ישוע המשיח נזכור תמיד שמוטלת עלינו האחריות לחקור וללמוד את דבר ה' וכוונתו על פי האמת שבו. מצער לדעת שקיימים תרגומים שמקריאה בהם אנחנו עלולים להגיע למסקנות שונות מכוונתם המקורית של כתבי הקודש. לדוגמה, בתרגום המודרני שציטטנו למעלה, שונה סדר המילים ולכן מופיע המשפט: "שְׁחַרְרְנוּ מִן הַתּוֹרָה". כאשר פלוני קורא פסוק המנוסח בצורה זו, הוא עלול להגיע למסקנה שאין לתורה כיום כל מקום בחיי המאמין. על מנת שנוכל לבאר נקודה זו נפרש קודם לכם את הפסוק המדובר:

אבל עתה (לאחר שהאמנו בישוע כמשיח) פטורים אנחנו מהתורה (מעונשה של התורה, דהיינו מהדין ומחיי נצח בגיהנום), מתנו (עם ישוע) במה שנכבלנו (כוחו של החטא שנמצא ביצר הרע), למען נעבוד בחידוש הרוח (ע"י הדרכתו וכוחו של רוח הקודש בחיינו נוכל לעבוד את הקב"ה ונציית לרצונו), ולא ביושן הכתוב (ולא על פי הבשר).

★ לפי דברי ישוע, כל עוד לא רצחתי מישהו קיימתי את המצווה, לא תרצח, אפילו אם יש בלבי שנאה כלפי פלוני (ראה הבשורה על פי מתי ה, כא-כב).

(א) נכון

(ב) לא נכון

לסיכום

בתחילתו של פרק זה הצבנו לפנינו את האתגר לנסות ולהבין את תפקיד התורה בהקשר לישועה. למדנו שהתורה אינה כלי היכול להעניק למישהו ישועה, אלא היא נועדה להראות לקורא בה את הצורך בישועה. ראינו שניתן ללמוד מהתורה את ההבדל בין טוב לרע, כלומר ההבדל בין רצונו של הקב"ה עבור חיינו (הטוב) לעומת רצון הבשר (הרע), ובנוסף, שהתורה (דבר אלוהים) היא רוחנית ומועילה לתלמידי של ישוע המשיח.

לפיכך, כיצד עלינו, תלמידי ישוע המשיח, ליישם את התורה בחיינו? התשובה היא:

(א) על כל מאמין ללמוד את כל כתבי הקודש מספר בראשית עד ספר ההתגלות.

(ב) המאמין צריך לבקש מהקב"ה, בהדרכת רוח הקודש, להראות לו כיצד ליישם

את דברו (הכולל גם את כל המצוות) בחייו.

שאלות לסיכום

פרק ז'

- 1) האם לדעתך קיים קשר בין ברית אברהם אבינו לתורת משה?
 - (א) כן
 - (ב) לא
- 2) ברית אברהם אבינו נועדה ל?
 - (א) יהודים
 - (ב) גויים
 - (ג) תשובות א' ו-ב'
 - (ד) אין תשובה נכונה
- 3) על פי שאול השליח, ביסודה של ברית אברהם אבינו נמצאים?
 - (א) קיום מצוות
 - (ב) קורבנות
 - (ג) מעשים טובים
 - (ד) המשיח
- 4) למרות העובדה שאנשים רבים חושבים שעל ידי קיום המצוות ניתן להיוושע, האמת היא שהתורה ניתנה לאלה ש:
 - (א) מאמינים
 - (ב) כבר נגאלו
 - (ג) תשובות א' וב'
 - (ד) נחשבו כיהודים
- 5) רק אלה שנפדו באמצעות קורבן הפסח היו יכולים:
 - (א) לצאת ממצרים
 - (ב) להיות חלק מעם האלוהים
 - (ג) תשובות א' ו-ב'
 - (ד) אין תשובה נכונה

6) אחד מתפקידי התורה הוא לגלות את חטאותינו ל:

- א) ציבור
- ב) מצפוננו
- ג) שופטים, על מנת להעניש אותנו
- ד) אין תשובה נכונה

7) כל מי שקיבל את ישוע כמשיח הופך להיות?

- א) כומר
- ב) אדם חדש
- ג) מישהו שעזב את עם ישראל
- ד) אלוהים קטן

8) מהן שתי התוצאות העיקריות לאמונה בישוע המשיח?

- א) הזכות להיכנס למלכות ה'
- ב) האפשרות לציית לרצונו של אלוהים
- ג) להיות עשיר וללא דאגות בעולם הזה
- ד) תשובות א' ו-ב'
- ה) תשובות א' ו-ג'
- ו) תשובות ב' ו-ג'

9) רק על ידי _____ יכול האדם להגשים את תכניתו של הקב"ה עבור האנושות?

- א) קיום מצוות
- ב) תורת משה
- ג) מעשים טובים
- ד) אמונה בישוע

10) התורה היא רוחנית ולכן רק למאמינים בישוע יש את היכולת לחיות אותה באופן

מלא?

- א) נכון
- ב) לא נכון

11) מה משמעות הביטוי: "לא תחת התורה"?

- א) אין עוד משמעות לתורה
- ב) לא נידון על ידי התורה
- ג) תשובות א' ו-ב' נכונות
- ד) אין תשובה נכונה

12) כאשר ישוע מת על העץ, מתו עימו באופן רוחני גם כל המאמינים. עקב כך, אין

עוד _____ ביום הדין עבורנו.

(א) תקווה

(ב) עונש

(ג) תפילה

(ד) אין תשובה נכונה

13) מאחר והתורה היא רוחנית, יש לה את הסמכות להביא שינוי ל:

(א) אנושות

(ב) עם ישראל

(ג) מאמינים

(ד) כל התשובות נכונות

14) התורה מדריכה את המאמין לכיוון אחד ורוח הקודש מדריך את המאמין:

(א) לכיוון אחר

(ב) לכיוון טוב יותר

(ג) לאותו כיוון

(ד) תשובות ב' וג'

15) האם התורה עדיין בתוקף היום?

(א) כן

(ב) לא

16) האמונה במשיח פוטרת את המאמין מהתורה. כוונתו של הביטוי היא?

(א) מעונשה של התורה

(ב) מכל דבר הקשור לתורה

(ג) תשובות א' וב'

(ד) אין תשובה נכונה

17) המטרה או היעד של התורה הוא:

(א) קיום מצוות

(ב) עשיית מעשים טובים

(ג) הכרת חסדו של ה', כלומר המשיח, על מנת להיכנס למלכות האלוהים.

(ד) תשובות א' וב'

תשובות לשאלות

פרק ז'

- 1) כן
- 2) ג
- 3) ד
- 4) ג
- 5) ג
- 6) ב
- 7) ב
- 8) ד
- 9) ד
- 10) נכון
- 11) ב
- 12) ד
- 13) ג
- 14) ג
- 15) לא
- 16) א
- 17) ג

חגי ישראל

חגי ישראל תופסים מקום חשוב בכתבי הקודש (התנ"ך והברית החדשה). החגים ניתנו לנו על מנת שזכור את אלוהים - גדולתו, גבורתו, נאמנותו וחסדו. על פי רוב, קשור כל חג לאירוע מסוים שקרה בעבר אותו ציווה עלינו אלוהים לזכור. על אף שהחגים מזכירים לנו את אירועי העבר, יש להם מסר גם לגבי העתיד לבוא. שאול השליח כתב לגבי החגים:

"על-כן לא-ידין איש אתכם על-דבר מאכל ומשקה או-על מועדים וראשי חֲדָשִׁים וְשַׁבָּתוֹת: אֲשֶׁר הֵם עַל הַדְּבָרִים הָעֵתִידִים לְבֹא וְגוֹפֶם הוּא בְּמִשְׁיחַ" (האגרת אל הקולוסים ב, טז-יז)

מדוע פתח שאול במילים: "על-כן לא-ידין איש אתכם"? התשובה היא כדי ללמד את הקורא שה' לא נתן לעמו את החגים (ואת חוקי הכשרות "על-דבר מאכל ומשקה") בשביל להשתמש בהם ככלים למשפט. החגים, כמו כל תרי"ג המצוות, ניתנו על מנת לעזור לנו ללכת עם האלוהים.

מטרתו של פרק זה היא להסביר את העקרונות העיקריים הקשורים לכל חג וחג. בספר ויקרא פרק כ"ג אנחנו מוצאים רשימה של כל החגים. על אף שרוב החגים חלים פעם בשנה, החג הראשון שמוזכר בפרק הנ"ל הינו חג שבועי - השבת.

★ חגי ישראל נועדו להזכיר לנו מאורע שקרה בעבר בלבד: נכון / לא נכון

"וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרְאֵי קֹדֶשׁ אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדֵי: שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלֶאכֶה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן מִקְרֵא-קֹדֶשׁ כָּל-מְלֶאכֶה לֹא תַעֲשׂוּ שַׁבַּת הוּא לַיהוָה בְּכָל מוֹשְׁבֵיכֶם" (ויקרא כג, א-ג)

ה' קורא לחגים "מוֹעֲדֵי יְהוָה". המילה "מועד" מקורה במילה "יעד", ומכאן ניתן להסיק שלקב"ה יש מטרה עבור כל מועד. מהכתוב בהמשך הפסוק אנחנו למדים באופן כללי מהי המטרה (יעד) של כל חג: "אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרְאֵי קִדְשׁ". החגים קשורים לקדושה, והמטרה של אלוהים היא להביא דרך המועדים קדושה לאלה ששומרים אותם באופן הנכון. חשוב לציין שהמועדים נקראים "מִקְרְאֵי קִדְשׁ" מאחר ויש צורך להכריז אותם לאנשים אחרים על מנת שייגעו להכרת האמת. המילה מועד קשורה גם למילה "עדות", לפיכך, כל אדם ששומר את החג באמונה מעיד לאחרים על החג ומשמעותו.

שבת

אלוהים ברא את העולם בשישה ימים, וביום השביעי שבת אלוהים מכל מלאכתו. לפי הכתוב בויקרא כ"ג, אלוהים מצווה גם עלינו לשבות ביום השביעי, מאחר והיום השביעי בשבוע הינו בעל משמעות מיוחדת שקבע אלוהים. יש הסבורים שהרעיון העומד מאחורי מצוות השבת הוא יום של מנוחה, אשר אינו קשור בהכרח ליום השביעי, אלא יכול לחול בכל אחד מימי השבוע. עם זאת, בבראשית ב, ג אנחנו קוראים בפירוש: "וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת-יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשׁ אֹתוֹ כִּי בּוֹ שָׁבַת מְקַל-מְלֶאכֶתוֹ אֲשֶׁר-בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת:". מפסוק זה אנחנו למדים שהקב"ה קידש, ייעד והפריד את יום הַשְּׁבִיעִי משאר הימים. בנוסף, נתן אלוהים ליום השביעי משמעות נוספת בכך שהוא קידש אותו.

כפי שראינו, הקב"ה ברא את העולם בשישה ימים, כאשר ביום השישי ברא אלוהים את האדם. מדוע בחר אלוהים לשבות מכל מלאכתו אחרי בריאתו של האדם? מאחר ובריאת העולם מעידה על אהבתו הגדולה של אלוהים כלפי האדם. כה רבה היא אהבתו שהוא בחר לשבות מכל מלאכתו על מנת להיות עם בני האדם והם איתו.

יש אנשים רבים שיום ראשון הוא היום שהם בחרו בו כיום מיוחד. זוהי בחירה אישית שלכל אדם יש את הזכות לעשות, אולם חשוב להבין שיום ראשון, או כל יום אחר, אינו יכול להחליף את המועד שאלוהים קבע כיום השבת, היינו היום השביעי של השבוע. אף על פי כן, האם יתכן שבגלל תחייתו של ישוע המשיח מן המתים, אירוע שהתרחש ביום ראשון, שינה אלוהים את דעתו ועכשיו השבת עברה מהיום השביעי ליום הראשון? האם העובדה שהתלמידים הראשונים התאספו ביום הראשון למטרות שונות, כגון לימודים, התחברות ועבודת ה', גרמה לשינוי ביעודה של השבת? התלמידים הראשונים מעולם לא קראו ליום הראשון שבת. בראשונה לקורינתים טז, א-ב אנחנו קוראים:

"ועל-דבר גבוי הצדקה לעזרת הקדושים באשר תקנתה לקהלות
אשר בגלטיא כן תעשו גם-אתם: בכל-אחד בשבת איש איש מכם
באשר תשיג ידו יניח אצלו ויאצד למען אשר אבא ולא יקבץ עוד"

כוונתו של שאול בפסוקים אלה היא ללמד שאיסוף התרומות יעשה ביום ראשון בגלל שבאותה התקופה אנשים קיבלו את משכורתם יום ויומו. שאול מלמד כאן שעלינו לתת חזרה לאלוהים מהפירות הראשונים, כלומר מהמשכורת הראשונה, ולא ממה שנשאר לנו בסוף השבוע. לפיכך אין שום קשר בין עניין זה ליום השבת.

האם השבת היא היום היחיד בשבוע המיועד לעבודת ה' ? התשובה היא לא! כל יום חדש הוא יום הראוי לעבודת ה'. לדוגמה, בספר דניאל (ו, יא) כתוב שדניאל התפלל שלוש פעמים בכל יום. הדבר שמייחד את השבת ועושה אותה שונה משאר ימי החול הוא שאלוהים אסר ביום זה על כל מלאכה. בחרנו שלא להסביר במסגרת ספר זה מהי מלאכה, אך ברצוננו להדגיש שהשבת היא היום השביעי שה' נתן לעמו על מנת שלא יעסקו בדברים גשמיים ובדאגות העולם, אלא יפנו אליו ויתמקדו בו ובדברו, ככתוב:

”אם-תָּשִׁיב מִשְׁבֶּת רַגְלֶךָ עֲשׂוֹת חֲפָצֶךָ בְּיוֹם קִדְשִׁי וְקִרְאתָ לְשֶׁבֶת עֲנֵג
לְקָדוֹשׁ יְהוָה מְכַבֵּד וְכַבְּדָתוּ מַעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ מִמְּצוֹא חֲפָצֶךָ וְדַבֵּר דְּבָר:
אֲזַ תִּתְעַנֵּג עַל-יְהוָה וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל-בְּמוֹתַי (בְּמִתִּי) אֲרָץ וְהֶאֱכַלְתִּיךָ
נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ כִּי פִי יְהוָה דִּבֶּר”
(ישעיהו נח, יג-יד)

ניתן לראות את השבת כיום שהקב"ה ייעד ונתן לעמו על מנת שיוכלו להתנתק מהעולם הזה, ליהנות מקרבה לאלוהים ולחדש את אמונתנו בו. במשך השבוע מוסחת דעתנו בקלות רבה ואנחנו מאבדים לעיתים את המשמעות האמיתית של חיינו, עקב מחשבות ודאגות הנובעות מהתחייבויותינו בעולם הזה, הגורמים לנו לשכוח את ההתחייבות שלנו לאלוהים. ניתן לראות את השבת כמתנה אשר קיבלנו מאלוהים, יום בו אנחנו חופשיים מדאגות העולם ויכולים להתרכז באלוהים ובדברו. כתוצאה מהתחדשות הדעת והנשמה במהלך השבת אנחנו מוכנים טוב יותר לשבוע החדש העומד בפתח.

★ המטרה העיקרית במצוות השבת היא לנוח יום אחד בשבוע? נכון / לא נכון

חגי האביב

פסח וחגי המצות

הכתובים מלמדים שחגי הפסח קשור לעניין הגאולה. חשוב להבין שהמונח "פסח" מתייחס באופן ספציפי לתאריך י"ד בניסן, היום בו הוקרב קורבן הפסח.

”אֱלֹהֵי מוֹעֲדֵי יְהוָה מְקַרְאֵי קִדְשׁ אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם: בַּחֲדָשׁ
הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר לַחֲדָשׁ בֵּין הָעֲרָבִים פֶּסַח לַיהוָה:
(ויקרא כג, ד-ה)

★ האם קיים קשר בין דם לגאולה? כן / לא

לאורך כתבי הקודש אנחנו רואים קשר ישיר בין דם לגאולה. גם בסיפור יציאת מצרים חשוב להבין את המשמעות של דם הפסח.

”וְהָיָה הַדָּם לָכֶם לְאֹת עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר אַתֶּם שָׁם וְרָאִיתִי אֶת-הַדָּם וּפָסַחְתִּי עֲלֵכֶם וְלֹא-יְהִיָּה בְכֶם נֶגֶף לְמִשְׁחִית בְּהַכְּתִי בָאָרֶץ מִצְרַיִם”
(שמות יב, יג)

רק בזכות דם הפסח לא בא משפט האלוהים על אלה שעשו את הפסח במצרים. בברית החדשה אנחנו מוצאים דבר מקביל: שאול השליח גילה לנו ש”שֵׁה הַפֶּסַח שְׁלָנוּ – הַמְּשִׁיחַ” (הראשונה אל הקורינתים ה, ז). כלומר באותו אופן שבני ישראל יצאו מעבדות במצרים לחירות, בזכות דמו של השה שהיה לאות על בתיהם, כך גם המאמינים בישוע המשיח (שה האלוהים) יוצאים מעבדות (לחטא) לחירות (גאולה) על ידי סליחת החטאים, בזכותה אנחנו חופשיים לשרת את אלוהים במקום את החטא. זה כוחה של הגאולה. נוכל כעת להבין שסיפור יציאת מצרים מצביע על העתיד לבוא. הפסח הוא למעשה הכנה לחג המצות ככתוב:

”וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חַג הַמִּצּוֹת לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ: בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרֵא-קֹדֶשׁ יְהִיָּה לָכֶם כָּל-מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: וְהַקְרַבְתֶּם אִשָּׁה לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי מִקְרֵא-קֹדֶשׁ כָּל-מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ”
(ויקרא כג, ו-ח)

בחג המצות קיימים רמזים חשובים רבים המצביעים על הצורך בגאולה. לדוגמה, הדבר העיקרי שאנחנו למדים לגבי המצה הוא שאין בה חמץ. לפי המסורת של העם היהודי והכתוב בברית החדשה, קיים קשר ישיר בין חמץ לחטא. בהקשר לכך כתב שאול:

”לֹא-טוֹב הִתְהַלַּלְכֶם הֲלֹא יַדְעֶתֶם כִּי מַעַט שָׂאֵר מִחֻמֵּי אֶת-כָּל-הָעֶסֶה: בָּעָרוֹ אֶת-הַשָּׂאֵר הַיֵּשֵׁן לְמַעַן תִּהְיוּ עֹסֵה תְרִשָׁה הֲלֹא לָחֶם מִצּוֹת אַתֶּם כִּי גַם-לָנוּ פָסַחְנוּ הַנּוֹבַח בְּעַדְנוּ הוּא הַמְּשִׁיחַ: עַל-כֵּן נַחֲגֶה-נָא הֲחַג לֹא-בִשָּׂאֵר יֵשֵׁן וְלֹא-בִשָּׂאֵר רָעָה וְרִשָׁע כִּי אִם-בְּמִצּוֹת הַתֵּם וְהַאֲמַת”
(הראשונה אל הקורינתים ה, ו-ח)

אם כן, מהו הקשר בין הפסח לחג המצות? קורבן הפסח הוא הפדות המביא לנו גאולה, בעוד חג המצות מלמד אותנו מה עלינו לעשות לאחר שנגאלנו - חזרה בתשובה אמיתית מחיי החטא לאלוהים. במילים אחרות, חג המצות מגלה למאמין את קריאתו ללכת בדרכי ה' ולא להמשיך לעבוד את היצר הרע.

★ האם קיים קשר בין הפסח, חג המצות ועבודת ה'? כן / לא

"וְאַחַר בָּאוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֶל-פְּרֹעֶה כֹּה-אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל שְׁלַח אֶת-עַמִּי וַיְחַגּוּ לִי בַמִּדְבָּר"
(שמות ה, א)

מפסוק זה אנחנו רואים שהקב"ה הוציא את בני ישראל ממצרים למטרה מוגדרת: על מנת שבני ישראל יחוגו לו במדבר, כלומר יזכרו, ישרתו ויודו לאלוהים על גאולתם. במילים אחרות, יעבדו את אלוהי ישראל.

★ על פי התורה, "פסח" מתייחס אל כל שבעת ימי החג: נכון / לא נכון

במהלך חג המצות מתחילה תקופה רבת משמעות הנקראת ספירת העומר. תקופה זו מתחילה תמיד ביום ראשון לאחר השבת (היום השביעי בשבוע) של השבוע בו חל ט"ו בניסן.

"וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
אֲלֵהֶם כִּי-תָבֹאוּ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנִי נֹתֵן לָכֶם וְקִצְרַתֶם אֶת-קִצְרֶיהָ
וְהִבַּאתֶם אֶת-עֹמֶר רֵאשִׁית קִצְרֵכֶם אֶל-הַכֹּהֵן: וְהִנִּיף אֶת-הָעֹמֶר
לִפְנֵי יְהוָה לְרִצְוֹנְכֶם מִמִּחַרַת הַשָּׁבֹת יִנִּיפּוּ הַכֹּהֵן: וְעֲשִׂיתֶם בְּיוֹם הַנִּיפְכֶם
אֶת-הָעֹמֶר כֶּבֶשׂ תְּמִים בֶּן-שָׁנָתוֹ לְעֹלָה לַיהוָה:" (ויקרא כג, ט-יב)

חשוב לציין שאין ליום הראשון של תקופה זו תאריך מוגדר. הסיבה לכך היא שהיום הראשון לספירה חייב להיות ביום אחד בשבת (המושג יום אחד בשבת מתייחס ליום הראשון בשבוע). ליום זה קוראים "יְרֵאשִׁית". שאול השליח קישר יום זה לתחייתו של ישוע מהמתים:

"אֲבָל עֲתָה הַמְּשִׁיחַ הַיּוֹקֵם מִן-הַמֵּתִים רֵאשִׁית הַיְשׁוּנִים: כִּי אַחֲרַי
אֲשֶׁר-בָּא הַמּוֹת עַל-יְדֵי אָדָם גַּם-תַּחֲיֵת הַמֵּתִים בְּאֵה עַל-יְדֵי אָדָם:
כִּי כַּאֲשֶׁר בְּאָדָם הָרֵאשׁוֹן מֵתִים כָּלֶם כֵּן יַחֲיוּ כָלֶם בְּמֵשִׁיחַ: וְכָל-אֶחָד
וְאֶחָד בְּסֻדְרוֹ רֵאשִׁית כָּלֶם הַמְּשִׁיחַ וְאַחֲרָי-כֵּן אַתֶּם שֶׁהֶם לְמֵשִׁיחַ
בְּבֹאוֹ"
(הראשונה אל הקורינתים טו, כ-כג)

אין זה מקרה ששאלו השתמשו במילה "ראשית" בקשר לתחייתו של ישוע. המצווה לגבי היום הראשון של העומר היא ככתוב: "וַהֲבִיאתם אֶת-עֹמֶר ראשית קִצְיֶרְכֶם אֶל-הַכֹּהֵן". לאחר שהכהן מקבל את עֹמֶר ראשית קִצְיֶרְכֶם, כתוב שהוא "הִגִּיף אֶת-הָעֹמֶר לִפְנֵי יְהוָה לְרִצְוֹנְכֶם". משמעות מצווה זו היא שאדם בוחר את החלק הכי טוב (הראשית) ומביא אותו לכהן, מתוך תקווה ששאר קצירו יהיה כמו אותה ראשית. עבודתו של הכהן היא להניף את הראשית וכוונת פעולה זו (הנפה) היא הכרזה על ניצחון, ככתוב: "וְהִגִּיף אֶת-הָעֹמֶר לִפְנֵי יְהוָה לְרִצְוֹנְכֶם", כלומר הקב"ה יספק לנו את רצוננו - את הניצחון. מהו אותו ניצחון? ישוע קם מהמתים דווקא ביום הזה על מנת לגלות לנו שהוא ניצח את החטא (המוות) עבור המאמינים, ובעתיד לבוא אף אנחנו נהיה כמוהו, משוחררים לחלוטין מהחטא.

★ יום ראשון אחרי השבת הראשונה החלה אחרי ט"ו ניסן הוא?

(א) יום טוב

(ב) ראשית

(ג) היום בו אנחנו מתחיל לספור את העומר

(ד) תשובות ב' וג' נכונות

חג השבועות

על פי מצוות ספירת העומר יש לספור הן שבעה שבועות והן חמישים יום.

"וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמִּחְרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הַבֵּיאתֶם אֶת-עֹמֶר הַתְּנוּפָה שִׁבְעַת שָׁבֻעוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה: עַד מִמִּחְרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִת תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה" (ויקרא כג, טו-טז)

יש האומרים שספירה זאת מעידה על ציפייה למשהו. לפי המסורת, בסופה של תקופה זו, נתן ה' לעם ישראל את עשרת הדברות, המהוות את הבסיס לכל התורה. בדיוק כפי שהפסח אינו קשור רק לעבר, אלא גם מצביע על העתיד, כך גם חג השבועות. אין זה מקרה שרוח הקודש ניתן למאמינים בחג השבועות.

"וּבַיּוֹם מֵלֵאת שִׁבְעַת הַשָּׁבָעוֹת נֶאֱסְפוּ כָּלֶם לֵב אֶחָד: וַיְהִי קוֹל רַעַשׁ מִן-הַשָּׁמַיִם פֶּתַאֵם בְּקוֹל רוּחַ סַעְרָה וַיִּמְלֵא אֶת-כָּל-הַבַּיִת אֲשֶׁר הֵם יֹשְׁבִים בוֹ: וַתִּרְאֶינָה אֱלֹהִים לְשָׁנוֹת מִתְפָּרְדוֹת בְּמֵרָאָה אֵשׁ וְתַנּוּחַ אַחַת אַחַת עַל כָּל-אֶחָד מֵהֶם: וַיִּמְלְאוּ כָּלֶם רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וַיַּחֲלוּ לְדַבֵּר בְּלִשְׁנוֹת אֲחֵרוֹת כְּאֲשֶׁר נִתְּנָם הָרוּחַ לְסַפֵּר" (מעשי השליחים ב, א-ד)

אפשר לומר שתקופת אחרית הימים החלה מאותו חג השבועות בו צלח רוח הקודש על המאמינים בישוע המשיח. צריך להבין שהמושג "אחרית הימים" מתייחס לשתי תקופות שונות: התקופה הראשונה התחילה באותו חג השבועות והיא תסיים בביאת המשיח השנייה, כאשר יחזור המשיח לארץ כדי לכוון את מלכות ה'. התקופה השנייה מתייחסת לשימוש הנפוץ במושג זה, דהיינו שלוש וחצי השנים האחרונות לפני חזרתו של המשיח לארץ (דניאל דיבר על השבוע האחרון, כלומר שבע השנים האחרונות. הוא אף חילק תקופה זו לשני חלקים שווים). כיצד יתכן שאותו מונח מתייחס לשתי תקופות שונות? מעניין לראות ששמעון כיפא דיבר אודות אחרית הימים דווקא בחג השבועות, כאשר רוח הקודש צלח על המאמינים.

"אָז יַעֲמֵד פְּטְרוֹס וְעָשְׂתִי הָעֶשֶׂר עִמּוֹ וַיֵּשֶׂא אֶת-קוֹלוֹ וַיְדַבֵּר אֲלֵיהֶם לֵאמֹר אֲנִשִּׁי יְהוּדָה וַיִּשְׁבִּי יְרוּשָׁלַיִם כָּלֵם זֹאת יַדְעוּ תְדַעוּ וְהֶאֱזִינוּ אֵל-דְּבָרִי: כִּי הֶאֱנָשִׁים הָאֵלֶּה לֹא שְׂכוּרִים הֵמָּה כַּאֲשֶׁר אָמַרְתֶּם כִּי שְׁלֹשׁ שָׁעוֹת בַּיּוֹם עֵתָהּ: וְהוּא הָאָמֹר עַל-יַדִּי יוֹאֵל הִנְבִּיאַ: וְהִיָּה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נֶאֱם אֱלֹהִים אֲשַׁפֵּךְ אֶת-רוּחִי עַל-כָּל-בָּשָׂר וְנִבְאוּ בְּנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם וּבְחֹרֵיכֶם חֲזִינוֹת יֵרְאוּ וְזִקְנֵיכֶם חִלְמוֹת יַחְלֹמוּן: וְגַם עַל-עַבְדֵי וְעַל-שִׁפְחוֹתֵי בָּיִת הֵמָּה אֲשַׁפֵּךְ אֶת-רוּחִי וְנִבְאוּ: וְנִתְּתִי מוֹתֵיכֶם בְּשִׁמְמִים מִמֶּעַל וְאֹתוֹת בְּאָרֶץ מִתְּחַת דָּם וְאֵשׁ וְתִמְרוֹת עֶשֶׂן: הַשֶּׁמֶשׁ יִהְיֶה לְחֹשֶׁךְ וְהַיָּרֵחַ לְדָם לִפְנֵי יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא: וְהִיָּה כָל אֲשֶׁר-יִקְרָא בְּשֵׁם-יְהוָה יִמְלֹט" (מעשי השליחים ב, יד-כ)

שמעון כיפא ידע שדברים אלה מנבואתו של יואל מתייחסים, בהקשר המקורי, לשלוש וחצי השנים האחרונות (ראה גם ספר דניאל פרק ט'). מדוע השתמש אם כן כיפא בצייטוט זה דווקא באותו חג השבועות? משום שהוא רצה ללמד את אלה ששמעו אותו שהגיע הזמן להתכונן למלכות ה'. יחד עם זאת, חשוב לציין שרק חלק קטן מנבואה זו התגשם בימיו של כיפא.

ישעיהו הנביא דיבר אף הוא על מתן רוח הקודש:

"וְכֹא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וְלִשְׁבֵי פֶשַׁע בְּעֵקֶב נֶאֱם יְהוָה: וְאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אִתְּכֶם אֲמַר יְהוָה רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרֵי אֲשֶׁר-שָׁמַתִּי בְּפִיךָ לֹא-יִמּוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי יִרְעָד וּמִפִּי יִדַּע וְרַעַד אֲמַר יְהוָה מֵעַתָּה וְעַד-עוֹלָם" (ישעיהו נט, כ-כא)

שני הנביאים הללו ניבאו על קבלת רוח הקודש באחרית הימים. מדוע אם כן דיבר על כך שמעון כיפא לפני כמעט אלפיים שנה? הרי ברור לכל ששלוש וחצי השנים האחרונות לא היו בימיו של כיפא. התשובה היא על מנת ללמד שרוח הקודש ניתן גם

לאלה שהכירו במשיח וקיבלו אותו כאשר בא לעולם בפעם הראשונה. רוח הקודש ניתן למאמינים בישוע כדי שבעזרתו ובהדרכתו נכין את מלכות ה' לשיבתו לציון. מתן רוח הקודש נקרא גם "עֲרְבוֹן הָרוּחַ":

"כִּי זֶה עֲרְבוֹן נְחֻלָּתֵנוּ לְפָדוּת-לוֹ עִם סִגְלָה לְתִהְיֶה לְכָבוֹדוֹ"
(האגרת אל האפסים א, יד)

"הוא גם-חֲתָמָנוּ וְאֵת-רוּחוֹ נָתַן בְּלִבֵּנוּ לְעֲרְבוֹן"
(האגרת השנייה אל הקורינתים א, כב)

הביטוי "עֲרְבוֹן הָרוּחַ" מצביע על תפקיד נוסף שיש לרוח הקודש, הקשור להבטחה לגאולתנו הסופית.

★ המאמינים קיבלו את רוח הקודש כ _____ לגבי הבטחה לעתיד לבוא.

- (א) תקווה
- (ב) ערבון
- (ג) עידוד
- (ד) מסר

בספר מעשה השליחים אנו קוראים על אינספור ניסים ונפלאות שנעשו על ידי השליחים, באמצעות רוח הקודש, כהוכחה שישוע הוא המשיח ועל פי הבטחתו. באחרית הימים יהיו שוב ניסים ונפלאות רבים אשר יעשה אלוהים בעצמו במטרה להראות לעם ישראל את גדולתו.

"לְמַעַן אֲשֶׁר-יָבֹאוּ יְמֵי רִוְחָה מִלְּפָנֵי יְהוָה וַיִּשְׁלַח אֶת-אֲשֶׁר יַעֲדוּ לָכֶם
מִקִּדְּם אֶת-יֵשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ"
(מעשי השליחים ג, כ)

בפסוק זה אנחנו מוצאים את הביטוי "יְמֵי רִוְחָה מִלְּפָנֵי יְהוָה" המתייחס לצליחת רוח הקודש בפעם השנייה. יש להבין שמאותו חג השבועות, בו רוח הקודש בא בפעם הראשונה, ועד סוף אחרית הימים, כל אדם המאמין בישוע המשיח מקבל את רוח הקודש. אם כך, מה משמעות הביטוי "יְמֵי רִוְחָה מִלְּפָנֵי יְהוָה"? כפי שלמדנו, צליחת רוח הקודש בפעם הראשונה היתה קשורה לביאת ישוע הראשונה. לפיכך, ימי הרווחה (הצליחה השנייה) יהיו קשורים לביאתו השנייה, ככתוב: "וַיִּשְׁלַח אֶת-אֲשֶׁר יַעֲדוּ לָכֶם מִקִּדְּם אֶת-יֵשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ": בזמן הזה תהיה חזרה בתשובה גדולה בקרב עם ישראל אשר יכיר ויקבל את ישוע כמשיחו וכפועל יוצא גם רבים מהגויים.

חגי הסתיו

קיימות סברות שונות לגבי הקשר בין המועדים למשיח. אין ספק שחגי האביב קשורים לביאתו הראשונה של המשיח, ולפיכך סוברים רבים שחגי הסתיו קשורים לביאתו השנייה. השקפה זאת אמנם אינה וודאית, אך קיימים רמזים המצביעים על קשר בין חגי הסתיו לאחרית הימים.

”וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ יְהִי לְכֶם שַׁבָּתוֹן זִכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא-קֹדֶשׁ: כָּל-מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְהִקְרַבְתֶּם אִשָּׁה לַיהוָה”
(ויקרא כג, כג-כה)

החג הראשון בסתיו נקרא יום תרועה או זיכרון תרועה. אנחנו מכירים חג זה בשם שניתן לו על ידי חז"ל - "ראש השנה". המילה תרועה מתייחסת אל תרועת השופר, ובמהלך החג אנחנו קוראים, בהתאם למסורת עם ישראל, את סיפור עקדת יצחק המופיע בספר בראשית:

”וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת-עֵינָיו וַיִּרְא וְהִנֵּה-אֵיל אַחַר נְאֻחָיו בְּקִרְיָנוּ וַיֵּלֶךְ אַבְרָהָם וַיִּקַּח אֶת-הָאֵיל וַיַּעֲלֵהוּ לְעֵלָה תַּחַת בְּנוֹ: וַיִּקְרָא אַבְרָהָם שֵׁם-הַמָּקוֹם הַהוּא יְהוָה יִרְאָה אֲשֶׁר יֹאמֵר הַיּוֹם בְּהָר יְהוָה יִרְאָה”
(בראשית כב, יג-יד)

כידוע, ה' אמר לאברהם להקריב את בנו יחידו לעולה בהר המוריה, אך רגע לפני שאברהם הקריב את יצחק, הופיע לפניו מלאך ה' ואמר לו: "אַל-תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל-הַנֶּעַר וְאֶל-תַּעֲשֵׂ לּוֹ מְאוּמָה". עקב נאמנותו של אברהם לעשות את מצוות ה', נשלח אותו מלאך על מנת להגיד לאברהם כי אלוהים חס על חיי בנו וסיפק איל כקורבן תחליפי במקומו של יצחק. קיימות משמעות רבה לעובדה שהאיל "נִאֻחָיו בְּקִרְיָנוּ" מפני שמקריבים אלה מכינים שופרות.

המסר העיקרי של הפסוקים הללו הוא שאלוהים יספק בעתיד קורבן תחליפי לעמו, על מנת שכל המקבלים קורבן זה יזכו בחיים. בכל יום תרועה, כאשר אנחנו שומעים את תרועת השופר, עלינו לזכור את הקורבן שה' סיפק לבני האדם כדי שנוזכר בחיים במקום במוות, דרך קורבנו של ישוע המשיח. חשוב להבין שהמושגים חיים ומוות אינם בפן הגשמי, אלא בפן הרוחני. לפיכך האיל מסמל את עבודתו העתידית של המשיח שנתן את חייו למען ישועתו של עם אלוהים.

לאחר יום תרועה מגיע יום הכיפורים.

"וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: אַךְ בְּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא מִקְרָא-קֹדֶשׁ יְהִי לָכֶם וְעֲנִיתֶם אֶת-נִפְשֵׁיכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אֵשֶׁה לַיהוָה: וְכָל-מְלֹאכָה לֹא תַעֲשׂוּ בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה כִּי יוֹם כִּפּוּרִים הוּא לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: כִּי כָל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא-תַעֲנֶה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרְתָה מֵעַמִּי: וְכָל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כָל-מְלֹאכָה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה וְהִאֲבֹדְתִי אֶת-הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקֶּרֶב עַמִּי: כָּל-מְלֹאכָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם: שִׁבְתַּי שְׁבַתוֹן הוּא לָכֶם וְעֲנִיתֶם אֶת-נִפְשֵׁיכֶם בַּתְּשׁוּעָה לַחֹדֶשׁ בְּעָרֵב מִעָרֵב עַד-עָרֵב תִּשְׁבְּתוּ שְׁבַתְכֶם" (ויקרא כג, כו-לב)

יום הכיפורים הוא יום שנועד להיות מוקדש (מופרד) לה', ובו עלינו לבחון את יחסינו עם אלוהים. המצווה "לענות את נפשותכם" שניתנה לעם ישראל מצביעה על כך שכדי שנוכל לקבל כפרה על חטאינו אנחנו צריכים לחזור בתשובה אמיתית על ידי בקשת סליחה ומחילה מה'.

באגרת אל העברים כתוב שישוע הוא הכהן הגדול שלנו:

"וְעַתָּה בְּהֵיוֹת-לָנוּ כֹהֵן גָּדוֹל נַעֲלֶה מְאֹד אֲשֶׁר עָבַר אֶת-הַשָּׁמַיִם יֵשׁוּעַ בֶּן-הָאֱלֹהִים נִחְזָקָה בְּהוֹדָאת אֱמוּנָתָנוּ" (האגרת אל העברים ד, יד)

מפסוק זה אנחנו למדים שישוע נקרא הכהן הגדול, ועובדה זו מגלה לנו את גודל עבודתו ומה שהוא השיג עבורנו, דהיינו כפרה אמיתית וסליחת חטאים. כמאמינים, חסידי ישוע המשיח, אמנם כבר קיבלנו כפרה זו בחיינו, אך עם זאת אל לנו להמעיט מערכו של חסד האלוהים. כדי לקבל את כפרתו של ישוע, עלינו להתכונן, והכנה זאת צריכה לכלול בתוכה חשבון נפש אמיתי אשר יוביל אותנו להתוודות על חטאינו ולבקשה מישוע המשיח שיושיע אותנו, כלומר יעזור לנו לעשות חזרה בתשובה אמיתית.

החג הבא אותו אנחנו חוגגים בסתיו הוא חג הסוכות:

"וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֲמִשָּׁה
עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חַג הַסֻּכּוֹת שִׁבְעַת יָמִים לַיהוָה: בְּיָמֵם
הָרִאשׁוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ כָּל-מְלֹאכֶת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ: שִׁבְעַת יָמִים
תִּקְרְיֻבוּ אֵשֶׁה לַיהוָה בְּיָמֵם הַשְּׁמִינִי מִקְרָא-קֹדֶשׁ יְהִיֶה לָכֶם וְהִקְרַבְתֶּם
אֵשֶׁה לַיהוָה עֲצֵרֶת הוּא כָּל-מְלֹאכֶת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ"
(ויקרא כג, לג-לו)

חג הסוכות עתיד לשחק תפקיד משמעותי במלכות ה'. הנביא זכריה מדבר על חג הסוכות בפרק י"ד: "וְהָיָה כָּל-הַנּוֹתָר מִכָּל-הַגּוֹיִם הַבָּאִים עַל-יְרוּשָׁלַם וְעָלוּ מִדֵּי שָׁנָה בְּשָׁנָה לְהִשְׁתַּחֲוֹת לַמֶּלֶךְ יְהוָה צְבָאוֹת וְלַחֹג אֶת-חַג הַסֻּכּוֹת" (זכריה יד, טז). הקב"ה ציווה את עמו לשבת בסוכות שבעת ימים על מנת לזכור את ארבעים השנים שבני ישראל נדדו במדבר עקב חוסר אמונתו של העם באלוהים. בחג זה אנחנו זוכרים את הדרך בה אלוהים סיפק לעמו את כל צרכיהם, על אף חוסר אמונתם וחוסר נאמנותם, דבר המראה את נאמנותו של אלוהים והצורך שלנו לסמוך עליו ולבטוח בו. כשם שחוסר אמונתו של העם באלוהים הביא לכך שדור המדבר לא הורשה להיכנס לארץ המובטחת - ארץ ישראל, כך גם אלוהים לא יתן אפשרות לפלוני להיכנס למלכותו ללא אמונה אמיתית במשיח ישוע.

★ המסר העיקרי של חג הסוכות הוא _____ ?

- (א) לשמור על התורה
- (ב) לסמוך על הקב"ה
- (ג) לבטוח באלוהים
- (ד) תשובות ב' ו-ג'

החג האחרון בתקופה זו הוא שמיני עצרת. למרות שאין הרבה מידע אודות חג זה בתנ"ך, יש לו משמעות רבה ביהדות. הסיבה לכך היא שמו של החג בו אנחנו רואים את המספר שמונה, המתייחס לעניין המלכות (ראה נספח). אומנם שמיני עצרת אינו חלק מחג הסוכות, אך ניתן בבירור לראות קשר בין החגים הללו. על פי מילון אבן-שושן משמעות המילה "עצרת" היא: "אספה של המוני עם או כינוס רב-עם לשם דיון או לשם הכרזה או הסברה של עניינים נכבדים". כפי שלמדנו, כדי להיות חלק מאסיפה זו - מלכות ה' - חובה עלינו להאמין באלוהים ולבטוח בו. כעת נוכל להבין מדוע אנחנו חוגגים את שמיני עצרת מיד לאחר חג הסוכות.

חנוכה ופורים

חנוכה: אנשים רבים קושרים את נס החנוכה לסיפור פך השמן, אולם הנס האמיתי של חנוכה הוא ניצחון העם היהודי על היוונים. מטרתו של נס פך השמן הייתה להראות לעם ישראל את נאמנותו של ה' ושהוא הגורם לניצחון הגדול על היוונים. שם החג, חנוכה, קשור לחנוכת (הקדשת) בית המקדש חזרה לאלוהי ישראל, עניין המזכיר לנו שאלוהים הוא זה שסיפק את הניצחון וכתוצאה מכך יכול עמו לעבוד אותו בבית המקדש. חג החנוכה הוא חג בו אנחנו זוכרים נס מהעבר, אך חשוב לראות כיצד חג זה קשור גם לעתיד. בנבואתו של חגי, בפרק ב', אנחנו מוצאים רמז ישיר לחנוכה - יש בו דגש על התאריך "בעשרים וארבעה לתשיעי", ערב חנוכה, לגביו כתוב:

"שִׁמּוֹ-נָא לְבַבְכֶם מִן-הַיּוֹם הַזֶּה וּמַעַלָּה מִיּוֹם עֲשָׂרִים וָאַרְבָּעָה
לְתִשְׁעֵי לַמָּן-הַיּוֹם אֲשֶׁר-יָסַד הַיְכָל-יְהוָה שִׁמּוֹ לְבַבְכֶם" (חגי ב, יח)

מדוע הדגיש חגי הנביא את היום בו הונחו רק יסודות בית המקדש ולא את היום בו הסתיימה בניית בית המקדש? התשובה היא כדי ללמד אותנו שבניית בית המקדש השני אינה העניין העיקרי בהקשר של חג החנוכה, מאחר ובעתיד תהיה לחג החנוכה משמעות רבה יותר, וכתוצאה מכך הניצחון על היוונים בעבר יהיה דבר קטן לעומת הניצחון הגדול אשר יראה בעתיד.

"כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת עוֹד אֶחָת מַעֲטָה הִיא וְאֲנִי מַרְעִישׁ אֶת-
הַשָּׁמַיִם וְאֶת-הָאָרֶץ וְאֶת-הַיָּם וְאֶת-הַתְּרָבָה: וְהִרְעַשְׁתִּי אֶת-כָּל-
הַגּוֹיִם וּבָאוּ חֲמַדַּת כָּל-הַגּוֹיִם וּמְלֹאֲתֵי אֶת-הַבַּיִת הַזֶּה כְּבוֹד אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת: לִי הִכְסֹף וְלִי הִזָּהַב נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת: גְּדוֹל יְהִי כְבוֹד
הַבַּיִת הַזֶּה הָאֲחֵרוֹן מִן-הָרִאשׁוֹן אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וּבִמְקוֹם הַזֶּה אֲתֵן
שְׁלוֹם נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת: בְּעֲשָׂרִים וָאַרְבָּעָה לְתִשְׁעֵי... " (חגי ב, ו-י)

חגי מלמד אותנו שבעתיד, באחרית הימים, ייתן אלוהים לעמו ניצחון על כל הגויים. ניצחון זה יגרום לגויים להביא את חמדתם (אוצרותיהם) לירושלים, על מנת למלא את אוצר בית המקדש בכסף וזהב. עוד הוא אומר ש"גְּדוֹל יְהִי כְבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאֲחֵרוֹן מִן-הָרִאשׁוֹן אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וּבִמְקוֹם הַזֶּה אֲתֵן שְׁלוֹם נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת". חשוב לשים לב שהעובדה שכתוב: "הַבַּיִת הַזֶּה הָאֲחֵרוֹן", מצביעה על כך שפסוק זה אינו מתייחס לבית המקדש השני, שנבנה בימי חגי, אלא לבית המקדש השלישי, שעתיד להיות בימי משיח צדקנו.

כפי שכבר צוין, המספר שמונה קשור למלכות ה', לפיכך יש מי שמחכים שהמשיח יתגלה באחד מהחגים הנחגגים במשך ח' ימים. זו הסיבה מדוע קיימת ציפייה גדולה

שהמשיח יתגלה במהלך חג המצות (פסח ושבעת ימי חג המצות הם שמונה ימים), חג הסוכות (שבעת ימי חג הסוכות יחד עם שמיני עצרת הם שמונה ימים) או שמונת ימי חנוכה. מעניין לראות שבברית החדשה מופיע סיפור אודות חג החנוכה:

"אֹתָהּ עַת חָגְגוּ בִירוּשָׁלַיִם אֶת חַג הַחֲנֻכָּה. הֲרַף הָיָה. כִּי־אֲשֶׁר הִתְהַלֵּךְ יֵשׁוּעַ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בְּאוֹלָם שְׁלֹמֹה, הִקִּיפוּהוּ וְאָמְרוּ לוֹ: "עַד מָתַי תִּתְחַזֵּק אֶת נַפְשֵׁנוּ בְּמַתְחָה? אִם אַתָּה הַמָּשִׁיחַ, אָמַר לָנוּ בְּבִרְרוּר"
(הבשורה על פי יוחנן י, כב-כד)

אולם שלמה היה המקום הכי קרוב לדביר הבית, בו היה מותר לכל מי שאינו משבט לוי להיות. בפסוקים שציטטנו למעלה כתוב ש"כִּי־אֲשֶׁר הִתְהַלֵּךְ יֵשׁוּעַ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ". המילה "הִתְהַלֵּךְ" בשפה היוונית היא περιπατέω (פְּרִיאַפְטִי) שמשמעותה "פסע הלוך ושוב". כאשר ישוע היה באולם שלמה הקיפו אותו המנהיגים ושאלו: "עַד מָתַי תִּתְחַזֵּק אֶת נַפְשֵׁנוּ בְּמַתְחָה? אִם אַתָּה הַמָּשִׁיחַ, אָמַר לָנוּ בְּבִרְרוּר". מדוע הם שאלו את ישוע שאלה זו דווקא בחנוכה? כפי שלמדנו, לפי חז"ל קיימות ציפיות גדולות שהמשיח יתגלה בחג זה ולכן באו אליו המנהיגים ושאלו אותו על כך. בעתיד לבוא יחזור ישוע המשיח ויכנס לבית המקדש על מנת לכונן את מלכותו. השאלה המתבקשת היא, האם אירוע זה יתרחש בחנוכה? בספר דניאל אנחנו יכולים למצוא רמז לכך.

"אֲשֶׁרֵי הַמַּחְכָּה וַיִּגִּיעַ לְיָמַי אֶלֶף שָׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וַחֲמִשָּׁה"
(דניאל יב, יב)

מוקדם יותר בספר דניאל אנחנו קוראים על השבוע האחרון - שבע השנים האחרונות, לפני שה' יקים את מלכותו. הנביאים חילקו תקופה זאת לשני חלקים: שתי תקופות של שלוש וחצי שנים (לְמוֹעֵד מוֹעֲדִים וְחֻצִי), או שתי תקופות של 42 חודשים, או שתי תקופות של 1,260 יום. בפסוק הנ"ל דיבר דניאל על החצי השני, כלומר 1,260 יום, אך הוא האריך את התקופה בעוד 75 יום. כידוע, בין יום הכיפורים לחנוכה יש בדיוק 75 ימים.

פורים: מגילת אסתר מספרת שה' נאמן להושיע את עמו מיד אויביהם. לאורך המגילה אנחנו רואים כיצד הקב"ה הפך את כל הדברים שהאויב תכנן לעשות נגדנו, לטובתנו. שיאו של סיפור המגילה הוא כאשר אסתר פעלה במסירות נפש ואמרה: "וַיִּבְכְּ אֲבוּא אֶל-הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא-כִדָּת וְכִאֲשֶׁר אֲבִדְתִּי אֲבִדְתִּי". מאותו רגע החל אלוהים לשנות את מצבו של העם היהודי. אומנם הגויים עמדו להשמיד, להרוג ולאבד את כל היהודים אך בסופו של דבר התהפכו היוצרות עד כי "רַבִּים מֵעַמִּי הָאֲרִיץ מִתְּהַדִּים כִּי-נִפְלַל פְּחַד-הַיְהוּדִים עֲלֵיהֶם וְלִיְהוּדִים הִיְתָה אוֹרְהָ וְשִׂמְחָה וְשֵׁשׁ וְיָקָר". יש האומרים שמצבו של עם ישראל בסופה של מגילת אסתר מתאר את מעמדו של עם ישראל במלכות ה'.

שאלות לסיכום

פרק ח'

- 1 חגי ישראל נקראים גם:
 - (א) ימים חשובים
 - (ב) מועדים
 - (ג) ימים משמעותיים
 - (ד) ימי חופש
- 2 חגי ישראל נקראים גם מקראי קודש?
 - (א) נכון
 - (ב) לא נכון
- 3 בגלל שישוע קם מהמתים ביום ראשון, השבת היא עתה ביום ראשון?
 - (א) נכון
 - (ב) לא נכון
- 4 בשבת יש לנו את הזכות להתנתק מדאגות החיים, להתרכז באלוהים ולהתענג בו?
 - (א) נכון
 - (ב) לא נכון
- 5 כמאמינים בישוע אנחנו מכריזים שקורבן הפסח הוא:
 - (א) תפילותינו
 - (ב) מעשים טובים
 - (ג) סדר פסח
 - (ד) המשיח
- 6 מה מסמל החמץ?
 - (א) קורבן
 - (ב) גאווה
 - (ג) חטא
 - (ד) תשובות ב' ו-ג'

7) בט"ו בניסן הקב"ה הוציא את עם ישראל ממצרים על מנת שיוכלו:

- (א) לעשות ככל העולה על רוחם
- (ב) לעבוד אותו
- (ג) להקים מדינה יהודית ודמוקרטיית
- (ד) לקבל את התלמוד

8) יש משמעות רבה לעובדה שתחילה ה' גאל את עמו ממצרים ולאחר מכן נתן לו את התורה:

- (א) נכון
- (ב) לא נכון

9) המונח "ראשית" מתייחס ל:

- (א) תחייה מהמתים
- (ב) ניצחון
- (ג) קציר
- (ד) כל התשובות נכונות

10) באיזה יום קם ישוע מהמתים?

- (א) לא ידוע לנו
- (ב) היום הראשון של ספירת העומר
- (ג) חג השבועות
- (ד) לא משנה באיזה יום, העיקר שהוא קם מהמתים

11) איזה חג מצוין מייד עם תום ספירת העומר?

- (א) חג השבועות
- (ב) ראשית הקציר
- (ג) ל"ג בעומר
- (ד) אין תשובה נכונה

12) לפי המסורת של עם ישראל, מתן התורה התרחש ביום זה:

- (א) חג השבועות
- (ב) ל"ג בעומר
- (ג) ראש חודש סיוון
- (ד) ראש חודש תשרי

13) לפי הברית החדשה, ישוע שלח בהתחלה את רוח הקודש למאמינים בחג השבועות

הראשון אחרי שהוא קם מהמתים?

(א) נכון

(ב) לא נכון

14) על פי התורה, ראש חודש תשרי הוא:

(א) ראש השנה

(ב) יום תרועה

(ג) זיכרון תרועה

(ד) תשובות ב' ו-ג' נכונות

15) קול השופר מזכיר לשומע אותו שהקב"ה סיפק לעם ישראל:

(א) בית מקדש

(ב) מדינה

(ג) ניצחון

(ד) פרנסה

16) במשך כמה ימים נחגג חג הסוכות?

(א) 3

(ב) 7

(ג) 8

(ד) 6

17) הנס העיקרי בחנוכה היה:

(א) פך השמן

(ב) הניצחון במלחמה נגד היוונים

(ג) בניית בית המקדש מחדש

(ד) סיום בניית חומות ירושלים ב-51 יום

פרק ח'

(1) ב

(2) נכון

(3) לא נכון

(4) נכון

(5) ד

(6) ד

(7) ב

(8) נכון

(9) ב

(10) ב

(11) א

(12) א

(13) נכון

(14) ד

(15) ג

(16) ב

(17) ב

ארץ ישראל – הארץ המובטחת לפי התורה

לקב"ה יש תוכנית לכוון את מלכותו בעולם הזה, ולארץ ישראל שמור תפקיד חשוב ביותר בתוכנית זו. בספר בראשית כרת ה' ברית עם אברהם אבינו, ובברית החדשה מגלה לנו שאול השליח שיסודה של ברית זו הוא המשיח.

"וְהָיָה לְאַבְרָהָם נְאֻמְרוּ הַהִבְטָחוֹת וְלִזְרַעוֹ וְלֹא-אָמַר וְלִזְרַעִי כִּי אֵלֹוֹ
לְרַבִּים אֲלֵא כִּי אֵלֹוֹ לְיַחִיד וְלִזְרַעִי וְהוּא הַמְּשִׁיחַ"
(האגרת אל הגלטים ג, טז)

חשוב לראות שברית זו תלויה בפרט נוסף, ככתוב:

"וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵל-אַבְרָם לֵךְ-לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמְמוֹלְדֹתֶיךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ
אֵל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָךְ"
(בראשית יב, א)

ברור לכל שהקב"ה ציווה את אברהם לא רק לצאת מארצו, אלא בעיקר להגיע ל"אָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָךְ", משמע ארץ ישראל. קריאתו של אלוהים לאברהם דרשה אמונה, ואנחנו רואים זאת בפירוש בפרק ט"ו.

"וְהָאֱמֵן (אברם) בִּיהוָה וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה"
(בראשית טו, ו)

לאמונתו של אברהם יש השלכות רבות. אנחנו קוראים "וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה", כלומר אמונתו של אברהם הצדיקה אותו בפני ה', או במילים אחרות, אמונתו הביאה אותו למלכות ה'. ביהדות, הזכות להיות במלכות ה' ניתנת באמצעות גאולה, משמע

קיים קשר בין אמונה לגאולה. בתורת משה, המושג "גאולה" מתואר ככניסה לארץ המבוטחת. חשוב לציין שלאחר שנאמר "וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה", אומר לנו הפסוק הבא:

"וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי אֲנִי יְהוָה אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְתֶת לָךְ אֶת-
הָאָרֶץ הַזֹּאת לְרִשְׁתָּהּ"
(בראשית טו, ז)

לפיכך, קיים קשר ברור בין הנאמר בפרק י"ב ("וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-אַבְרָם לֵךְ-לְךָ מֵאֶרֶץ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבְּיַת אָבִיךָ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָרָאךָ") לפרק ט"ו. בפסוק ז בבראשית טו אנחנו רואים שה' נותן לאברם את הארץ לרשתה, כלומר הארץ עתידה להינתן לאברם בירושה. יש האומרים שהמילה "ירושה" היא רמז לשמה של עיר הקודש ירושלים, העיר ממנה ימלוך משיח צדקנו במלכות ה'. מכאן ניתן להסיק, שכפי שבעבר אברהם היה צריך להיות בארץ ישראל, באופן גשמי, על מנת שהבטחות האלוהים יתגשמו, גם זרע ההבטחה והברכה, העם היהודי, חייב להיות בארץ כדי שתוקם ממלכת אלוהים. בפרק י"ז הקב"ה מדבר שנית אודות תוכניתו:

"אֲנִי הִנֵּה בְרִיתִי אִתְּךָ וְהָיִיתָ לְאָב הַמּוֹן גּוֹיִם: וְלֹא-יִקְרָא עוֹד אֶת-
שְׁמֶךָ אַבְרָם וְהָיָה שְׁמֶךָ אַבְרָהָם כִּי אָב-הַמּוֹן גּוֹיִם נִתְּתִיךָ: וְהִפְרַתִּי
אִתְּךָ בְּמֵאֵד מְאֹד וְנִתְּתִיךָ לְגוֹיִם וּמְלָכִים מִמֶּךָ יֵצְאוּ: וְהִקְמַתִּי אֶת-
בְּרִיתִי בֵּינִי וּבֵינְךָ וּבֵין יִרְעֵךָ אַחֲרֶיךָ לְדֹרֹתֶם לְבְרִית עוֹלָם לְהִיּוֹת לָךְ
לְאֱלֹהִים וְלִירְעֵךָ אַחֲרֶיךָ: וְנִתְּתִי לָךְ וְלִירְעֵךָ אַחֲרֶיךָ אֶת אֶרֶץ מִגְרִי
אֶת כָּל-אֶרֶץ כְּנָעַן לְאַחֲזֹת עוֹלָם וְהָיִיתִי לָהֶם לְאֱלֹהִים"
(בראשית יז, ד-ח)

פסוקים אלה פותחים בהצהרה רבת משמעות, ככתוב: "אֲנִי הִנֵּה בְרִיתִי אִתְּךָ". מדוע מופיעה המילה "אֲנִי" בראש המשפט? המילה "אֲנִי" נאמרה בתחילתו של הפסוק על מנת להדגיש את חשיבותה בהקשר זה וביחס לביטוי "הִנֵּה בְרִיתִי אִתְּךָ". במילים אחרות, המילה "אֲנִי" מתייחסת לאלוהים ולפיכך משמעות חלקו הראשון של הפסוק היא שמהות הברית היא שאלוהים עם אברהם. חלקו השני של הפסוק אומר: "וְהָיִיתָ לְאָב הַמּוֹן גּוֹיִם", ומכאן שכוונת הפסוק היא שאלוהים, באמצעות ברית זו, יביא שינוי גדול בחיי אברם, בו ודרכו. מעניין לראות, שעל אף שבאותו הזמן טרם היה לו אפילו צאצא אחד, הוא עמד להפוך ל"אָב הַמּוֹן גּוֹיִם". עם זאת, על מנת ששינוי זה יקרה, חייב מצבו של אברם להשתנות, ולכן אנחנו קוראים: "וְלֹא-יִקְרָא עוֹד אֶת-שְׁמֶךָ אַבְרָם וְהָיָה שְׁמֶךָ אַבְרָהָם כִּי אָב-הַמּוֹן גּוֹיִם נִתְּתִיךָ". העובדה ששמו שונה מלמדת את הקורא שאברהם הפך לאיש חדש. כפי שלמדנו, "וְהָאֱמֻן (אברם) בֵּיהוָה וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה", כלומר אברהם בא בברית עם האלוהים על ידי אמונה והפך לאיש חדש, משמע צדיק (איש בעל

יחסים טובים עם הקב"ה). הפסוק הבא אומר: "וְהִפְרַתִּי אֶתְךָ בְּמֵאֵד מְאֹד". מהבטחה זו אנחנו למדים שהתוצאה של יחסים טובים ובריאים עם ה' היא האפשרות לעשות פירות רבים (מעשים טובים). מעניין לראות שהמילה "מאד" מופיעה פעמיים בפסוק, והסיבה לכך היא שלברית זו יש השלכות חיוביות לא רק בעולם הזה "בְּמֵאֵד", אלא גם בעולם הבא "מֵאֵד". זו גם כוונתו של הביטוי המופיע בפסוק ז': "לְבָרִית עוֹלָם", כלומר ההסכם בין אברהם לאלוהים יביא בסופו של דבר להקמתה בפועל של מלכות ה' שהיא ללא סוף. הקטע מסתיים בפסוק ח': "וְנָתַתִּי לְךָ וּלְזַרְעֶךָ אֶחְרִיד אֶת אֶרֶץ מִגְרִיד אֶת כָּל-אֶרֶץ כְּנָעַן לְאַחֲזֵת עוֹלָם וְהִיְיִתִי לָהֶם לְאֱלֹהִים". מטרת פסוק זה היא לגלות לנו שהמלכות לא תבוא עד שזרעו של אברהם יגורו בכל הארץ המובטחת. הביטוי "לְאַחֲזֵת עוֹלָם" רומז גם הוא על מלכות ה'.

★ אף על פי שלכל אלה שיש להם אמונה בזרע אברהם, ישוע המשיח, יש את הזכות להיכנס למלכות ה', הזכות לארץ ישראל שייכת אך ורק ל:

- א) אין יותר לאף אחד זכות על ארץ ישראל
- ב) לבני יעקב
- ג) לכל המאמינים
- ד) אין תשובה נכונה

בהקשר של אברהם, המילה "זַרְעֶךָ" מתייחסת לרוב לבני יעקב. מילה זו קשורה להבטחתו של ה' לאברהם דרך זרע הברכה וההבטחה - בני ישראל. פירוש המילה "זַרְעֶךָ" (לגבי אברהם) אך ורק בקשר לחסידיו של ישוע, מבטל למעשה את כל הבטחותיו של ה' לבני יעקב ונוגד את דברי הנביאים לגבי עם ישראל וארץ ישראל באחרית הימים. התורה עצמה מחזקת את דבר ההבטחה בקשר לבני יעקב וארץ ישראל. לדוגמה, בספר בראשית נאמר ליעקב:

"וַיַּחֲלֵם וְהָגָה סֹלֶם מִצֵּב אֶרְצָה וְרֵאשׁוּ מִגִּיעַ הַשְּׁמִימָה וְהָגָה מִלְּאכֵי אֱלֹהִים עֲלִים וַיִּרְדִּים בוֹ: וְהָגָה יְהוָה נָצַב עָלָיו וַיֹּאמֶר אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ וְאֱלֹהֵי יִצְחָק הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שֹׁכֵב עָלֶיהָ לְךָ אֶתְנַנָּה וּלְזַרְעֶךָ: וְהָיָה זַרְעֶךָ כְּעַפְרַת הָאָרֶץ וּפְרָצֹת יָמָה וּקְדָמָה וּצְפֹנָה וְנִגְבָּה וְנִבְרָכוּ בְךָ כָּל-מִשְׁפַּחַת הָאֲדָמָה וּבְזַרְעֶךָ: וְהָגָה אֲנֹכִי עִמָּךְ וְשִׁמְרֵתִיךָ כְּכֹל אֲשֶׁר-תִּלְדָּה וְהִשְׁבַּתִּיךָ אֶל-הָאֲדָמָה הַזֹּאת כִּי לֹא אֶעֱזָבְךָ עַד אֲשֶׁר אֶס-עֲשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר-דִּבַּרְתִּי לְךָ" (בראשית כח, יב-טו)

פסוקים אלו ידועים מאד וקיימת הסכמה כללית שהחלום הוא נבואה על עבודתו של המשיח אשר יביא לאחדות בין הקב"ה לאנושות (הנושעים בלבד). מאוחר יותר, ישוע אף העיד על עצמו שהוא הסולם:

"וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲמֵן אֲמֵן אֲנִי אֹמֵר לָכֶם מֵעַתָּה תֵּרְאוּ הַשָּׁמַיִם נִפְתָּחִים
וּמִלְאָכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים עַל בֶּן-הָאָדָם"
(הבשורה על פי יוחנן א, נא)

כאשר ה' אמר ליעקב: "אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֲבִיךָ וְאֱלֹהֵי יִצְחָק" הוא התכוון להגיד שהברית אשר הוא כרת עם אבותיו של יעקב עדיין בתוקף. הדבר הראשון שאנחנו למדים מהעובדה שה' הזכיר ליעקב אודות הארץ: "הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָתָּה שָׂכַב עָלֶיהָ לְךָ אֲתַנְּנָה וּלְיִרְעָה", הוא שאחד התנאים על מנת שתהייה אחדות בין ה' לאנושות, הוא מימוש הבטחת הימצאותו של עם ישראל בארץ ישראל. אחדות זו, בצורתה המלאה, מתייחסת כמובן אל מלכות ה'. לפיכך, על מנת שהקב"ה יכונן את מלכותו, חייב העם היהודי לשכון ולפרוץ בכל הארץ המובטחת ככתוב: "וְהָיָה יִרְעָה כְּעַפְרַיִם וּפְרָצְתָּ יָמָה וְקָדְמָה וְצַפְנָה וְנִגְבָּה".

"בַּיּוֹם הַהוּא כָּרַת יְהוָה אֶת-אַבְרָם בְּרִית לֵאמֹר לְיִרְעָה נִתְּנִי אֶת-
הָאָרֶץ הַזֹּאת מִנְּהַר מִצְרַיִם עַד-הַנְּהַר הַגָּדֹל נְהַר-פְּרָת"
(בראשית טו, יח)

המילה "וּפְרָצְתָּ" חשובה מאד בהקשר הזה, והיא מופיעה באותו הקשר גם בנבואתו של ישעיה:

"כִּי-יָמִין וּשְׂמֹאל תִּפְרָצֵי וְיִרְעָה גוֹיִם יִירָשׁ וְעָרִים נְשֻׁמוֹת יוֹשִׁיבוּ"
(ישעיה נד, ג)

פסוק זה ידוע כנבואה אודות אחרית הימים, זמן בו העם היהודי יחזור לארץ ישראל ואל הערים אשר אבותינו ישבו בהן. כמו כן, הוא יגדל ויירש גוים (מדינות) מְנַהֵר מְצֻרִים עַד-הַנְּהַר הַגָּדֹל נְהַר-פְּרָת.

באחרית הימים, רוב הגויים (האומות) יתנגדו למדינת ישראל וידרשו ממנה שתוותר על חלקים מהנחלה שה' הבטיח לה, לדוגמה חלקים מאדמות יהודה ושומרון. כבר בימינו אנחנו רואים כיצד עמים רבים מאמינים לשקר לפיו אם מדינת ישראל תוותר על חלק מהארץ המובטחת יוכל להתקיים שלום באזורינו. גישה זאת סותרת את דבר אלוהים באופן מוחלט מאחר וכתוב: "וְהָיָה יִרְעָה כְּעַפְרַיִם וּפְרָצְתָּ יָמָה וְקָדְמָה וְצַפְנָה וְנִגְבָּה וְנִבְרָכוּ בְךָ כָּל-מִשְׁפַּחַת הָאֲדָמָה וּבְיִרְעָה". על פי כתבי הקודש, רק כאשר העם

היהודי יירש את כל הנחלה המובטחת לו מאת הקב"ה, יברך ה' את הגויים ותקום מלכותו.

עם ישראל והגלות

בספר דברים ניבא משה רבנו שעם ישראל ילך לגלות ככתוב: "בְּכָל-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדִּיחָךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה" (דברים ל, א). בני ישראל הוגלו מהארץ המובטחת מפני שהם:

"עֲזַבוּ אֶת-בְּרִית יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתָם אֲשֶׁר כָּרַת עִמָּם בְּהוֹצִיאֹ אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: וַיֵּלְכוּ וַיַּעֲבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲווּ לָהֶם אֱלֹהִים אֲשֶׁר לֹא-יָדְעוּם וְלֹא חָלַק לָהֶם: וַיַּחַר-אַף יְהוָה בְּאַרְצָךְ הַהוּא לְהִבְיֵא עֲלֶיךָ אֶת-כָּל-הַקְּלָלָה הַכְּתוּבָה בְּסֵפֶר הַזֶּה: וַיִּתְּשֵׁם יְהוָה מֵעַל אֲדָמָתָם בְּאֶף וּבַחֲמָה וּבְקֶצֶף גָּדוֹל וַיִּשְׁלַכְם אֶל-אֶרֶץ אַחֲרַת כַּיּוֹם הַזֶּה" (דברים כט, כד-כו)

לאורך רוב התנ"ך מתייחס המונח "גלות" לגלות בבל. כאשר עם ישראל נמצא בגלות הדבר משפיע על כל מהותו של עם ישראל, מאחר וזהותו של העם היהודי קשורה לשיבה בארץ ישראל. כאשר העם נמצא בגלות מדובר באסון מבחינות רבות, אך בעיקר בכל הנוגע לעבודת ה' ככתוב:

"אִיךָ נָשִׁיר אֶת-שִׁיר-יְהוָה עַל אֲדָמַת נֶכַר" (תהילים קלז, ד)

פסוק זה אינו אמירה בלבד, אלא מדובר בשאלה של המחבר, הדורשת תשובה. לפיכך ממשיך המזמור:

"אִם-אֲשַׁכַּחךְ יְרוּשָׁלַם תִּשְׁכַּח יְמִינִי: תִּדְבַּק-לִישׁוֹנִי לְחִכַּי אִם-לֹא אֲזַכְּרֶכִי אִם-לֹא אֲעֵלָה אֶת-יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמֹחֹתִי" (תהילים קלז, ה-ו)

הפסוקים הללו מלמדים שהעם היהודי לעולם לא יוכל להתאים את עצמו למציאות חדשה, במקום שמנוגד לתוכניתו של ה', כלומר בגלות. מקומו הטבעי של עם ישראל הוא בארץ המובטחת.

★ למדנו שירושלים הייתה תמיד חשובה מאד ליהודים בעלי אמונה באלוהים. לפיכך, גם המאמינים בישוע צריכים להבין ולקבל את חשיבותה של ירושלים על מנת שיוכלו לראות את הקשר בין ירושלים ל:

(א) שמים

(ב) מלכות ה' העתידה לקום

(ג) הכנסת הגדולה שהייתה בבבל

(ד) או"ם

בלב תפילת שמונה עשרה (העמידה) ישנם מספר קטעים אודות הגאולה הסופית:

"הְשִׁיבֵנו אֲבִינוּ לְתוֹרַתְךָ. וְקַרְבְּנוּ מִלְכְּנוּ לְעִבּוֹדְךָ. וְהַחְזִירֵנוּ
בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ: בְּרוּךְ אַתָּה ה', הַרוֹצֵה בְּתִשׁוּבָה"

"סֶלַח לָנוּ אֲבִינוּ כִּי חָטָאנוּ. מְחוּל לָנוּ מִלְכְּנוּ כִּי פָשַׁעְנוּ. כִּי אֵל טוֹב
וְסֶלַח אַתָּה: בְּרוּךְ אַתָּה ה', חַנוּן הַמְרַבֵּה לְסְלוּחַ"

"רֵאאֵה נָא בְּעֵינֵינוּ וְרִיבָה רִיבֵנוּ. וּמַהֵר לְגַאֲלֵנוּ גְאֻלָּה שְׁלֵמָה לְמַעַן
שְׁמֶךָ. כִּי אֵל גּוֹאֵל חוֹק אַתָּה: בְּרוּךְ אַתָּה ה', גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל"

"תִּקַּע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחַרוּתֵנוּ. וְשֵׂא נֶס לְקַבֵּץ גְּלוּיֵינוּ. וְקַבְּצֵנוּ יַחַד
מֵאַרְבַּע כְּנָפוֹת הָאָרֶץ לְאַרְצֵנוּ: בְּרוּךְ אַתָּה ה', מְקַבֵּץ נְדָחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל"

למרות שתפילה זו נכתבה על ידי חז"ל, ניתן לראות בבירור שחלקים אלה מבוססים על כתבי הקודש ובהם ניתן למצוא את הבסיס לגאולה. אנחנו קוראים: "הְשִׁיבֵנו אֲבִינוּ לְתוֹרַתְךָ". משמעות בקשה זו היא שבני ישראל חייבים לחזור לדבר האלוהים (התגלות ה'). במילים אחרות, עד שעם ישראל לא יבין שהדרך היחידה לחיי אמונה אמיתיים נמצאת בכתבי הקודש, לא יהיה שינוי במצבו הרוחני. עמו של הקב"ה ימשיך לשבת בגולה גם מבחינה גשמית וגם מבחינה רוחנית ולסבול מריחוק מאלוהים. אין זה מקרה שאנחנו קוראים, מיד במשפט הבא, "וְקַרְבְּנוּ מִלְכְּנוּ לְעִבּוֹדְךָ". הביטוי "לְעִבּוֹדְךָ" מתייחס לעבודת האלוהים (לשרת את ה' ולהלל אותו בחיינו). מכאן אנחנו למדים שרק בעזרת דבר ה' ניתן להיות נאמנים לרצונו של הקב"ה ולשרת אותו כהלכה. רק לאחר שפלוגי יבין את הדברים הללו הוא יוכל לחזור בתשובה, ככתוב בסופו של הסעיף הראשון: "וְהַחְזִירֵנוּ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ". אף אדם לא יכול להביא את עצמו למצב של חזרה בתשובה אמיתית ללא עזרתו של אלוהים, מאחר וחלק מחזרה

בתשובה כנה ושלמה היא כניעה אמיתית לסמכותם של כתבי הקודש בחיינו, והרצון לישם על פי הדרכתו ורצונו של ה' ולא בדרכנו אנו.

רק חזרה בתשובה אמיתית, המלווה ברצון לשרת את האלוהים, תוביל לבקשת סליחה מהקב"ה: "סֶלַח לְנוּ אֱבִינוּ כִּי חָטָאנוּ. מִחוּל לְנוּ מִלְכְּנוּ כִּי פָשַׁעְנוּ". הכוונה והרצון לסור מרע מהווים חלק מהחזרה בתשובה.

לאחר שחזרנו בתשובה, על פי רצונו של הקב"ה, נוכל לראות את יד ה' פועלת בכל תחום בחיינו, גם בכל הקשור להגנה מאויבינו. לפיכך ממשיכה התפילה ואומרת: "דְּיָאָה נָא בְּעֵינֵינוּ וְרִיבָה רִיבֵנוּ". באופן המקביל למצבם של בני ישראל במצרים, עם ישראל אף הוא לא יוכל לצאת מהגלות ללא עזרה מאלוהים. בהמשך הקטע כתוב: "וַיִּמְהַר לְגַאֲלָנוּ גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה לְמַעַן שְׂמֹךְ". חשוב לציין שהגאולה אף פעם לא הגיעה לעם ישראל כזכות. לאורך ההיסטוריה של היחסים בין ה' לעם ישראל אנחנו רואים שגאולת עמו היא תמיד כתוצאה של חסדו של ה', נאמנותו ולמען שמו. הביטוי "לְמַעַן שְׂמֹךְ" הינו רב משמעות ומראה לנו כיצד אלוהים פונה לעמו בחסד ובסליחה על מנת להחזיר את ישראל לרצונו.

שיא התפילה לגבי הגאולה הוא: "תִּקַּע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחִירוֹתֵנוּ. וְשָׂא נֶס לְקַבֵּץ גְּלִיתֵינוּ. וְקַבְּצֵנוּ יַחַד מֵאַרְבַּע כְּנָפוֹת הָאָרֶץ לְאַרְצֵנוּ". השופר מראה לנו שגאולה וחרות אמיתיים יבואו רק בדרך היחידה שאלוהים סיפק לנו עבור הניצחון, קרי המשיח (ראה פרק ח' לגבי יום תרועה). המילה "חרות" מופיעה במשפט זה כדי להזכיר לנו שמטרת הגאולה היא לשחרר אותנו מהחטא על מנת שנוכל לעבוד את ה' בהתאם לרצונו. הגאולה לא תבוא בדרך טבעית אלא על ידי ניסים (דברים על-טבעיים), ככתוב: "וְשָׂא נֶס לְקַבֵּץ גְּלִיתֵינוּ". המילה "נֶס" מתייחסת אל "דגל המתנוסס על תורן או מוט גבוה" (מילון אבן שושן), עליו כתובות בשורות טובות. השימוש המוכר בחפץ זה הוא על מנת להכריז ניצחון של צבא על אויבו. באחרית הימים, ניצחון הגאולה אשר יספק ישוע המשיח לעם ישראל יהיה באופן ניסי, והוא יהווה סימן לעם היהודי לעלות חזרה לארץ המובטחת "מֵאַרְבַּע כְּנָפוֹת הָאָרֶץ".

★ אלו שרוצים להיות במלכות ה' בוחרים להתרחק מ:

- (א) החטא
- (ב) העם היהודי
- (ג) ארץ ישראל
- (ד) מדינת ישראל

גאולת ישראל - הארץ והעם

ארץ ישראל ועם ישראל משחקים תפקיד חשוב בכל הקשור לתוכניתו של אלוהים לכינון מלכותו. מלכות האלוהים לא תקום עד שהעם היהודי יחזור לארץ המובטחת ויקבל את משיחו, ישוע מנצרת. תנאים אלה מופיעים במקומות רבים בכתבי הקודש, ולהלן מספר דוגמאות:

"לְכֹן הִנֵּה יָמִים בָּאִים נֹאֵם-יְהוָה וְלֹא-יֵאמְרוּ עוֹד חַי-יְהוָה אֲשֶׁר הֶעֱלָה אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: כִּי אִם-חַי-יְהוָה אֲשֶׁר הֶעֱלָה וְאֲשֶׁר הֵבִיא אֶת-זֶרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ צְפוֹנָה וּמִכָּל הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר הִדְחִיתִים שָׁם וַיָּשִׁבוּ עַל-אֲדָמָתָם" (ירמיהו כג, ז-ח)

הפסוקים הללו מצביעים על שיבת עם ישראל לארצו וכמו כן ניתן למצוא בהם רמזים המצביעים על הגאולה העתידית. לדוגמה, סיפור יציאת מצרים המוזכר בפסוק ז': "אֲשֶׁר הֶעֱלָה אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם", הינו סיפור על גאולה והעובדה שהוא מוזכר כאן מרמזת על גאולת ישראל העתידית. הפסוקים הבאים מירמיהו כג, ה-ו מחזקים טענה זאת: "הִנֵּה יָמִים בָּאִים נֹאֵם-יְהוָה וְהִקְמֵתִי לְדָוִד צִמַח צְדִיק וּמִלֶּךְ מֶלֶךְ וְהִשְׁכִּיל וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וְצִדְקָה בְּאֶרֶץ: בְּיָמָיו תִּשְׁעַע יְהוּדָה וַיִּשְׂרָאֵל יִשְׁכֹּן לְבֵטֶחַ וְזֶה-שְׁמוֹ אֲשֶׁר-יִקְרָאוּ יְהוָה צְדָקְנוּ: פְּסוּקִים אֵלֶּה מְדַבְּרִים עַל מְשִׁיחַ צְדָקְנוּ וַיְמוֹת הַמְּשִׁיחַ.

חשוב שנשים לב לעובדה רבת משמעות, הקשורה לימים בהם אנחנו חיים כיום. הכתוב אומר: "מֵאֶרֶץ צְפוֹנָה וּמִכָּל הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר הִדְחִיתִים שָׁם וַיָּשִׁבוּ עַל-אֲדָמָתָם". דבר זה לא קרה בעבר עד חזרתו של העם היהודי לארץ המובטחת אחרי כאלפיים שנות גלות. בנוסף, הפסוק משתמש במונח "אֶרֶץ צְפוֹנָה" המתייחס לברית המועצות לשעבר. דוגמה נוספת אנחנו מוצאים בספרו של הנביא ישעיהו אשר דיבר על חזרתו של העם היהודי לארצו, ככתוב:

"וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יוֹסִיף אֲדֹנָי שְׁנֵית יְדוֹ לְקִנּוֹת אֶת-שְׂאֵר עַמּוֹ אֲשֶׁר יֵשְׂאֵר מֵאֲשׁוּר וּמִמִּצְרַיִם וּמִפָּתְרוֹס וּמִכּוּשׁ וּמִעִילָם וּמִשְׁנַעַר וּמִחַמַּת וּמֵאֵי הַיָּם: וְנָשָׂא נֶס לְגוֹיִם וְאָסַף גִּדְחֵי יִשְׂרָאֵל וּנְפֻצוֹת יְהוּדָה וְקִבֵּץ מֵאֲרָבֶעַ כְּנָפוֹת הָאֶרֶץ" (ישעיהו יא, יב)

פסוק י"א מגלה לנו מספר נקודות חשובות ומעניינות הקושרות את העבר, ההווה והעתיד לבוא. הפסוק פותח במילים "בַּיּוֹם הַהוּא" אשר, לפי דברי חז"ל, נועדו לגלות לקורא שקטע זה עוסק בדברים הקשורים לתקופה הקודמת להקמת מלכות האלוהים. על פי חז"ל, צירוף המילים "בַּיּוֹם הַהוּא" מתייחס ליום ה', כלומר היום (התקופה) בה ה' ינקום וישפוט את הגויים שקמו על ישראל. הפסוק ממשיך במילים "יוֹסִיף אֲדֹנָי

שְׁנֵית יְדוֹ לְקִנּוֹת אֶת-שְׁאָר עִמּוֹ". מה הכוונה ב"יוֹסִיף אֶדְנִי שְׁנֵית"? כפי שראינו, הנביא ירמיהו דיבר על הגאולה הראשונה של עם ישראל בצאתם מארץ מצרים (ירמיהו כג, ז). דבריו של ישעיהו בפסוקים אלה מראים לנו שיבוא יום בו אלוהים יגאל (יקנה) את שארית עמו. עולה לפיכך השאלה - מהו "שְׁאָר עִמּוֹ"? התשובה לשאלה זו מצביעה על שתי נקודות חשובות: הנקודה הראשונה היא שיבוא יום בו ה' יגאל את כלל עם ישראל, כלומר אלו שעדיין לא נושעו. הנקודה השנייה מקשרת אותנו להווה ולעובדה שכיום חלק מעם ישראל כבר חזר בתשובה אמיתית לה', דרך קבלת קורבנו והאמונה במשיח צדקנו ישוע מנצרת.

פסוק י"ב פותח במילים "וַיִּשְׂא נֶס לְגוֹיִם", המצביעות על תוכניתו הגדולה של אלוהים לפיה, על ידי גאולת עם ישראל, תבוא ברכה וישועה על כל הנותרים מגויי הארצות, קרי התממשות הבטחתו של ה' לאברהם אבינו בברית אשר כרת עמו ולפיה: "וּנְבָרְכוּ בְךָ כָּל מְשַׁפְּחַת הָאָרֶץ". דוגמה נוספת אנחנו מוצאים בנבואתו של יחזקאל:

"וַיְדַבֵּר אֵלֵיהֶם כֹּה-אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנֵּה אֲנִי לֹקֵחַ אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִבֵּין הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִלְכוּ-שָׁם וְקִבְצֵתִי אֹתָם מִסְּבִיב וְהִבֵּאתִי אוֹתָם אֵלַי-אֶדְמָתָם: וְעָשִׂיתִי אֹתָם לְגוֹי אֶחָד בְּאֶרֶץ בְּהָרֵי יִשְׂרָאֵל וּמִלֶּךְ אֶחָד יִהְיֶה לְכֹלֶם לְמֶלֶךְ וְלֹא יִהְיֶה- (יִהְיֶה-) עוֹד לְשֵׁנֵי גוֹיִם וְלֹא יִחַצּוּ עוֹד לְשֵׁנֵי מַמְלֹכוֹת עוֹד: וְלֹא יִטְמְאוּ עוֹד בְּגִלּוּלֵיהֶם וּבִשְׂקוּצֵיהֶם וּבְכָל פְּשָׁעֵיהֶם וְהוֹשַׁעְתִּי אֹתָם מִכָּל מוֹשְׁבֵיתֵיהֶם אֲשֶׁר חָטְאוּ בָהֶם וְסִתְּרֵתִי אוֹתָם וְהִיוּ-לִי לְעַם וְאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים: וְעַבְדֵי דָוִד מֶלֶךְ עֲלֵיהֶם וְרוּעֵה אֶחָד יִהְיֶה לְכֹלֶם וּבְמִשְׁפָּטַי יִלְכוּ וְחֻקוֹתַי יִשְׁמְרוּ וְעָשׂוּ אוֹתָם: וַיָּשׁוּבוּ עַל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְעַבְדֵי לַיעֲקֹב אֲשֶׁר יָשׁוּבוּ-בָּהּ אַבּוֹתֵיכֶם וַיָּשׁוּבוּ עֲלֶיהָ הִמָּה וּבְנֵיהֶם וּבְנֵי בְנֵיהֶם עַד-עוֹלָם וְדוֹד עַבְדֵי נְשִׂיא לָהֶם לְעוֹלָם: וְכִרְתִּי לָהֶם בְּרִית שְׁלוֹם בְּרִית עוֹלָם יִהְיֶה אוֹתָם וּנְתַתִּים וְהִרְבֵּיתִי אוֹתָם וּנְתַתִּי אֶת-מִקְדָּשִׁי בְּתוֹכָם לְעוֹלָם: וְהָיָה מִשְׁכְּנֵי עֲלֵיהֶם וְהָיִיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים וְהִמָּה יִהְיֶה-לִּי לְעַם: וַיְדַעוּ הַגּוֹיִם כִּי אֲנִי יְהוָה מִקְדָּשׁ אֶת-יִשְׂרָאֵל בְּהִיּוֹת מִקְדָּשִׁי בְּתוֹכָם לְעוֹלָם"

(יחזקאל לו, כא-כח)

הפסוקים הללו מדברים על יום בו ה' עצמו יקח את בני ישראל (בני זרע יעקב) מהמדינות (גויים) בהן הם פזורים. כלומר מדובר כאן על חזרתם של בני ישראל מהגולה לאותה האדמה (הארץ) אשר ה' הבטיח ונתן לאברהם, יצחק ויעקב (ישאל). חשוב לשים דגש על המילה "אֶדְמָתָם", מאחר והיא קושרת בין עם ישראל לארץ המובטחת אשר ניתנה להם כירושה מה'. פסוק כ"ב פותח במילים "וְעָשִׂיתִי אֹתָם לְגוֹי אֶחָד בְּאֶרֶץ"

בְּהָרֵי יִשְׂרָאֵל" (יהודה ושומרון). הביטוי "לגוי אחד" מתאר את האחדות שתהיה בין השבטים, אחדות אשר תבוא לעם ישראל דרך אותו המלך המוזכר בהמשך הפסוק.

בפסוק כ"ג כתוב: "וְלֹא יִשְׁמְאוּ עוֹד בְּגִלּוּלֵיהֶם וּבִשְׁעוֹצוֹתֵיהֶם וּבְכָל פְּשָׁעֵיהֶם וְהוֹשַׁעְתִּי אֶתֶם מִכָּל מוֹשְׁבֵיתֵיהֶם אֲשֶׁר חָטְאוּ בָהֶם וְסִטְהַרְתִּי אוֹתָם וְהָיוּ-לִי לְעָם וְאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים": פסוק זה מראה שעם ישראל ימשיך לעסוק בעבודה זרה עד לזמן בו אלוהים עצמו יטהר אותם ככתוב: "וְסִטְהַרְתִּי אוֹתָם וְהָיוּ-לִי לְעָם וְאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים". הדרך היחידה בה ניתן להיטהר ולהיות רצויים לאלוהים היא על ידי הגאולה שבאה דרך קבלת הקורבן של ישוע המשיח. רק בדרך זו עם ישראל יוכל להגיע למצב שבו אנחנו נהיה לו לעם והוא יהיה לנו לאלוהים. אין זה מקרה שבפסוק הבא מדבר יחזקאל אודות המשיח: "וְעַבְדִּי דָוִד מֶלֶךְ עֲלֵיהֶם וְרוּעֵה אֶחָד יִהְיֶה לְכָלֶם". כפי שראינו לאורך הספר, צירוף המילים "וְעַבְדִּי דָוִד" מצביע על המשיח עצמו, מאחר ורק דרך עבודתו של המשיח, עם ישראל יוכל לחזור בתשובה אמיתית ולמלא את יעודו כעמו של הקב"ה, בהליכה אמיתית בדרכו של אלוהים ככתוב: "וּבְמִשְׁפָּטַי יִלְכוּ וְחֻקוֹתַי יִשְׁמְרוּ וְעָשׂוּ אוֹתָם".

לאורך הכתובים, כאשר אלוהים חוזר על משהו יותר מפעם אחת ניתן להסיק מכך שקיימת חשיבות לדבר. פסוק כ"ה אומר: "וַיָּשְׁבוּ עַל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְעַבְדִּי לְעַקֵּב אֲשֶׁר יָשְׁבוּ-בָהּ אַבּוֹתֵיכֶם וַיָּשְׁבוּ עָלֶיהָ הֲמָה וּבְנֵיהֶם וּבְנֵי בְנֵיהֶם עַד-עוֹלָם". פסוק זה מדגיש שוב את הקשר הבלתי נפרד בין החזרה הגשמית של בני ישראל לארץ ישראל, לתוכנית הגאולה העולמית. בנוסף, אנחנו מוצאים בפסוק זה נדבך חדש לתוכנית זו. הפסוק מסתיים בביטוי "עַד-עוֹלָם" ממנו אנחנו יכולים לדלות שתי נקודות חשובות: הנקודה הראשונה היא שלא תהיה עוד גלות עתידית לבני ישראל, בעוד הנקודה השנייה מתייחסת למלכות ה'. שתי נקודות עקרוניות אלה מופיעות גם בסופו של הפסוק: "וַיְדַבֵּר עַבְדִּי נְשִׂיא לָהֶם לְעוֹלָם" מה שחוזר ומדגיש את הנאמר קודם לכן. עניין ברור הוא שעל אף שכתוב "דוד" כוונתו של הנביא היא למשיח. התגשמותן של הבטחות אלה תהיה דרך ברית חדשה אשר יכרות ה' עם יהודה וישראל. מדובר בברית של שלום וברית עולם (ללא סוף), ככתוב: "וְיִכְרַתִּי לָהֶם בְּרִית שְׁלוֹם בְּרִית עוֹלָם יִהְיֶה אוֹתָם" (יחזקאל לו, כו). זוהי בעצם הברית החדשה עליה דיבר גם הנביא ירמיה (ראה ירמיה לא, לא-לד). כפי שלמדנו, אותה ברית חדשה מבוססת על עבודתו של המשיח, באותו אופן שברית אברהם מבוססת אף היא על עבודתו של המשיח, כפי שלימד שאול השליח באגרת אל הגלטים ג, טז: "וְהֵנָּה לְאֲבָרְהָם נִאֶמְרוּ הֵבֶטְחוּת וְלִירְעוּ וְלֹא-אָמַר וְלִירְעֵהָ כְּאֵלוֹ לְרַבִּים אֲלֵא כְּאֵלוֹ לְיַחִיד וְלִירְעֵהָ וְהוּא הַמְּשִׁיחַ".

יחזקאל ממשיך ואומר: "וַנִּתְּתִים וְהִרְבִּיתִי אוֹתָם וְנָתַתִּי אֶת-מִקְדָּשִׁי בְּתוֹכָם לְעוֹלָם: וְהָיָה מִשְׁכְּנֵי עֲלֵיהֶם וְהָיִיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים וְהָמָּה יִהְיוּ-לִי לְעָם". פסוק זה מיחזקאל מזכיר את הכתוב בחזון יוחנן: "וְאֲשַׁמַּע קוֹל גְּדוֹל מִן הַכְּפֹא לֵאמֹר הִנֵּה מִשְׁכַּן אֱלֹהִים עִם-בְּנֵי הָאָדָם וְשֹׁכֵן בְּתוֹכָם וְהָמָּה יִהְיוּ-לוֹ לְעָם וְהוּא הָאֱלֹהִים יִהְיֶה אִתָּם (או) אֱלֹהֵיהֶם": (חזון יוחנן כא, ג).

גם כאן אנחנו רואים שהדרך היחידה בה נוכל להגיע לעת בה נראה את התגשמות ההבטחה: "וְהָיִיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים וְהָמָּה יְהִיוּ-לִי לְעָם", תהיה דרך גאולתו העתידה לבוא של עם ישראל.

יחזקאל ל"ז מסתיים בפסוק: "וַיִּדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדֵּשׁ אֶת-יִשְׂרָאֵל בְּהִיּוֹת מְקַדְּשִׁי בְּתוֹכָם לְעוֹלָם". כאן אנחנו רואים שוב שהתממשות הבטחות אלוהים לעמו ישראל קשורות גם לגאולת הגויים.

לסיכום, ראינו שקיים קשר הדוק בין חזרתו הפיזית של עם ישראל לאדמת ישראל, לבין חזרתו בתשובה (הרוחנית) של עם ישראל לאלוהי ישראל דרך משיח ישראל, ישוע מנצרת.

פרק ט'

- (1) כאשר היהודים יגורו בכל הארץ המובטחת יהיה לגויים:
- (א) ברכה
 - (ב) מלחמה
 - (ג) כאב ראש
 - (ד) מיסים יקרים
- (2) משה רבנו אמר שעם ישראל ילך לגלות כי:
- (א) בסופו של הדבר הארץ לא שייכת לו
 - (ב) הערבים יותר ראויים
 - (ג) משה לא אמר דבר כזה
 - (ד) עם ישראל יעזוב את הברית עם הקב"ה
- (3) תכניתו של אלוהים להקים את מלכותו בעולם הזה תלויה בשני דברים. מהם?
- (א) המשיח והכנסייה
 - (ב) המשיח והעם היהודי
 - (ג) אמונה וחסד
 - (ד) כתבי הקודש ורוח הקודש
- (4) המושג "צדיק" לא מתייחס לבן אדם מושלם, אלא למישהו שיש לו מערכת יחסים טובה עם אלוהים.
- (א) נכון
 - (ב) לא נכון
- (5) גבולות ארץ ישראל יהיו:
- (א) בדיוק כמו היום
 - (ב) כמו לפני מלחמת ששת ימים (1967)
 - (ג) קטנים מהיום עבור מדינה פלסטינית
 - (ד) מנחל מצרים לנהר פרת

6) על פי התנ"ך, האם עם ישראל יכול לעבוד את הקב"ה כראוי גם בזמן שהוא נמצא בגלות?

- א) כן
- ב) לא

7) לפני שה' יקים את מלכותו יבואו:

- א) כל הברכות שה' הבטיח
- ב) שום דבר כי מלכות ה' יכולה לבוא בכל רגע
- ג) יום הדין ומשפטו של אלוהים
- ד) תשובות א' וב' נכונות

8) עם ישראל יעשה כל כך הרבה מעשים טובים שהוא יזכה בגאולה ויחזור לארצו בגלל נאמנותו, ללא קשר לחסדו של ה'.

- א) נכון
- ב) לא נכון

9) אחד מהסימנים של הגאולה הסופית היא שהיהודים יחזרו מ:

- א) ארץ צפון
- ב) כל הארצות
- ג) תשובות א' ו-ב' נכונות
- ד) אף תשובה נכונה

10) קיים קשר בין הברית החדשה ל:

- א) ברית אברהם
- ב) תורת משה
- ג) ברית דוד
- ד) כל התשובות נכונות

11) הבטחתו של אלוהים לגבי הארץ המובטחת לעם היהודי מבוטלת משום שעם ישראל בגדול סירב לקבל את ישוע כמשיח?

- א) נכון
- ב) לא נכון

תשובות לשאלות

פרק ט'

- (1) א
- (2) ד
- (3) ב
- (4) נכון
- (5) ד
- (6) לא
- (7) ג
- (8) לא נכון
- (9) ג
- (10) ד
- (11) לא נכון

משמעות המספרים בכתבי הקודש

פעמים רבות אנחנו מוצאים בכתבי הקודש מספרים שונים, אשר טוב יהיה לראות אם יש להם משמעות כלשהי היכולה לעזור לקורא לפרש ולהבין את הפסוק בצורה טובה יותר. חשוב לזכור, עם זאת, שיש מקומות רבים בהם המספרים אינם מוסיפים משמעות מיוחדת לטקסט. לדוגמה, כאשר המספרים מצביעים על כמות או מידה מסוימת. בנספח זה נלמד את משמעותם של כמה מהמספרים המופיעים בפסוקים שונים בתנ"ך ובברית החדשה. בעזרת המספרים שעליהם נלמד נוכל להבין את משמעותם של אלה, ובנוסף הם יעניקו לנו את הכלים כדי להבין את משמעות שאר המספרים.

ברצוננו להבהיר שבנספח זה נלמד נומרולוגיה ולא גימטריה, שכידוע קיים הבדל גדול בין שתיהן. הגימטריה עוסקת במשמעות הערך המספרי של המילים בעברית. למשל, למילה ציצית ("צ" = 90, "י" = 10 ו"ת" = 400) יש ערך מספרי של 600. הנומורולוגיה, לעומתה, עוסקת במספרים המופיעים בטקסט המקראי, ומנסה למצוא משמעות עקבית לאותו מספר החוזר בכתבי הקודש, כדי להבין את משמעותו העמוקה של הכתוב.

קיימים מספר כללים בומרולוגיה עליהם עלינו לשמור כדי להימנע מפירוש לא נכון של הכתובים:

- (א) המקור היחיד בו ניתן למצוא את משמעות המספר הוא כתבי הקודש.
- (ב) אסור ליישם את משמעות המספרים בתחום אחר. לדוגמה, אין לקשר בין משמעות המספרים לחיי היומיום שלנו כבני אדם, כגון תאריך יום ההולדת, כתובת, מס' המיקוד וכדומה.

בנספח זה, כל פירוש למספרים יהיה מבוסס על דבר אלוהים בלבד. עם זאת, אנחנו מודעים לעובדה שקיימות דעות שונות ביהדות ובנצרות לגבי משמעות המספרים.

תקציר משמעות המספרים עליהם נדון בהרחבה בהמשך

אחד: אלוהים.

שתיים: שתי דעות שונות, הבדל.

שלוש: לבחון, לגלות, להוכיח. ניצחון. אם בקשר לאלוהים - קדושה.

ארבע: עולם, מספר גלובלי.

חמש: חוסר שלמות.

שש: חסד.

שבע: קדושה, הקדשה למטרה כלשהי, התקדשות.

שמונה: התחדשות, גאולה, מלכות.

תשע: מעשה, תוצאה.

עשר: שלמות (באופן כללי).

שתיים עשרה: עם, עם אלוהים, עם ישראל.

שלוש עשרה: אחדות בין העם לאלוהים; משהו טוב עומד לקרות.

ארבע עשרה: ברכה כפולה או השגחה פרטית.

שבע עשרה: הדגשה של משמעות המספר שבע, כלומר התקדשות או הקדשה למטרה כלשהי.

שמונה עשרה (ח"י): חיים (בהתאם למסורת היהודית).

שלושים: מוות.

ארבעים: שינוי, מעבר.

חמישים: חירות, דרור.

 נבחן כעת בעיון את משמעות המספרים

1

אחד

המספר אחד מצביע על אלוהים ועל אחדות

 אלוהים

בנבואתו של זכריה אנחנו קוראים: "וְהָיָה יוֹם-אֶחָד הוּא יִנְדַע לַיהוָה..." (זכריה יד, ז). זכריה יכול היה לומר "וְהָיָה יוֹם הוּא יִנְדַע לַיהוָה...", אולם עלי ידי השימוש במילים "יום אחד" זכריה מגלה לנו שיום זה מצביע בצורה מובהקת על אלוהים.

דוגמה נוספת אנחנו מוצאים בדבריו של הנביא יחזקאל אשר אמר "וְעֲשִׂיתִי אִתְּם לְגוֹי אֶחָד בְּאֶרֶץ בְּהָרֵי יִשְׂרָאֵל וּמִלֶּךְ אֶחָד יִהְיֶה לְכֹלם לְמֶלֶךְ..." וכו', "וְעַבְדֵי דָוִד מֶלֶךְ עֲלֵיהֶם וְרוּעֵה אֶחָד" (יחזקאל לז, כב; כד). פסוקים אלה קושרים בברור את המספר אחד לקב"ה. הביטוי גוי אֶחָד מתאר עם השייך לאלוהים והביטויים מֶלֶךְ אֶחָד ו-רוּעֵה אֶחָד מצביעים אף הם באופן ישיר על אלוהים.

 אחדות

המספר אחד מופיע בפעם הראשונה בספר בראשית פרק א' פסוק ה"א: "וַיְהִי-עֶרְבַּ וַיְהִי-בֹקֶר יוֹם אֶחָד". המספר אחד מופיע שוב באותו הספר בבראשית ב, כד: "עַל-כֵּן יִעֹב-אִישׁ אֶת-אָבִיו וְאֶת-אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהֵיוּ לְבֶשֶׁר אֶחָד". מענין לראות שבפסוק הראשון שציטטנו הערב והבוקר הפכו להיות יום אחד, ובפסוק השני אדם וחיה נעשו לבשר אחד. דוגמאות אלה ואחרות מצביעות על הקשר בין אחדות והמספר אחד. נסו לחשוב על עוד פסוקים בהם מופיע המספר אחד.

2

שתיים

המספר שתיים מצביע על שתי דעות שונות או על הבדלה בין שני דברים

הנה מספר דוגמאות:

- בספר בראשית כתוב "וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת-שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים" (בראשית א, טז). המספר שתיים, המופיע בפסוק זה, נועד להצביע על ההבדל בין המאורות הגדולים - השמש והירח. למרות ששניהם נקראים מאורות, קיים הבדל משמעותי ביניהם. השמש מהווה מקור אור, בעוד הירח רק משקף את האור שהוא מקבל מהשמש.
- עוד בספר בראשית כתוב: "שְׁנַיִם שָׁנִים בָּאוּ אֶל-נֹחַ אֶל-הַתְּבֵה זָכַר וַיִּקְבְּהָ כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֱלֹהִים אֶת-נֹחַ:" (בראשית ז, ט). גם כאן המספר שתיים נועד להראות את ההבדל בין זכר לנקבה.
- את המספר שתיים אנחנו מוצאים גם בפרשת סדום ועמורה בבראשית יט, א: "וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדֹמָה בְּעֶרְבַּ וְלוֹט יָשָׁב בְּשַׁעַר-סְדֹם וַיֵּרָא-לוֹט וַיִּקָּם לִקְרֹאתָם וַיִּשְׁתַּחֲוּ אַפַּיִם אַרְצָה". בפסוק זה מופיעים שני מלאכים כדי לגלות לנו את ההבדל בין אורח החיים של אנשי סדום לרצונו של ה'.
- רעיון דומה מופיע גם בנבואתו של עמוס: "הֲיִלְכּוּ שְׁנַיִם יַחְדָּו בְּלִתִּי אִם-נֹעְדוּ:" (עמוס ג, ג). פסוק זה מעלה שאלה, האם שני אנשים, עם מטרות שונות, יכולים ללכת יחד? האם מבלי לקבוע פגישה הם ילכו ביחד לאותו היעד?
- במתי כ"ו פסוק ב' כתוב: "אַתֶּם יַדְעֶתֶם כִּי עוֹד יוֹמִים וְהִפְסַח בָּא וּבֶן-הָאָדָם יִמָּסַר לְהַצְלִיב" בשפה היוונית כתוב "אחרי (μετά) יומים וְהִפְסַח בָּא". המילים אחרי יומיים מתייחסות לפרק זמן שיבוא עוד שלושה ימים ויותר. השימוש במספר שתיים בקטע זה לא נועד לתת זמן מדויק, אלא להראות כיצד הוא מוסיף משמעות עמוקה יותר לפסוק זה. מחבר הבשורה רומז לנו שיש בפסוק שתי סיבות שונות לעובדה שישוע עלה לירושלים דווקא בפסח. על אף העובדה שישוע לימד את תלמידיו שהוא ימות בפסח (על העץ), תלמידיו הבינו זאת רק אחרי תחייתו. במילים אחרות, התלמידים לא הבינו שישוע יהיה קורבן הפסח האמיתי של עם ישראל ואף העולם כולו. פעם נוספת מראה המספר שתיים לקורא כיצד תלמידיו של ישוע לא הבינו את דבריו בנוגע למה שיקרה באותו הפסח.

3

שלוש

משמעותו העיקרית של המספר שלושה היא לגלות, להוכיח
משהו כעובדה, לבדוק, לנסות, או לבחון

הרי מספר דוגמאות:

- בספר יונה כתוב: "וַיְהִי יוֹנָה בְּמַעְי הַדָּג שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לַיְלֹת....". למה דווקא שלושה ימים ושלושה לילות? יונה ניסה לברוח לתרשיש כי למעשה הוא רצה לברוח מפני ה'. לפיכך מטרם של אותם "שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לַיְלֹת" היתה לבדוק האם באמת רצה יונה להתנתק מאלוהים. בסיום אותם שלושה ימים ושלושה לילות כתוב: "וַיִּתְּפֹלֵל יוֹנָה אֶל-יְהוָה אֱלֹהָיו". ניתן לראות כיצד הביטוי "שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לַיְלֹת" מגלה לנו את רצונו האמיתי של יונה.
- דוגמה נוספת הקשורה ליונה נמצאת במתי יב, לח שם ביקשו הסופרים והפרושים מישוע שיראה להם אות. תשובתו של ישוע היתה שהאות היחיד שיראו יהיה האות של יונה הנביא. תשובה זאת נועדה לרמוז על כך, שכמו יונה (שירד לשאול - מקומם של המתים), גם ישוע יקום מהמתים לאחר שלושה ימים ושלושה לילות.
- בבשורה על פי מתי כתוב שאחרי שישוע אמר לכל תלמידיו שכולם יכשלו בו: "וַיַּעַן פֶּטְרוֹס (שמעון) וַיֹּאמֶר לוֹ גַם כִּי-יִכְשְׁלוּ בְּךָ כֻלָּם אֲנִי לֹא אֶכְשַׁל לְעוֹלָם: וַיֹּאמֶר אֵלָיו יֵשׁוּעַ אֲמֵן אֲמֵן אֲנִי לְךָ כִּי בְלִילָה הַזֶּה בְּטָרָם יִקְרָא הַתַּרְנֹגֹל תִּכְחַשׁ בִּי שְׁלֹשׁ פְּעָמִים: וַיֹּאמֶר אֵלָיו פֶּטְרוֹס גַּם אִם עָלִי לָמוֹת אֲתָדָּה לֹא אֶכְחַשׁ בְּךָ וְכֵן אֲמָרוּ גַם כָּל-הַתְּלָמִידִים: (מתי כו, לג-לה). ישוע השתמש כאן במספר שלוש על מנת לבחון את שמעון כיפא ברגע האמת וכן כדי לגלות שדבריו היו אמת. בהמשך, מופיע פעם נוספת המספר שלוש בהקשר של שמעון כיפא: "וַיֹּאמֶר (ישוע) אֵלָיו פְּעַם שְׁלִישִׁית שְׁמַעוֹן בֶּן-יוֹנָה הֲתִתָּהּ אֵתִי" (יוחנן כא, יז). ישוע שאל את שמעון אם הוא אוהב אותו שלוש פעמים, כדי לבחון אותו וכן להראות לקורא ששמעון באמת אהב את ישוע, ולפיכך יכול היה לשוב ולשרת אותו כתלמיד. ישוע מגלה לנו כאן את חסדו הגדול בזה שהוא נתן לשמעון את האפשרות לחזור בתשובה ולשרתו. שלוש הכרזות אהבה כנגד שלוש הכחשות.
- יש אומרים שהמספר שלוש קשור גם למושג ניצחון, שלמות רצונו או תכניתו של הקב"ה. בספר בראשית, בפרשת וירא, אנחנו קוראים: "בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיִּשָּׂא אֲבָרָהם

אֶת-עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת-הַמָּקוֹם מֵרֶחֶק: (בראשית כב, ד). חשוב לראות כיצד אירוע זה הגיע לסיומו דווקא ביום השלישי, ביום בו אלוהים סיפק לאברהם את האיל כדי שיצחק לא ימות והבטחתו לאברהם (הברית) תתגשם.

הערה: כאשר המספר שלוש מתייחס לאלוהים משמעותו היא קדושה. לדוגמה, בישעיהו פרק ו' פסוק ג': "וְקָרָא זֶה אֵל-זֶה וְאָמַר קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת מְלֵא כָל-הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ".

4

ארבע

המספר ארבע מסמל את העולם או משהו גלובלי.

בכתבי הקודש אנחנו מוצאים שוב ושוב שלושה ביטויים דומים: "אַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם", "אַרְבַּע כְּנָפוֹת הָאָרֶץ", ו-"אַרְבַּע קְצוֹת הַשָּׁמַיִם". הביטויים הללו מתייחסים אל הארץ או אל העולם באופן כללי.

בספר דניאל פרק ב' מסופר כי המלך נבוכדנצר חלם חלום. בחלומו הוא ראה צלם בעל ארבעה חלקים שבו כל חלק סימל אימפריה אשר שלטה בעולם.

בספר דברים פרק כ"ב ציווה ה' את בני ישראל לעשות בגד עם ארבע כנפות ולשים עליו ציצית¹: "וְצִיצִית תַּעֲשֶׂה-לָּךְ עַל-אַרְבַּע כְּנָפוֹת כְּסוּתְךָ אֲשֶׁר תִּכְסֶה-בָּהּ". תרי"ג המצוות מתייחסות אל המסגרת בה נמצא האדם בעולם. כאשר נפטר איש מעולם זה, נהוג להסיר מבגד ארבע הכנפות שלו (הטלית) את הציצית כסמל לכך שהוא יצא מהמסגרת שניתנה לעולם

5

חמש

המספר חמש מצביע על חוסר שלמות.

כדי להבין את משמעות המספר חמש, עלינו לדעת שמשמעות המספר עשר היא שלמות (ראה מספר עשר בהמשך). לפיכך המספר חמש מתייחס לחוסר שלמות מכיוון שחמש הוא מחצית מעשר.

1. לגבי הציצית ניתן לקרוא בספר במדבר פרק טו, לז-מא.

- בספר בראשית, בפרשת וירא, אלוהים שלח שני מלאכים כדי להשמיד את סדום. לפני כן אנחנו קוראים על משא ומתן שהתרחש בין אברהם לאלוהים. אברהם אמר לאלוהים: "אולי יחסרון חמשים הצדיקים חמשה התשחית בחמשה את-כל-העיר ויאמר לא אשחית אם-אמצא שם ארבעים וחמשה: (בראשית יח, כח). אין זה מקרה שאברהם בחר במספר חמש. בחירה זו מצביעה על חוסר השלמות שהיתה בסדום.
- בשמואל א' מתואר הקרב בין דוד לגוליית. כשדוד התכונן להילחם בגוליית כתוב: "ויקח מקלו בידו ויבחר-לו חמשה חלקי-אבנים מן-הנחל וישם אתם בכלי הרעים אשר-לו ויילקוט וקלעו בידו ויגש אל-הפלשתני:" (שמואל יז, מ).
- מדוע דווקא חמש אבנים? התשובה היא, כדי לסייע לקורא להבין שהניצחון לא היה בגלל דוד, אלא בזכות אלוהים בלבד. דוד והאבנים היו רק כלי בו השתמש הקב"ה כדי להציל את ישראל. במילים אחרות, חמש האבנים הן סמל לחוסר השלמות שלנו, ללא אלוהים, לפני אויבינו.
- בבשורתו של יוחנן כתוב: "ויבירו שלמים ברכה על-יד שער הציאן אשר יקראו לה בלשון עברית בית-חסדא ולה חמשה אלמים: שמה שכתבו חולים ועורים ופסחים ויבשי-כח לרב". (יוחנן ה, ב-ג). כל אלה שכתבו בחמשת האולמים (אולמות) היו אנשים שהיו מוגדרים כלא שלמים עקב מצב הבריאותי.

6

שש

המספר שש מתייחס לחסדו של אלוהים

בספר ישעיה אנחנו קוראים:

"בשנת-מות המלך עזיהו ואראה את-אדני ישב על-כסא רם ונשא ושוליו מלאים את-ההיכל: שרפים עמדים ממעל לו שש כנפים שש כנפים לאחד בשתים וכסה פניו ובשתים יכסה רגליו ובשתים יעופף: וקרא זה אל-זה ואמר קדוש קדוש קדוש יהוה צבאות מלא כל-הארץ כבודו: ונגעו אמות הספים מקול הקורא והבית ימלא עשן: ואמר אוי-לי כי-נדמיתי כי איש טמא-שפתים אנכי ובתוך עם-טמא שפתים אנכי יושב כי את-המלך יהוה צבאות ראו עיני: ונעף אלי אחד מן-השרפים ובדו רצפה במלקחים לקח מעל המזבח: ונגע על-פי ויאמר הנה נגע זה על-שפתיה וסר עונדה וחסאתה תכפר:" (ישעיהו ו, א-ז)

פסוקים אלה פותחים במותו של המלך עזיהו, דבר המרמז על המשפט הסופי הצפוי לכל אדם. לאחר מכן אנחנו רואים תיאור של השמים ובה השופט - הקב"ה - יושב על כסאו. תיאור זה מעיד על קדושתו של ה' הנמצא בשמים. קדושה אשר תרד לארץ בעתיד. בהמשך, אנחנו למדים על השרפים שעומדים למעלה ולהם שש כנפים. העובדה שמופיע כאן המספר שש מרמזת על חסדו של הקב"ה. השרפים קראו: "קדוש קדוש קדוש יהוה צבאות מלא כל-הארץ כבודו". כאשר ישעיהו שמע שכל העולם יהיה מלא בכבודו של אלוהים הוא נתמלא ביראה, משום שהוא ידע את מצבו הרוחני ואת זה של העם - כולם היו חוטאים. לפיכך הוא ידע שקדושת ה' ומשפטו ישמידו אותו ואת עמו. לאחר תגובתו של ישעיהו למראה כתוב: "ויעף אלי אחד מן-השרפים ובדו רצפה במלקחים לקח מעל המזבח: ונגע על-פי ויאמר הנה נגע זה על-שפתיה וסר עונדה וחסאתה תכפר". כפי שלמדנו, המספר אחד מצביע על אלוהים ומכאן ניתן לראות שבחסדו הרב, אלוהים בעצמו מטפל בעוונות ובחטאים שלנו.

בתורה אנחנו למדים אודות שש ערי המקלט. תפקידה של עיר המקלט הייתה לתת מחסה למישהו שרצח את רעהו בשגגה. תפקידו של גואל הדם היה לנקום את נקמת הנרצח, אך כל עוד הרוצח היה נמצא בעיר המקלט, לא יכול היה הגואל להרגו. הרוצח מצא חסד בעיר המקלט, ולכן אין זה מקרה שהקב"ה ציווה להקים שש ערי מקלט.

- קיימות עוד מספר דוגמאות מהתנ"ך בהם אנחנו רואים את הקשר בין המספר שש לחסד:
- במגילת רות (בה חסדו של אלוהים הוא הנושא העיקרי) אנחנו קוראים שבעו הסכים לגאול את רות "וַיָּמַד שֵׁשׁ-שָׁעָרִים וַיָּשֶׁת עָלֶיהָ" (רות ג, טו). גם כאן אנחנו רואים את הקשר בין המספר שש למעשה החסד של בועז כלפי רות.
 - גם בסיפור יציאת מצרים אנחנו מוצאים את הקשר בין המספר שש לחסדו של האלוהים. כפי שלמדנו בפרקים הקודמים, פסח הוא חג הגאולה וכידוע אין גאולה ללא חסדו של אלוהים. מספר האנשים הגאולים אשר יצאו ממצרים היה 600,000 (6x100,000).
 - אין זה מקרה שהאדם נברא ביום השישי. כבר מסיפור הבריאה אנחנו מוצאים את חסדו של אלוהים כלפי האדם.

7 שבע

המספר שבע מתייחס לקדושה, התקדשות ומנוחה

המקום הראשון שמספר זה מופיע בכתבי הקודש הוא בבראשית: "וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְכַל-מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת-יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי בּו שְׁבֹת מְכַל-מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר-בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת:" (בראשית ב, ב-ג).

אנחנו רואים כאן קשר ישיר בין המספר שבע וקדושה.

גם בברית החדשה אנחנו רואים קשר זה:

"וַיִּקְרָא יֵשׁוּעַ אֶל-תְּלַמִּידָיו וַיֹּאמֶר נִכְמְרוּ רְחֵמֵי עַל-הָעָם כִּי-זֶה עֹמֵד עִמָּדִי שְׁלֹשֶׁת יָמִים וְאֵין לָהֶם מֶה-לֶאֱכֹל וְאֵינֶנִּי חֹפֵץ לְשַׁלְּחֵם רָעֵבִים פֶּן-יִתְעַלְפוּ בַדֶּרֶךְ: וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הַתְּלַמִּידִים מֵאֵין לָנוּ בַמִּדְבָּר דֵּי-לֶחֶם לְהַשְׁבִּיעַ אֶת-הַמּוֹן רֶב כֵּן: וַיֹּאמֶר יֵשׁוּעַ אֲלֵיהֶם כַּמָּה כְּבֹרוֹת לָחֶם לָכֶם וַיֹּאמְרוּ שֶׁבַע וּמַעַט דָּגִים קְטַנִּים: וַיִּצוּ אֶת-הַמּוֹן הָעָם וַיִּשְׁבּוּ לְאָרֶץ: וַיִּקַּח אֶת-שֶׁבַע כְּבֹרוֹת הַלֶּחֶם וְאֵת הַדָּגִים וַיְבָרֶךְ וַיִּפְרֹס וַיִּתֵּן אֶל-הַתְּלַמִּידִים וְהַתְּלַמִּידִים נָתְנוּ לָעָם: וַיֵּאָכְלוּ כָלֶם וַיִּשְׁבְּעוּ וַיִּשְׂאוּ מִן-הַפִּתּוֹת הַנּוֹתְרִים שֶׁבַע דּוּדִים מְלֵאִים: וְהָאֲבָלִים אַרְבַּעַת אֲלָפִים אִישׁ מִלֶּבֶד הַנְּשִׁים וְהַטָּף: וַיִּשְׁלַח אֶת-הָעָם וַיֵּרֵד בָּאֲנִיָּה וַיָּבֵא אֶל-גִּבּוֹל מַגְדָּן" (מתי טו, לב-לט)

בסיפור זה אנחנו למדים על נס גדול שעשה ישוע כאשר האכיל 4,000 איש משבע כיכרות לחם בלבד. ניסים בכתבי הקודש הם סימנים למשהו, וגם מנס זה אנחנו יכולים ללמוד מספר נקודות; כפי שלמדנו, המספר ארבע הוא מספר גלובלי המתייחס אל העולם. המספר שבע מוזכר שלוש פעמים, והסיבה לכך היא על מנת ללמד שעבודתו של ישוע היא למלא את העולם בקדושת האלוהים. כמו כן, מעניין לשים לב שהעם היה עם ישוע שלושה ימים, דבר המגלה לנו שהדרך להגיע לקדושת האלוהים היא על ידי רחמיו של ישוע.

8

שמונה

המספר שמונה מצביע על התחדשות, גאולה ומלכות

הנה מספר דוגמאות:

- בספר ויקרא כתוב "וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יְמוּל בֶּשֶׂר עֶרְלָתוֹ" (ויקרא יב, ג). חז"ל מלמדים שבאמצעות ברית המילה הילד נכנס למערכת יחסים חדשה עם עם ישראל, ולפיכך הוא מקבל את שמו רק ביום השמיני. אפשר לומר שהמילה מסמלת את מותו של הבשר, דהיינו היצר הרע. מכאן ניתן להבין שהתוצאה העיקרית של הגאולה היא מותו של הבשר.
- בספר ויקרא פרק כ"ג יש רשימה של כל חגי ישראל. אחד מהחגים נקרא שמיני עצרת, אשר לפי היהדות הינו בעל משמעות רבה מאחר והוא קשור למלכות ה'.
- "וַיְהִי בְּסִבְבַּ פְּטְרוֹס בְּכָל-הַמְּקוֹמוֹת וַיֵּרֶד גַּם אֶל-הַקְּדוֹשִׁים אֲשֶׁר יָשְׁבוּ בִלְד: וַיִּמְצֵא-שָׁם אִישׁ שְׁמוֹ אֲנָס וְהוּא שָׂכַב עַל-מִשְׁכָּבוֹ זֶה שְׁמֹנֶה שָׁנִים וְהוּא נָכַח אֲבָרִים: וַיֹּאמֶר אֵלָיו פְּטְרוֹס אֲנִיס רְפָאָךְ יִשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ קוּם הִצַּע אֶת מִטְתְּךָ אֵתָּה וַיִּקָּם כְּרָגָע: וַיֵּרְאוּ אוֹתוֹ כָּל-יֹשְׁבֵי לֵד וְהִשְׁרוּן וַיִּפְּנוּ אֶל-הָאֲדוֹן". (מעשי השליחים ט, לב-לה)
- בפסוקים אלה מסופר לנו על איש שהיה משותק שמונה שנים ואשר שמעון, על ידי רוח הקודש, ריפא אותו. כלומר בשנה השמינית החלה עבור איש זה מציאות חדשה. המשך הפרק מדבר על נושא תחיית המתים, דבר הקשור לגאולה ומלכות ה'.
- באגרת שמעון הראשונה (ג, כ) אנחנו לומדים שאלוהים התחיל את העולם מחדש דרך שמונה אנשים: "אֲשֶׁר לָפְנִים לֹא הָאָמִינוּ כְּאֲשֶׁר חָכְהָ אֱלֹהִים בְּאֶרֶךְ אַפּוֹ בַיּוֹם נָח בְּהַעֲשׂוֹת הַתְּבָה אֲשֶׁר נִמְלְטוּ אֵלֶיהָ מֵעֲטִים וְהֵם שְׁמֹנֶה נְפֹשׁוֹת מִן-הַמַּיִם".

9 תשע

המספר תשע מתייחס לעבודה, מעשה, פעולה ותוצאה.

חז"ל נותנים כדוגמה את העובדה שהנשים נמצאות בהריון במשך תשעה חודשים ולאחר מכן מופיעה התוצאה בדמות הילוד. בתנ"ך המספר תשע מתייחס לזמן כלשהו, לדוגמה – בשנה התשיעית. אולם רק בברית החדשה מתברר הפירוש האמיתי. בבשורת מתי כתוב:

"וַיְהִי חֶשֶׁךְ עַל-כָּל-הָאָרֶץ מִן הַשָּׁעָה הַשְּׁשִׁית עַד הַשָּׁעָה הַתְּשִׁיעִית: וַיְכַעַת הַשָּׁעָה הַתְּשִׁיעִית וַיִּזְעַק יֵשׁוּעַ בְּקוֹל גָּדוֹל אֵלֵי אֵלֵי לֵמָּה שָׁבַקְתָּנִי וְהוּא אֵלֵי אֵלֵי לֵמָּה עֲזַבְתָּנִי" (מתי כז, מה-מו)

נקודה חשובה כאן היא העובדה שהחושך החל בשעה השישית, דבר היכול ללמד אותנו על הקשר בין הגאולה למותו של ישוע (המסמל את חסדו של ה'). אין זה מקרה שכפי שהקב"ה גאל את עמו מארץ מצרים בחצי הלילה (בחושך) ככתוב בשמות יב, כט, גם בעת שישוע פדה את עמו היה חושך. הכתוב אומר "עד השָׁעָה הַתְּשִׁיעִית". הסיבה לכך היא כדי להדגיש שוב שהתוצאה של מותו של ישוע על הצלב היא הגאולה. בפסוק לאחר מכן מופיע המספר תשע בפעם השנייה: "וַיְכַעַת הַשָּׁעָה הַתְּשִׁיעִית וַיִּזְעַק יֵשׁוּעַ בְּקוֹל גָּדוֹל אֵלֵי אֵלֵי לֵמָּה שָׁבַקְתָּנִי וְהוּא אֵלֵי אֵלֵי לֵמָּה עֲזַבְתָּנִי".

10 עשר

המספר עשר מצביע על שלמות
מספר זה גם משמש כדי לדבר על משהו באופן כללי

בבשורתו של לוקס, השתמש ישוע במספר עשר פעמים רבות. הוא דיבר על עשר מטבעות (פרק ט"ו), עשרה מצורעים (פרק י"ז), עשרה עבדים (פרק י"ט) ועשרה מנים (פרק י"ט). בבשורתו של מתי הוא התייחס לעשר בתולות או עלמות (פרק כ"ה). בבשורתו של מרקוס הוא דיבר אודות עשר ערים. בכל המקומות הללו, השתמש ישוע במספר עשר כדי לדבר על עניין מסוים באופן כללי.

בספר ההתגלות פרקים י"ג ו-י"ז מופיע המספר עשר בקשר לעשר קרניים. על פי הכתוב, עשר הקרניים מתייחסות אל החיה (אימפריה) אשר לה גם שבעה ראשים. נאמר שם שעשר הקרניים הן עשרה מלכים אשר ישלטו עם החיה. הסיבה לכך היא שעשרת המלכים הללו מייצגים את העולם באופן שלם. כל הגויים ישרתו את האימפריה ההיא, בעוד ישראל לא תיכנע לחיה.

[מעניין לראות שהטקסט מדבר על חיה שלה דווקא שבעה ראשים. האם יכול להיות שיש לחיה כל כך רעה שבעה ראשים? הרי המספר מתייחס לקדושה! עלינו לזכור שהמספר שבע מתייחס גם אל הקדושה למטרה כלשהי. לפיכך נוכל להסיק שהחיה פשוט הוקדשה למטרה מסוימת, ההפוכה לרצונו של הקב"ה].

12

שתיים עשרה

המספר שתיים עשרה מצביע על עם האלוהים

לדוגמה: ישראל, עם האלוהים, מורכב משנים עשר שבטים. תלמידיו של ישוע היו שנים עשר. לפיכך כאשר מוזכר מספר זה בכתבי הקודש עלינו לחשוב על עם אלוהים.

13

שלוש עשרה

משמעות המספר שלוש עשרה היא אחדות בין אלוהים (אחד - 1) לעמו (שתיים עשרה - 12), וכן דבר טוב העומד לקרוא בגלל אחדות זו

לדוגמה, הקב"ה ציווה על בני ישראל ללכת סביב לעיר יריחו פעם אחת במשך ששה ימים וביום השביעי שבע פעמים. בסך הכל הלכו בני ישראל סביב ליריחו שלוש עשרה פעמים. התוצאה מציות העם לאלוהים היתה אחדות בינו ובין העם ונפילת החומות שהובילה לניצחון.

במגילת אסתר אנחנו רואים גם כן את החשיבות של המספר שלוש עשרה. המן הרשע הפיל את הפור בחודש ניסן שהוא חודש הגאולה (פסח), בשנה השתיים עשרה (כלומר עם אלוהים) של המלך. מטרתו של המן היתה להרוג לאבד ולהשמיד את עם ישראל. המן בחר בתאריך שלוש עשרה באדר כדי להשיג מטרה זאת, אך מה שהמן התכוון לרע

הקב"ה הפך לטוב דרך חזרתו של העם לאחדות איתו. עד ימינו, אחדות זו מוזכרת בכל שנה על ידי עם ישראל, בזכות צום תענית אסתר החל בשלוש עשרה באדר.

14

ארבע עשרה

המספר ארבע עשרה מתייחס לברכה כפולה או השגחתו של אלוהים על עמו

- חז"ל מצביעים על כך שיעקב עבד את לבן ארבע עשרה שנה וכתוצאה מכך הוא זכה לא רק בשתי נשיו, לאה ורחל, אלא שמנשים אלה (ושפחותיהן) יצא עם ישראל. מעבר לכך, מטרתו של ה' היא לברך את האנושות בעולם הזה ובעולם הבא דרך עם ישראל.
- הפסח חל בי"ד בניסן. על פי חז"ל (מסכת ראש השנה י"א ע"א), כפי שהגאולה הראשונה קרתה בי"ד בניסן, גם הגאולה הסופית תתרחש בי"ד ניסן. כידוע לנו, ישוע נצלב בי"ד בניסן. מכאן נוכל להסיק שהברכה הראשונה הייתה יציאת מצרים ולאחר מכן הכניסה לארץ ישראל, בעוד הברכה השנייה (הברכה הכפולה) היא יציאה מהחטא וכניסה למלכות האלוהים בזכות קורבן הפסח שלנו - ישוע המשיח.
- שלמה המלך חנך את בית המקדש הראשון במשך חג הסוכות, אך מכיוון שהוא רצה לזכות בברכה כפולה הוא המשיך בשבעה ימים נוספים, כלומר סה"כ ארבעה עשר יום.
- בברית החדשה, מופיע המספר ארבע עשרה בפרק הראשון בבשורתו של מתי, שם לומד הקורא שהיו י"ד דורות בין אברהם לדוד, י"ד דורות מדוד לגלות בבל וכן נאמר שהיו י"ד דורות בין גלות בבל למשיח. חשוב לשים לב שבפועל היו רק שלושה עשר דורות מגלות בבל ללידתו של ישוע, מכך ניתן להסיק שעל ידי המשיח האדם יכול להתאחד עם אלוהים. הסיבה לכך שיש רק שלושה עשר דורות בין גלות בבל ללידתו של משיח היא שהדור הארבעה עשר מסמל את חזרתו של המשיח על מנת להקים את מלכותו (הברכה הכפולה).

17

שבע עשרה

המספר שבע עשרה מאחד בתוכו את משמעותם של המספרים עשר (שלמות) ושבע (קדושה), כלומר קדושה שלמה או התקדשות באופן שלם.

הדוגמה הטובה ביותר בנוגע למספר הזה היא יוסף. בספר בראשית פרק ל"ז אנחנו קוראים: "אֱלֹהֵי תְלֻדֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף בֶּן-שֶׁבַע-עָשָׂר שָׁנָה..." (בראשית לו, ב). על אף שכתוב "אֱלֹהֵי תְלֻדֹת יַעֲקֹב", רק יוסף נרשם בתולדות אלה. הדבר הראשון שאנחנו לומדים הוא שיוסף בן-שֶׁבַע-עָשָׂר שָׁנָה. צרותיו של יוסף היו על מנת להכינו להיות מנהיג ומושל בעולם. יוסף הוקדש (שבע - 7) באופן שלם (עשר - 10) לתקופה מסוימת למטרותיו של אלוהים.

18

שמונה עשרה

על פי המסורת היהודית*, המספר שמונה עשרה מתייחס לחיים. בגימטריה, בה לכל אות עברית יש ערך מספרי, ערכה של המילה "חיי" הוא 18 (ח=8, י=10).

בספר בראשית כתוב שאברהם הציל את לוט בעזרת 318 אנשים (בראשית יד, ד). המספר 318 המופיע כאן מגלה (3 x 100) לקורא את הקשר בין אברהם לחיים (18). אברהם מייצג את הברית אשר ה' כרת איתו, ברית הקשורה למלכות אלוהים, כלומר לחיים.

עם זאת, קיימים מקומות בכתבי הקודש בהם המספר שמונה עשרה מופיע ללא קשר לפירוש היהודי המסורתי.

בברית החדשה המספר שמונה עשרה מופיע שלוש פעמים, אך רק בפרק י"ג בבשורת לוקס (פסוקים ד', י"א, ט"ז). פסוק ד' מדבר על שמונה עשר אנשים אשר המגדל בשילוח נפל עליהם וגרם למותם, כלומר פסוק זה מדבר על מוות אשר הוא ההפך הגמור מחיים. כדי להבין את כוונתו של ישוע בתיאור המוות בפסוק זה, עלינו לקרוא את פסוקים א'-ה' המראים לנו שמוות זה אינו רק מוות פיזי אלא הוא קשור גם למוות הנצחי שמצפה למי שלא חזר בתשובה אמיתית לפני יום הדין. לעומת זאת,

בפסוקים י"א ו- ט"ז, מקשר ישוע את המספר שמונה עשרה ללימודיו לגבי תשובה ורפואה. מקריאה בפסוקים הללו עולה שאלה שבחרו בחזרה בתשובה ימצאו רפואה וחיי נצח.

נקודה מעניינת נוספת אותה אנחנו למדים מפסוקים אלה היא שנס הרפואה האחרון אירע ביום השבת:

"וַיְהִי הוּא מְלֻמָּד בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּבֵית כְּנִסְתֵי אֶחָד: וְהָיָה אִשָּׁה אֲשֶׁר בָּהּ רוּחַ-חַלִּי כְשִׁמְנֶה עֲשָׂרָה שָׁנָה וְהִיא כְּפוּפָה וְלֹא יָכְלָה לָקוּם קֹמָה זְקוּפָה: וַיֵּרָא יֵשׁוּעַ וַיִּקְרָא אֵלֶיהָ וַיֹּאמֶר לָהּ אִשָּׁה הַחֲלִיצִי מִחֲלִיךְ: וַיִּשֶׂם יָדָיו עָלֶיהָ וַכְּרָגַע קָמָה וַתִּתְעוֹדָד וַתִּשְׁבַּח אֶת-הָאֱלֹהִים: וַיִּכְעַס רֹאשׁ הַכְּנִסְתֵי עַל-אֲשֶׁר רָפָא יֵשׁוּעַ בַּשַּׁבָּת וַיַּעַן וַיֹּאמֶר אֶל-הָעָם שְׁשֶׁת יָמִים הִסְ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְּהֵם מְלֶאכֶה בְּאֵלֶּה בָּאוּ וְהִרְפְּאוּ וְלֹא בְּיוֹם הַשַּׁבָּת: וַיַּעַן הָאֲדוֹן וַיֹּאמֶר אֵלָיו הַחֲנֹף הֲלֹא יִתִּיר אִישׁ מִכֶּם בַּשַּׁבָּת אֶת-שׁוּרוֹ אוֹ אֶת-חֲמֵרוֹ מִן-הָאֲבֹס וְיֹלִיכֵהוּ לְהִשְׁקָתוֹ: וְזֹאת אֲשֶׁר הִיא בַת-אֲבָרְהָם וְאֲשֶׁר הִשְׁטָן אֶסְרָה זֶה שְׁמֵנָה עֲשָׂרָה שָׁנָה הֲלֹא תִתֵּן מִמוֹסְרוֹתֶיהָ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת" (לוקס יג, י-טז)

לפי דברי חז"ל קיים קשר בין השבת למלכות אלוהים. בנוסף, בכל שבת, לאחר קריאת התורה, אנחנו נושאים תפילה מיוחדת לרפואת החולים. מכאן אנחנו למדים שישוע בחר לרפא (לתת חיים) ביום השבת את אותה האישה, שהייתה חולה במשך שמונה עשרה שנה, לא כדי לחללה, חס וחלילה, אלא על מנת ללמד אותנו על המשמעות האמיתית של השבת שהיא זמן רפואה, חזרה בתשובה ואחדות בין האלוהים לילדיו.

- אנחנו רואים במסורת דבר חיובי, כל עוד הוא מדריך אותנו לאלוהים ולעבודתו. חשוב להבין שלא כל מסורת היא בהכרח חיובית, ולכן עלינו לבחון כל מסורת ומסורת אם היא מבוססת על כתבי הקודש ומביאה אותנו לעבודת האלוהים, או האם מדובר במעשה ידי אדם אשר בדיעבד מרחיק אותנו מאלוהים ועבודתו.

30

שלושים

ביהדות המספר שלושים קשור למוות, ואנחנו רואים מספר הוכחות לכך בתנ"ך

בני ישראל התאבלו על אהרון שלושים יום (במדבר כ, כט). בהמשך, הם התאבלו גם על משה במשך שלושים יום (דברים לד, ח). בספר יהושע, לקח איתו יהושע 30,000 איש והם הרגו 12,000 מאנשי העי.

"וַיְהִי כֹל-הַנִּפְלִים בַּיּוֹם הַהוּא מֵאִישׁ וְעַד-אִשָּׁה שְׁנַיִם עָשָׂר אֶלֶף כֹּל אָנָשִׁי הָעִי" (יהושע ח, כה)

כפי שכבר למדנו, המספר 30,000 ($30 \times 1,000$) קשור למוות, בעוד המספר 12,000 ($12 \times 1,000$) קשור לעם. לפיכך ה- 30,000 אנשים הביאו למותם של 12,000 - כל העם. בברית החדשה אנחנו קוראים:

"וַיִּלְךָ אַחַד מִשְׁנַיִם הָעָשָׂר וַשְּׂמוּ יְהוּדָה אִישׁ-קְרִיּוֹת אֶל-רְאִשֵׁי הַכֹּהֲנִים: וַיֹּאמֶר מֶה-תִּתְּנוּ לִי וְאֶמְסְרֶנּוּ בְיַדְכֶם וַיִּשְׁקְלוּ-לוֹ שְׁלִשִׁים כֶּסֶף: וּמִן-הָעַתָּה הָיָא בְקִשׁ תִּתְּנָה לְמַסָּר אוֹתוֹ" (מתי כו, יד-טז)

אין זה מקרה שראשי הכהנים נתנו ליהודה איש קריות שלושים כסף. כאמור המספר שלושים מצביע על מוות, ומכאן נוכל להסיק שמעשהו של יהודה הוביל להסגרתו ומוותו של ישוע.

בבשורתו של לוקס אנחנו קוראים: "וַיִּשׁוּעַ הִחֵל מַעֲשָׂהוּ וְהוּא כִבְּן-שְׁלִשִׁים שָׁנָה" (לוקס ג, כג). נקודה מעניינת היא שישוע התחיל את שרותו כאשר היה בן שלושים. עובדה זו מצביעה על תכלית שירותו של ישוע - הוא בא לעולם הזה על מנת למסור את נפשו עבור כל האנושות ולפדות את עמו.

40 ארבעים

המספר ארבעים מביע את הרעיון של שינוי או מעבר (ולא "דור", כפי שסבורים). להלן מספר דוגמאות המוכיחות זאת:

- המבול, בתקופתו של נח, היה במשך ארבעים יום (בראשית ז, יב). אנחנו יודעים שהמבול הביא שינוי לעולם.
- בשמות לך, כח אנחנו קוראים שמשה היה על הר סיני ארבעים יום וארבעים לילה. היתה זו הפעם השנייה עבורו במעמד זה, בו הוא קיבל את לוחות הברית ומסר אותם לישראל.
- בפרשת אבשלום כתוב: "וַיְהִי מִקֵּץ אַרְבָּעִים שָׁנָה וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם אֶל-הַמֶּלֶךְ אֲלֹכָה נָא וְאַשְׁלֵם אֶת-נְדָרַי אֲשֶׁר-נְדַרְתִּי לַיהוָה בְּחֶבְרוֹן:" (שמואל ב' טו, ז). אף על פי שאבשלום אמר לאביו שהוא רצה לשלם את נדרו, האמת היתה שבנקודה זו הוא התחיל את המרד בדוד אביו. כלומר הדבר מעיד על רעיון של שינוי: המלכות תעבור מדוד לבנו אבשלום.
- ישוע נוסה במדבר ארבעים יום וארבעים לילה (מתי פרק ד'). בסופה של תקופה זו הוא התחיל את שירותו.
- אחרי שישוע קם מהמתים הוא הופיע לפני הרבה אנשים במשך ארבעים יום (מעשי השליחים א, ג) ולאחר מכן הוא עלה השמימה.

50 חמישים

הדבר הראשון שעולה במוחנו בהקשר למספר חמישים והמקרא הוא היובל

- בספר ויקרא כתוב: "וְקִדְשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וּקְרַאתֶם דְּרוֹר בְּאַרְצְךָ לְכָל-יִשְׂרָאֵל יוֹבֵל הוּא תְהִיָּה לְכֶם" (ויקרא כה, י).
- מילת המפתח בפסוק זה היא דרוּר, והיא מראה לנו שהמספר חמישים מתייחס אל חירות או חופש. מטרתה של חירות זו היא לעבוד או לשרת את ה' כרצונו.

חג השבועות קשור אף הוא למספר חמישים:

”וּסְפַרְתֶּם לָכֵן מִמִּחְרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הַבִּיאְכֶם אֶת-עֹמֶר הַתְּנוּפֶה
שִׁבְעַת שָׁבָתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה: עַד מִמִּחְרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִת תִּסְפְּרוּ
חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה” (ויקרא כג, טו-טז)

חג השבועות מופיע גם בברית החדשה בדמות יום מיוחד בו נתן אלוהים את רוח הקודש לחסידיו. עובדה זו הינה חשובה מאד מאחר ורק בעזרת רוח הקודש יכול האדם לעבוד את ה' ולמלא את רצונו.

דוגמה נוספת למספר חמישים מופיעה בארבע הבשורות:

”וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם תְּנוּ-אֶתֶם לָהֶם לֶאֱכֹל וַיֹּאמְרוּ אֵין לָנוּ כִּי אִם-חֲמִשָּׁת
כֶּבֶדוֹת-לֶחֶם וְדָגִים שְׁנַיִם בְּלַתִּי אִם-גִּלְךָ וְנִקְנָה-אֶכֶל לְכָל-הָעָם
הַזֶּה: כִּי הָיוּ בְּחֲמִשָּׁת אֲלֵפֵי-אִישׁ וַיֹּאמֶר אֵל-תִּלְמִידָיו הוֹשִׁיבוּ אֶתֶם
שׁוֹרֹת שׁוֹרֹת חֲמִשִּׁים אִישׁ הַשׁוֹרָה הָאֶחָת: וַיַּעֲשׂוּ-כֵן וַיּוֹשִׁיבוּ אֶת-
כָּלֶם: וַיִּקַּח אֶת-חֲמִשָּׁת כֶּבֶדוֹת הַלֶּחֶם וְאֶת-שְׁנֵי הַדָּגִים וַיִּשָּׂא עֵינָיו
הַשָּׁמַיְמָה וַיְבָרֶךְ עֲלֵיהֶם וַיִּפְרֹס וַיִּתֵּן לְתִלְמִידָיו לְשֹׂם לִפְנֵי הָעָם: וַיֵּאָכְלוּ
כָּלֶם וַיִּשְׂבְּעוּ וַיִּשָּׂאוּ מִן-הַפֶּתָחוֹת הַנּוֹתְרִים לָהֶם מֵלֶא שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי סֵלִים”
(לוקס ט, יג-יז)

אנחנו יודעים שהנס כלל הרבה יותר מחמשת אלפים איש (אם נספור גם את הנשים והטף שהיו שם). עם זאת נכתב המספר חמשת אלפים בטקסט המקראי על מנת ללמד את הקורא נקודה חשובה ביותר לגבי סיפור זה. כדי להדגיש את חשיבותו של המספר חמישים ציווה ישוע את העם לשבת בקבוצות של חמישים. המספר חמשת אלפים (100x50) מופיע כאן כדי להראות לנו שרק דרך ישוע, יכול אדם להשיג את החירות (50) השלמה (100).

לסיכום

הכרת משמעות המספרים בכתבי הקודש יכולה לעזור להבין באופן עמוק ומדויק יותר את כוונת הכתוב. השתדלנו לתת הרבה דוגמאות לכך כדי לסייע לקורא ללמוד כיצד להשתמש בפירוש המספרים המופיעים במקרא.

בזכות הדוגמאות הללו ניתן יהיה ללמוד את השיטות בעזרתן ניתן לפרש טקסטים שבהם מופיעים מספרים.

נחזור ונזכיר שני כללים שעלינו ליישם כדי להגיע להבנה הנכונה של המקרא:
א) משמעות המספרים קשורה לכתבי הקודש בלבד. הווה אומר, אין משמעות למספר כמו תאריך יום ההולדת וכדומה.
ב) משמעותם של המספרים בתנ"ך אינה רלוונטית תמיד לכל פסוק בו הם מופיעים. לפיכך יש צורך להיזהר מאד ביישום משמעות המספרים בעת פירוש כתבי הקודש.

בפתיחת הספר ציינו שרוב האנשים בעולם תוהים מהי המשמעות האמיתית לחייהם, ולכן הם הוגים בשאלות הקשורות לחיים בעולמנו: האם יש חיים לאחר המוות? מדוע קורים דברים רעים? האם קיים משהו מלבד העולם בו אנחנו נמצאים?

התנ"ך מתאר את מקור החיים בעולם בכלל ושל בני האדם בפרט, ואחד מהעקרונות הנגלים דרכו הוא שלא ניתן להבין את החיים באופן מלא, בלי להכיר את בורא העולם ומעניק החיים.

תקוותנו היא שדרך קריאת ספר זה קיבלת את ההבנה הבסיסית העונה לשאלות הנ"ל. חשוב לציין שבספר זה לא התייחסנו לנושא אחרית הימים מכיוון שבעתיד נפרסם ספר נפרד בעניין זה.

במידה ועדיין לא קיבלת את כפרת העולמים הנמצאת בישוע המשיח ואתה רוצה להתחיל חיי עולם עם הבורא, כל שעליך לעשות הוא להגיד במילים שלך את התפילה הבאה:

אבינו ואלוהינו,

אלוהי אברהם יצחק ויעקב,

התורה לכשעצמה אינה יכולה להעניק לי ישועה, אלא תפקידה להראות לי את הצורך בגאולה. עד היום לא הכרתי את אהבתך הגדולה אלי ואת האמת - העובדה שאתה קדוש ואני חוטא ואין לי שום דרך להצטדק לפניך. אני בא עכשיו אליך כמו שאני ומקבל באמונה את קורבן ישוע המשיח, עליו העדת בתורה ובנביאים, כדי שיהיה לי לכפרה וסליחת חטאים.

אני מאמין שדמו מטהר ומצדיק אותי, ונותן לי לב טהור ורוח חדשה.

תודה לך אדון על מתנת רוח הקודש!

עזור לי ללכת בעקבותיך ישוע ולהיות לך תלמיד נאמן כדי שאניב פרי טוב בשפע.

אמן!

אם רק אמרת את התפילה הנ"ל או שכבר קיבלת את כפרתו של ישוע המשיח בחייד, אנחנו רוצים לעודד אותך לקרוא את ספר בשנית ולהתחיל ליישם את הנקודות הרבות הכתובות בו. יתרה מכך, אנחנו רוצים לעודד אותך לקחת את כתבי הקודש (תורה נביאים כתובים וברית חדשה) ולהתחיל לקרוא ולהגות בהם יומם ולילה וליישם בחייד.

"וַיֵּשׁ יֵשׁוּעַ וַיְדַבֵּר אֵלֵיהֶם לֵאמֹר נִתַּן-לִי כָל-שְׁלֹטֵן בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ:
וְאַתֶּם לִכּוּ אֶל-כָּל-הַגּוֹיִם וַעֲשׂוּ תַלְמִידִים וּטְבַלְתֶּם אֹתָם לְיֵשׁ-הָאֵב
וְהַבֵּן וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ: וְלִמְדַתֶּם אֹתָם לְשֹׁמֵר אֶת-כָּל-אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֲתֶכֶם
וְהִנֵּה אֲנֹכִי אֲתֶכֶם כָּל-הַיָּמִים עַד-קֵץ הָעוֹלָם אָמֵן:
(הבשורה על פי מתי כח, יח-כ).

זכור שהאחד לו ניתנה כל סמכות בשמים ובארץ קרא לך להיות תלמיד ולעשות תלמידים. בשלב ראשון עליך להיטבל טבילה של חזרה בתשובה וללמוד וללמד כיצד ליישם את דבר ה' בחייד ובחייהם של הסובבים אותך. לסיום, זכור תמיד שכשאתה נמצא במשיח ישוע אתה לא לבד ואותו אחד שלו הסמכות על הכל בשמיים ובארץ נמצא איתך בכל יום ובכל רגע עד קץ העולם.